

Z A K O N

O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE SRBIJE I KOMISIJE EVROPSKIH ZAJEDNICA O PRAVILIMA ZA SARADNJU KOJA SE ODOSE NA FINANSIJSKU POMOĆ EVROPSKE ZAJEDNICE REPUBLICI SRBIJI U OKVIRU SPROVOĐENJA POMOĆI PREMA PRAVILIMA INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA)

Član 1.

Potvrđuje se Okvirni sporazum između Republike Srbije i Komisije Evropskih zajednica o pravilima za saradnju koja se odnose na finansijsku pomoć Evropske zajednice Republici Srbiji u okviru sprovođenja pomoći prema pravilima instrumenta pretpristupne pomoći (IPA), potpisan 29. novembra 2007. godine u Beogradu, u originalu na engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Okvirnog sporazuma iz člana 1. ovog zakona u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

FRAMEWORK AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF SERBIA AND THE COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES ON THE RULES FOR CO-OPERATION CONCERNING EC-FINANCIAL ASSISTANCE TO THE REPUBLIC OF SERBIA IN THE FRAMEWORK OF THE IMPLEMENTATION OF THE ASSISTANCE UNDER THE INSTRUMENT FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE (IPA)

The Commission of the European Communities, hereinafter referred to as **“the Commission”**, acting for and on behalf of the European Community, hereinafter referred to as **“the Community”**

on the one part,

and

The Government of the Republic of Serbia, acting on behalf of the Republic of Serbia, hereinafter referred to as **“the Beneficiary”**

and together, jointly referred to as **“the Contracting Parties”**

Whereas

- (1) On 1 August 2006, the Council of the European Union adopted Regulation (EC) No 1085/2006 of 17 July 2006⁽¹⁾ establishing an instrument for pre-accession assistance (hereinafter referred to as **“IPA Framework Regulation”**). With effect from the 1 January 2007, this new instrument constitutes the single legal basis for the provision of financial assistance to candidate countries and potential candidate countries in their efforts to enhance political, economic and institutional reforms with a view to become members of the European Union;

¹ OJ L 210, 31 July 2006, p. 82

- (2) On 12 June 2007, the Commission has adopted the regulation implementing the IPA Framework Regulation, detailing applicable management and control provisions;
- (3) The new instrument for pre-accession assistance (IPA) replaces the five previously existing pre-accession instruments: Regulation (EEC) No 3906/1989 on economic aid to certain countries of Central and Eastern Europe, Regulation (EC) No 1267/1999 on the establishment of an instrument for structural policies for pre-accession, Regulation (EC) No 1268/1999 on the support for pre-accession measures for agriculture and rural development, Regulation (EC) No 2666/2000 on assistance for Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, the Federal Republic of Yugoslavia and the former Yugoslav Republic of Macedonia, repealing Regulation (EC) No 1628/96 and amending Regulations (EEC) No 3906/98 and (EEC) 1360/90 and Decisions 97/256/EC and 1999/311/EC, and Regulation (EC) No 2500/2001 on the financial assistance to Turkey;
- (4) The Beneficiary is eligible under IPA as provided for in the IPA Framework Regulation and in Commission Regulation (EC) No 718/2007 of 12 June 2007⁽²⁾ implementing the IPA Framework Regulation (hereinafter referred to as "IPA Implementing Regulation");
- (5) The Beneficiary currently figures in Annex II of the IPA Framework Regulation, and should therefore have access to the Transition Assistance and Institution Building Component and the Cross-Border Co-operation Component established under IPA and, once the Beneficiary has obtained the status of a candidate country and therefore figures in Annex I of the said Regulation, access to the other 3 components will in principle be opened to the Beneficiary;
- (6) It is therefore necessary to set out the rules for co-operation concerning EC financial assistance with the Beneficiary under IPA;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

SECTION I GENERAL PROVISIONS

Article 1 Interpretation

- (1) Subject to any express provision to the contrary in this Framework Agreement, the terms used in this Agreement shall bear the same meaning as attributed to them in the IPA Framework Regulation and the IPA Implementing Regulation.
- (2) Subject to any express provision to the contrary in this Framework Agreement, references to this Agreement are references to such Agreement as amended, supplemented or replaced from time to time.
- (3) Any references to Council or Commission Regulations are made to the version of those regulations as indicated. If required, modifications of these regulations shall be transposed into this Framework Agreement by means of amendments.
- (4) Headings in this Agreement have no legal significance and do not affect its interpretation.

² OJ L 170, 29 June 2007, p. 1

Article 2 Partial invalidity and unintentional gaps

If a provision of this Agreement is or becomes invalid or if this Agreement contains unintentional gaps, this will not affect the validity of the other provisions of this Agreement. The Contracting Parties will replace any invalid provision by a valid provision which comes as close as possible to the purpose of and intent of the invalid provision. The Contracting Parties will fill any unintentional gap by a provision which best suits the purpose and intent of this Agreement in compliance with the IPA Framework Regulation and the IPA Implementing Regulation.

Article 3 Purpose

- (1) In order to promote co-operation between the Contracting Parties and to assist the Beneficiary in its progressive alignment with the standards and policies of the European Union, including, where appropriate the *acquis communautaire*, with a view to membership, the Contracting Parties agree to implement activities in the various fields as specified in the two regulations mentioned above and as applicable to the Beneficiary.
- (2) The assistance activities shall be financed and implemented within the legal, administrative and technical framework laid down in this Agreement and as further detailed in Sectoral Agreements and/or Financing Agreements, if any.
- (3) The Beneficiary takes all necessary steps in order to ensure the proper execution of all assistance activities and to facilitate the implementation of the related programmes.

Article 4 General rules on financial assistance

- (1) The following principles shall apply to financial assistance by the Community under IPA:
 - a) Assistance shall respect the principles of coherence, complementarity, co-ordination, partnership and concentration;
 - b) Assistance shall be coherent with EU policies and shall support alignment to the *acquis communautaire*;
 - c) Assistance shall comply with the budgetary principles laid down in Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 of 25 June 2002⁽³⁾ on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities (hereinafter referred to as "Financial Regulation") and its Implementing Rules⁴;
 - d) Assistance shall be consistent with the needs identified in the enlargement process and absorption capacities of the Beneficiary. It shall also take account of lessons learned;
 - e) The ownership of the programming and implementation of assistance by the Beneficiary shall be strongly encouraged and adequate visibility of EU intervention shall be ensured;

³ OJ L 248, 16 September 2002, p.1, as amended by Regulation No 1995/2006 of 13 December 2006 (OJ L 390, 30 December 2006, p.1)

⁴ Commission Regulation (EC, Euratom) No 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 (OJ L 357, 31.12.2002, p. 1) as last amended by Commission Regulation No 478/2007 of 23 April 2007 (OJ L 111, 28.4.2007)

- f) Operations shall be properly prepared, with clear and verifiable objectives, which are to be achieved within a given period; the results obtained should be assessed through clearly measurable and adequate indicators;
 - g) Any discrimination based on sex, racial or ethnic origin, religion or belief, disability, age or sexual orientation shall be prevented during the various stages of the implementation of assistance;
 - h) The objectives of pre-accession assistance shall be pursued in the framework of sustainable development and the Community promotion of the goal of protecting and improving the environment.
- (2) Assistance for the Beneficiary shall be based on the priorities identified in the existing documents i.e. the European Partnership, the reports and strategy paper contained in the annual enlargement package of the Commission and the Stabilisation and Association Agreement, once it has been signed. Once the Beneficiary has obtained the status of a candidate country and therefore figures in Annex I of the IPA Framework Regulation, assistance for the Republic of Serbia may also be based on the priorities identified in the Accession partnership, the national programme for the adoption of the *acquis communautaire* and the negotiation framework.
- (3) All operations receiving assistance under IPA shall in principle require co-financing by the Beneficiary and the Community, unless otherwise agreed upon in a Sectoral Agreement or Financing Agreement.
- (4) Where the execution of activities depends on financial commitments from the Beneficiary's own resources or from other sources of funds, the funding of the Community shall become available at such time as the financial commitments of the Beneficiary and/or the other sources of funds themselves become available.
- (5) The provision of Community financing under IPA shall be subject to the fulfilment by the Beneficiary's obligations under this Framework Agreement and under Sectoral Agreements and Financing Agreements, if any.

Article 5 Implementation methods

- (1) For the implementation of assistance under IPA in the Republic of Serbia, decentralised management, whereby the Commission confers the management of certain actions on the Beneficiary, while retaining overall final responsibility for general budget execution in accordance with Article 53c of the Financial Regulation and the relevant provisions of the EC Treaties, shall apply as a rule. Decentralised management shall cover at least tendering, contracting and payments by the national administration of the Beneficiary. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Article 53c of the Financial Regulation and the ones referred to in this article.
- (2) However, the Contracting Parties may agree to make use of
- a) centralised management as defined in Article 53a of the Financial Regulation under the Transition Assistance and Institution Building Component, in particular for regional and horizontal programmes, and under the Cross-Border Co-operation Component. It may also be used for technical assistance under any of the IPA components. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (a), 53a and 54 to 57 of the Financial Regulation.

- b) joint management as defined in Article 53d of the Financial Regulation for the Transition Assistance and Institution Building Component, in particular for regional and horizontal programmes, and for programmes involving international organisations. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (c) and 53d of the Financial Regulation.
- c) shared management as defined in Article 53b of the Financial Regulation under the Cross-Border Co-operation Component, for cross-border programmes involving Member States of the European Union. Operations shall be implemented in accordance with the provisions laid down in Articles 53 point (b), 53b and Title II of Part two of the Financial Regulation. The following particular provision shall be taken into account in the implementation of cross-border programmes with Member States.

Where one or more Member States of the European Union and the Beneficiary participating in a cross-border programme are not yet ready for implementation of the whole programme under shared management, the part of the programme concerning the Member State(s) shall be implemented in accordance with Title II (Cross-Border Co-operation Component), Chapter III, Section 2 of the IPA Implementing Regulation (Articles 101 to 138) and the part of the programme concerning the Beneficiary shall be implemented in accordance with Title II, Chapter III, Section 3 of the IPA Implementing Regulation. (Articles 139 to 146 IPA Implementing Regulation, with the exception of Article 142. The provisions concerning the joint monitoring committee of Article 110 shall apply).

- (3) If required by the related Financing Decision, the Commission and the Beneficiary shall conclude a Financing Agreement in accordance with Article 8 of the IPA Implementing Regulation on multi-annual or annual programmes. Financing Agreements may be concluded between the Commission and several beneficiary countries under IPA including the Beneficiary for assistance for multi-country programmes and horizontal initiatives.
- (4) This Framework Agreement shall apply to all Financing Agreements concluded between the Contracting Parties for the financial assistance under IPA. Where they exist, Sectoral Agreements related to a given component shall apply to all Financing Agreements concluded under that component. Where there is no Financing Agreement, the rules included in this Framework Agreement apply together with Sectoral Agreements, if any.

SECTION II MANAGEMENT STRUCTURES AND AUTHORITIES

Article 6 Establishment and designation of structures and authorities for decentralised management

- (1) The following structures and authorities must be designated by the Beneficiary in the event of decentralised management:
 - a) The competent accrediting officer (CAO);
 - b) The national IPA co-ordinator (NIPAC);
 - c) The strategic coordinator for the Regional Development Component and the Human Resources Development Component;
 - d) The national authorising officer (NAO);

- e) The national fund (NF);
 - f) Operating structures per component or programme to deal with the management and implementation of assistance under the IPA Regulation;
 - g) The audit authority.
- (2) Specific bodies may be established within the overall framework defined by the bodies and authorities described above within or outside the operating structures initially designated. The Beneficiary shall ensure that the final responsibility for the functions of operating structures shall remain with the operating structure initially designated. Such a restructuring shall be formalised in written agreements and shall be subject to accreditation by the national authorising officer and the conferral of management by the Commission.
- (3) The Beneficiary shall ensure that appropriate segregation of duties applies to the bodies and authorities mentioned under paragraph 1 and 2 above in accordance with Article 56 of the Financial Regulation. Duties are segregated when different tasks related to a transaction are allocated to different staff, thereby helping to ensure that each separate task has been properly undertaken.

Article 7 Establishment and designation of structures and authorities for centralised or joint management

- (1) In the event of centralised or joint management the national IPA co-ordinator shall act as the representative of the Beneficiary vis-à-vis the Commission. He shall ensure that a close link is maintained between the Commission and the Beneficiary with regard both to the general accession process and to EU pre-accession assistance under IPA.
- (2) The national IPA co-ordinator shall also be responsible for co-ordinating the Beneficiary's participation in the relevant cross-border programmes, both with Member States and with other Beneficiary countries, as well as in the transnational, interregional or sea basins programmes under other Community instruments. He may delegate the tasks relating to this latter responsibility to a cross-border co-operation co-ordinator.
- (3) In the case of the Cross-border Co-operation Component, operating structures shall be designated and put in place by the Beneficiary, in accordance with Article 139 of the IPA Implementing Regulation.

Article 8 Functions and common responsibilities of the structures, authorities and bodies

- (1) The bodies and authorities mentioned in Article 6 above shall be allocated the functions and common responsibilities as set out in **ANNEX A** to this Framework Agreement.
- (2) Component-related specific allocations of functions and responsibilities may be set out in Sectoral Agreements or Financing Agreements. They must not be in contradiction to the basic approach chosen for the allocation of functions and common responsibilities as shown in **ANNEX A**.
- (3) Where under decentralised management specific persons have been given responsibility for an activity in relation to the management, implementation and control of programmes, the Beneficiary shall enable such persons to

exercise the duties associated with that responsibility including in cases where, there is no hierarchical link between them and the bodies participating in that activity. The Beneficiary shall, in particular, provide those persons with the authority to establish, through formal working arrangements between them and the bodies concerned:

- a) an appropriate system for the exchange of information, including the power to require information and a right of access to documents and staff on the spot, if necessary;
- b) the standards to be met;
- c) the procedures to be followed.

SECTION III ACCREDITATION AND CONFERRAL OF MANAGEMENT POWERS UNDER DECENTRALISED MANAGEMENT

Article 9 Common requirements

Management relating to a component, a programme or a measure can only be conferred on the Republic of Serbia, if and when the following requirements are fulfilled:

- a) The Beneficiary meets the conditions set to Article 56 of the Financial Regulation, in particular as regards the management and control systems. The management and control systems set up in the Republic of Serbia shall provide for effective and efficient control in at least the areas set out in the Annex to the IPA Implementing Regulation and as listed under No 1 c) of **ANNEX A** to this Framework Agreement. The Contracting Parties may define further provisions in Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- b) The competent accrediting officer has given accreditation to the national authorising officer both
 - as the head of the national fund bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the Republic of Serbia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - with regard to national authorising officer's capacity to fulfil the responsibilities for the effective functioning of management and control systems under IPA.

The accreditation of the national authorising officer shall also cover the national fund as described in Annex A, 5.

- c) The national authorising officer has given accreditation to the relevant operating structures.

Article 10 Procedure for accreditation of the national authorising officer and the national fund by the competent accrediting officer

- (1) Accreditation of the national authorising officer in accordance with Article 11 of the IPA Implementing Regulation is subject to his fulfilment of the applicable requirements set out in Article 11 of the said regulation and as further defined in Annex A, 4. This accreditation shall be supported by an audit opinion drawn up by an external auditor functionally independent from all actors in the management and control system. The audit opinion shall be based on examinations conducted according to internationally accepted auditing standards.

- (2) The competent accrediting officer shall notify the Commission of the accreditation of the national authorising officer, not later than the notification of the accreditation of the first operating structure. The competent accrediting officer shall provide all relevant supporting information required by the Commission.
- (3) The competent accrediting officer shall immediately inform the Commission of any changes concerning the national authorising officer or the national fund. Where a change affects the national authorising officer or the national fund in relation to the applicable requirements as set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation, the competent accrediting officer shall send to the Commission an assessment of the consequences of such a change on the validity of the accreditation. Where such a change is significant, the competent accrediting officer shall also notify the Commission of his decision concerning the accreditation.

Article 11 Procedure for accreditation of operating structures by the national authorising officer

- (1) Accreditation of an operating structure is subject to its fulfilment of the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation. This assurance shall be supported by an audit opinion drawn up by an external auditor functionally independent from all actors in the management and control system. The audit opinion shall be based on examinations conducted according to internationally accepted auditing standards.
- (2) The national authorising officer shall notify the Commission of the accreditation of the operating structures and shall provide all relevant supporting information required by the Commission, including a description of the management and control systems.

Article 12 Procedure for conferral of management powers by the Commission

- (1) The Commission shall confer management powers on the Beneficiary, only after the bodies and authorities referred to in Article 6 above have been designated and put in place and the conditions laid down in this article are fulfilled.
- (2) Before the conferral of management powers, the Commission shall review the accreditations of the national authorising officer and the operating structures as laid down in Articles 10 and 11 above and examine the procedures and structures of any of the bodies or authorities concerned within the Republic of Serbia. This may include on-the-spot verifications by the services of the Commissions or subcontracted to an audit firm.
- (3) The Commission may, in its decision to confer management powers, set further conditions, with a view to ensuring that the requirements referred to in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are met. These further conditions must be fulfilled within a fixed period determined by the Commission for the conferral of management powers to remain effective.
- (4) The Commission Decision on the conferral of management powers shall lay down the list of the *ex ante* controls, if any, to be performed by the Commission on the tendering of contracts, launch of calls for proposals and the award of contracts and grants. This list may vary with the component or the programme. The *ex ante* controls shall apply, depending on the

component or programme, until the Commission allows for decentralised management without *ex ante* controls as referred to in Article 16 below.

Article 13 Withdrawal or suspension of the accreditation of the national authorising officer and the national fund

- (1) After the conferral of management powers by the Commission, the competent accrediting officer shall be responsible for monitoring the continuing fulfilment of all the requirements for this accreditation to be maintained and shall inform the Commission of any significant change related thereto.
- (2) If any of the applicable requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation, are not, or are no longer, fulfilled, the competent accrediting officer shall either suspend or withdraw the accreditation of the national authorising officer, and shall immediately inform the Commission of his decision and of the reasons for his decision. The competent accrediting officer shall assure himself that those requirements are again fulfilled before restoring the accreditation. This assurance shall be supported by an audit opinion as specified in Article 10(1) above.
- (3) Where the accreditation of the national authorising officer is withdrawn or suspended by the competent accrediting officer, the following provisions shall apply:
 - The Commission shall cease to make transfers of funds to the Beneficiary during the period when the accreditation is not in force;
 - During the period when the accreditation is not in force, all the euro accounts or the euro accounts for the components concerned shall be blocked and no payment made by the National Fund from those euros accounts which are blocked shall be considered eligible for Community funding;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements for the conferral of management powers.

Article 14 Withdrawal or suspension of the accreditation of the operating structures

- (1) After the conferral of management powers by the Commission, the national authorising officer shall be responsible for monitoring the continuing fulfilment of all the requirements for this accreditation to be maintained and shall inform the Commission and the competent accrediting officer of any significant change related thereto.
- (2) If any of the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are not, or are no longer, fulfilled, the national authorising officer shall either suspend or withdraw the accreditation of the operating structure concerned, and shall immediately inform the Commission and the competent accrediting officer of his decision and of the reasons for his decision.

The national authorising officer shall assure himself that those requirements are again fulfilled before restoring the accreditation concerned. This assurance shall be supported by an audit opinion as referred to in Article 11(1) above.

- (3) Where the accreditation of an operating structure is withdrawn or suspended by the national authorising officer, the following provisions shall apply.
- The Commission shall make no transfers to the Beneficiary of funds relating to programmes or operations implemented by the operating structure concerned while its accreditation is suspended or withdrawn;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements and conditions for the conferral of management powers;
 - No new legal commitments made by the operating structure concerned shall be considered eligible during the period when the accreditation is not in force;
 - The national authorising officer shall be responsible for taking any appropriate safeguard measures regarding payments made or contracts signed by the operating structure concerned.

Article 15 Withdrawal or suspension of conferral of management powers

- (1) The Commission shall monitor compliance with the requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Regulation.
- (2) Irrespective of the decision by the competent accrediting officer to maintain, suspend or withdraw the accreditation of the national authorising officer, or of the decision by the national authorising officer to maintain, suspend or withdraw the accreditation of the operating structure, the Commission may withdraw or suspend the conferral of management powers at any time, in particular in the event that any of the requirements mentioned in Article 11 of the IPA Implementing Regulation are not, or no longer, fulfilled.
- (3) Where the conferral of management powers is withdrawn or suspended by the Commission, the following provisions shall apply:
- The Commission shall cease to make transfers of funds to the Beneficiary;
 - Without prejudice to any other financial corrections, the Commission may make financial corrections as laid down in Article 30 below against the Beneficiary in respect of its past non-compliance with the requirements for the conferral of management powers.

The Commission may lay down other consequences of such a suspension or withdrawal in a specific Commission Decision

- (4) The Commission Decision may lay down provisions concerning the suspension or withdrawal of the conferral of management powers in relation to specific bodies or authorities.

Article 16 Decentralisation without ex-ante control by the Commission

- (1) Decentralisation without ex-ante control by the Commission shall be the objective for the implementation of all IPA components where assistance is implemented on a decentralised basis in accordance with Article 5 above. The timing for attainment of this objective may vary depending on the IPA Component concerned.
- (2) Before dispensing with the *ex-ante* controls laid down in the Commission Decision on conferral of management, the Commission shall satisfy itself of

the effective functioning of the management and control system concerned in accordance with the relevant Community and national rules. In particular, the Commission shall monitor the implementation, by the Beneficiary, of the roadmap included in the Financing Agreement, which may refer to a phased waiver of different types of ex-ante controls. The Commission shall take due account of the results achieved by the Beneficiary in this context, in particular in the provision of assistance and in the negotiation process.

Article 17 Statement of assurance by the national authorising officer

- (1) The national authorising officer shall make an annual management declaration covering
 - his overall responsibility, in his function as head of the national fund, for the financial management of EU funds in the Republic of Serbia and for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - his responsibility for the effective functioning of management and control systems under IPA.

This management declaration shall take the form of a statement of assurance to be presented to the Commission by 28 February each year with a copy to the competent accrediting officer.

- (2) The Statement of Assurance shall be based on the national authorising officer's actual supervision of the management and control system throughout the financial year.
- (3) The Statement of Assurance shall be drawn up according to the model attached in **ANNEX B** to this Framework Agreement.
- (4) If the confirmations regarding the effective functioning of the management and control systems and the legality and regularity of underlying transactions required through the Statement of Assurance are not available, the national authorising officer shall inform the Commission, copy to the competent accrediting officer, of the reasons and potential consequences as well as of the actions being taken to remedy the situation and to protect the interests of the Community.

Article 18 Establishment of reports and opinions by the audit authority and follow up by the national authorising officer and the Commission

- (1) Subject to the detailed functions and responsibilities of the audit authority as set out **ANNEX A** to this Framework Agreement, the audit authority shall in particular establish the following reports and opinions:
 - a) An annual audit activity report according to the model in **ANNEX C** to this Framework Agreement;
 - b) An annual audit opinion on the management and control system according to the model in **ANNEX D** to this Framework Agreement;
 - c) An audit opinion on the final statement of expenditure for the closure of a programme or parts of a programme according to the model in **ANNEX E** to this Framework Agreement.
- (2) Following receipt of the annual audit activity report and the annual audit opinion referred to in paragraph 1, the national authorising officer shall:

- a) decide whether any improvements to the management and control systems are required, record the decisions in that respect and ensure the timely implementation of those improvements;
 - b) make any necessary adjustments to the payment applications to the Commission.
- (3) The Commission may decide either to take follow-up action itself in response to the reports and opinions, for example by initiating a financial correction procedure, or to require the Beneficiary to take action, while informing the national authorising officer and the competent accrediting officer of its decision.

SECTION IV GENERAL RULES FOR COMMUNITY FINANCIAL ASSISTANCE

Article 19 Eligibility of expenditure

- (1) In the event of decentralised management, notwithstanding accreditations by the competent accrediting officer and the national authorising officer, contracts and addenda signed, expenditure incurred and payments made by the national authorities shall not be eligible for funding under IPA prior to the conferral of management by the Commission on the concerned structures and authorities. The end date for the eligibility of expenditure shall be laid down in Financing Agreements, where necessary.
- (2) By way of derogation from paragraph 1,
- a) technical assistance to support the setting up of management and control systems may be eligible prior to the initial conferral of management, for expenditure incurred after 1 January 2007;
 - b) expenditure following the launch of calls for proposals or calls for tenders may also be eligible if the call is launched prior to the initial conferral of management, subject to this initial conferral of management being in place within the time limits defined in a reserve clause to be inserted in the operations or calls concerned, and subject to prior approval of the documents concerned by the Commission. The calls for proposal or calls for tender concerned may be cancelled or modified depending on the decision on conferral of management.
- (3) Expenditure financed under IPA shall not be the subject of any other financing under the Community budget.
- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on eligibility of expenditure may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

Article 20 Property of interest

Any interest earned on any of the component-specific euro accounts remains the property of the Beneficiary. Interest generated by the financing by the Community of a programme shall be posted exclusively to that programme, being regarded as a resource for the Beneficiary in the form of a national public contribution, and shall be declared to the Commission, at the time of the final closure of the programme.

Article 21 Audit trail

The national authorising officer shall ensure that all the relevant information is available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail. This information shall

include documentary evidence of the authorisation of payment applications, of the accounting and payment of such applications, and of the treatment of advances, guarantees and debts.

Article 22 Aid intensities and rate of Community contribution

- (1) The Community contribution shall be calculated in relation to the eligible expenditure, as defined in Part II of the IPA Implementing Regulation for each IPA component.
- (2) Financing decisions adopting the annual or multi-annual programmes for each IPA component shall set the maximum indicative amount of the Community contribution and the subsequent maximum rate for each priority axis.

SECTION V GENERAL RULES FOR IMPLEMENTATION

Article 23 Rules on procurement

- (1) Assistance under all IPA components shall be managed in accordance with the rules for External Aid contained in the Financial Regulation. This shall not apply to assistance implemented under the transitional arrangements of Article 99 IPA Implementing Regulation regarding the Cross-Border Co-operation Component to that part of the programme that is implemented on Member States' territory, unless otherwise decided by the participating Member State.
- (2) Results of tender procedures shall be published according to the rules referred to in paragraph 1 above and as further specified in Article 24(3) below.
- (3) The rules of participation and origin as laid down in Article 19 of the IPA Framework Regulation shall apply to all contract award procedures under IPA.
- (4) All service, supplies and work contracts shall be awarded and implemented in accordance with the procedures and standard documents laid down and published by the Commission for the implementation of external operations, in force at the time of the launch of the procedure in question, unless otherwise provided for in Sectoral or Financing Agreements.

Article 24 Publicity and visibility

- (1) In the case of centralised and joint management, information on programmes and operations shall be provided by the Commission with the assistance of the national IPA co-ordinator as appropriate. In the case of decentralised management and in all cases for programmes or part of programmes under the cross-border co-operation component not implemented through shared management, the Beneficiary, in particular the national IPA co-ordinator, shall provide information on and publicise programmes and operations. In the case of shared management, the Member States and the Beneficiary shall provide information on and publicise programmes and operations. The information shall be addressed to the citizens and beneficiaries, with the aim of highlighting the role of the Community and ensuring transparency.
- (2) In the case of decentralised management, the operating structures shall be responsible for organising the publication of the list of the final beneficiaries,

the names of the operations and the amount of Community funding allocated to the operations by means of the award of grants in the following way:

- a) The publication shall be made according to a standard presentation, in a dedicated and easily accessible place of the Beneficiary's internet site. If such internet publication is impossible, the information shall be published by any other appropriate means, including the national official journal.
 - b) Publication shall take place during the first half of the year following the closure of the budget year in respect of which the funds were attributed to the Beneficiary.
 - c) The Beneficiary shall communicate to the Commission the address of the place of publication. If the information is published otherwise, the Beneficiary shall give the Commission full details of the means used.
 - d) The operating structures shall ensure that the final beneficiary is informed that acceptance of funding is also an acceptance of their inclusion in this list of beneficiaries published. Any personal data included in this list shall nevertheless be processed in accordance with the requirements of Regulation (EC) No 45/2001 of the European Parliament and the Council of 18 December 2000 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data by the Community institutions and bodies and on the free movement of such data (5), and with due observance of the requirements of security.
- (3) In the case of decentralised management, the relevant bodies shall prepare a contract award notice, once the contract has been signed, and send it to the Commission for publication. The contract award notice may also be published by the beneficiary in the appropriate national publications.
 - (4) The Commission and the relevant national, regional or local authorities of the Beneficiary shall agree on a coherent set of activities to make available, and publicise, in the Republic of Serbia information about assistance under IPA. The procedures for implementing such activities shall be specified in the Sectoral or Financing Agreements.
 - (5) Implementation of the activities referred to in paragraph 4 shall be the responsibility of the final beneficiaries, and might be funded from the amount allocated to the relevant programmes or operations.

Article 25 Granting of facilities for the implementation of programmes and execution of contracts

- (1) In order to ensure the effective implementation of programmes under IPA, the Beneficiary shall take all necessary measures to ensure:
 - a) that, in the case of service, supplies or works tender procedures, natural or legal persons eligible to participate in tender procedures pursuant to Article 23 above shall be entitled to temporary installation and residence where the importance of the contract so warrants. This right shall be acquired only after the invitation to tender has been launched and shall be enjoyed by the technical staff needed to carry out studies and other preparatory measures to the drawing up of tenders. This right shall expire one month after the decision of contract award;

⁵ OJ L 8, 12 January 2001, p. 1

- b) that personnel taking part in Community financed activities and members of their immediate family are accorded no less favourable benefits, privileges and exemptions than those usually accorded to other international staff employed in the Republic of Serbia, under any other bilateral or multilateral agreement or arrangements for assistance and technical co-operation;
 - c) that personnel taking part in Community financed activities and members of their immediate family are allowed to enter the Republic of Serbia, to establish themselves in the Republic of Serbia, to work there and to leave the Republic of Serbia, as the nature of the underlying contract so justifies;
 - d) the granting of all permits necessary for the importation of goods, above all professional equipment, required for the execution of the underlying contract, subject to existing laws, rules and regulations of the Beneficiary;
 - e) that imports carried out under IPA will be exempted from taxes, customs duties, import duties and other fiscal charges;
 - f) the granting of all permits necessary for the re-export of the above goods, once the underlying contract has been fully executed;
 - g) the granting of authorisations for the import or acquisition of the foreign currency necessary for the implementation of the underlying contract and the application of national exchange control regulations in a non-discriminatory manner to contractors, regardless of their nationality or place of establishment;
 - h) the granting of all permits necessary to repatriate funds received in respect of the activity financed under IPA, in accordance with the foreign exchange control regulations in force in the Republic of Serbia.
- (2) The Beneficiary shall ensure full co-operation of all relevant authorities. It will also ensure access to state-owned companies and other governmental institutions, which are involved or are necessary in the implementation of a programme or in the execution of the contract.

Article 26 Rules on taxes, customs duties and other fiscal charges

- (1) Save where otherwise provided for in a Sectoral Agreement or a Financing Agreement, taxes, customs and import duties or other charges having equivalent effect are not eligible under IPA.
- (2) The following detailed provisions shall apply:
- a) Customs duties, import duties, taxes or fiscal charges having equivalent effect in the case of the import of goods under a Community financed contract are not eligible under IPA. The imports concerned shall be released from the point of entry into the Republic of Serbia for delivery to the contractor, as required by the provisions of the underlying contract and for immediate use as required for the normal implementation of the contract, without regard to any delays or disputes over the settlement of the above mentioned duties, taxes or charges.
 - b) Community financed contracts for services, supplies or works carried out by contractors registered in the Republic of Serbia or by external contractors shall not be subject in the Republic of Serbia to value added tax, documentary stamp or registration duties or fiscal charges having

equivalent effect, whether such charges exist or are to be instituted. EC contractors shall be exempted from VAT for services rendered, goods supplied and/or works executed by them under EC contracts with the right of the contractors to offset or deduct input VAT paid in connection with the services rendered, the goods supplied and/or the works executed against any VAT collected by them for any of their other transactions. Should the EC contractors not be able to make use of this possibility, they shall be entitled to obtain VAT refund directly from the tax authorities upon submission of a written request accompanied by the necessary documentation required under the national/local law for refund and by a certified copy of the underlying EC contract.

For the purposes of this Framework Agreement, the term "EC contractor" shall be construed as natural and legal persons, rendering services and/or supplying goods and/or executing works and/or executing a grant under an EC contract. The term "EC contractor" shall also cover pre-accession advisors, also known as resident twinning advisors, and experts included in a twinning covenant or contract. The term "EC contract" means any legally binding document through which an activity is financed under IPA and which is signed by the EC or the Beneficiary.

At least the same procedural privileges shall apply to such contractors as applicable to contractors under any other bilateral or multilateral agreement or arrangements for assistance and technical co-operation.

- c) Profit and/or income arising from Community financed contracts shall be taxable in the Republic of Serbia in accordance with the national/local tax system. However, natural and legal persons, including expatriate staff, from the Member States of the European Union or other countries eligible under IPA executing Community financed contracts shall be exempted from those taxes in the Republic of Serbia.
- d) Personal and household effects temporally imported for personal use by natural persons (and members of their immediate families), except the citizens of the Republic of Serbia and foreign citizens with permanent residence in the Republic of Serbia, engaged in carrying out tasks defined in technical co-operation contracts, shall be exempted from customs duties, import duties, taxes and other fiscal charges having equivalent effect, the said personal and household effects being re-exported or disposed of in the state, in accordance with the regulations in force in the Republic of Serbia after termination of the contract.

Article 27 Supervision, control and audit by the Commission and the European Court of Auditors

- (1) All Financing Agreements as well as all resulting programmes and subsequent contracts shall be subject to supervision and financial control by the Commission including the European Anti-Fraud Office (OLAF) and audits by the European Court of Auditors. This includes the right of the Delegation of the Commission in the Republic of Serbia to carry out measures such as ex-ante verification of tendering and contracting carried out by the related operating structures, as long as ex-ante control has not been waived in accordance with Article 16 above. The duly authorised agents or representatives of the Commission and of OLAF shall have the right to carry out any technical and financial verification that the Commission or OLAF consider necessary to follow the implementation of a programme including

visits of sites and premises at which Community financed activities are implemented. The Commission shall give the national authorities concerned advance notice of such missions.

- (2) The Beneficiary shall supply all requested information and documents including any computerised data and take all suitable measures to facilitate the work of the persons instructed to carry out audits or inspections.
- (3) The Beneficiary shall maintain records and accounts adequate to identify the services, supplies, works and grants financed under the related Financing Agreement in accordance with sound accounting procedures. The Beneficiary shall also ensure that the agents or representatives of the Commission including OLAF have the right to inspect all relevant documentation and accounts pertaining to items financed under the related Financing Agreement and assist the European Court of Auditors to carry out audits relating to the use of Community funds.
- (4) In order to ensure the efficient protection of the financial interests of the Community, the Commission including OLAF may also conduct documentary and on-the-spot checks and inspections in accordance with the procedural provisions of Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996 of 11 November 1996 (6). These checks and inspections shall be prepared and conducted in close collaboration with the competent authorities designated by the Beneficiary, which shall be notified in good time of the object, purpose and legal basis of the checks and inspections, so that they can provide all the requisite help. The Beneficiary shall identify a service which will assist at OLAF's request in conducting investigations in accordance with Council Regulation (EC, Euratom) No 2185/1996. If the Beneficiary wishes, the on-the-spot checks and inspections may be carried out jointly with them. Where the participants in Community financed activities resist an on-the-spot check or inspection, the Beneficiary, acting in accordance with national rules, shall give Commission/OLAF inspectors such assistance as they need to allow them to discharge their duty in carrying out an on-the-spot check or inspection.

The Commission/OLAF shall report as soon as possible to the Beneficiary any fact or suspicion relating to an irregularity which has come to its notice in the course of the on-the-spot check or inspection. In any event, the Commission/OLAF shall be required to inform the above-mentioned authority of the result of such checks and inspections.

- (5) The controls and audits described above are applicable to all contractors and sub-contractors who have received Community funds including all related information to be found in the documents of the national fund of the Beneficiary concerning the national contribution.
- (6) Without prejudice to the responsibilities of the Commission and the European Court of Auditors, the accounts and operations of the National Fund and, where applicable, operating structures may be checked at the discretion of the Commission by the Commission itself or by an external auditor assigned by the Commission.

Article 28 Prevention of irregularity and fraud, measures against corruption

- (1) The Beneficiary shall ensure investigation and effective treatment of suspected cases of fraud and irregularities and shall ensure the functioning of

⁶ OJ L 292, 15 November 1996, p. 2

a control and reporting mechanism equivalent to that foreseen in the Commission Regulation (EC) No 1828/2006 of 8 December 2006 (7). In the case of suspected fraud or irregularity, the Commission shall be informed without delay.

- (2) Furthermore, the Beneficiary shall take any appropriate measure to prevent and counter any active or passive corruption practices at any stage of the procurement procedure or grant award procedure or during the implementation of corresponding contracts.
- (3) The Beneficiary, including the personnel responsible for the implementation tasks of the Community financed activities, undertakes to take whatever precautions are necessary to avoid any risk of conflict of interests and shall inform the Commission immediately of any such conflict of interest or any situation likely to give rise to any such conflict.
- (4) The following definitions shall apply:
 - a) *Irregularity* shall mean any infringement of a provision of applicable rules and contracts resulting from an act or an omission by an economic operator which has, or would have, the effect of prejudicing the general budget of the European Union by charging an unjustified item of expenditure to the general budget.
 - b) *Fraud* shall mean any intentional act or omission relating to: the use or presentation of false, incorrect or incomplete statements or documents, which has as its effect the misappropriation or wrongful retention of funds from the general budget of the European Communities or budgets managed by, or on behalf of, the European Communities; non disclosure of information in violation of a specific obligation with the same effect; the misapplication of such funds for purposes other than those for which they are originally granted.
 - c) *Active corruption* is defined as the deliberate action of whosoever promises or gives, directly or through an intermediary, an advantage of any kind whatsoever to an official for himself or for a third party for him to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the financial interests of the European Communities.
 - d) *Passive corruption* is defined as the deliberate action of an official, who, directly or through an intermediary, requests or receives advantages of any kind whatsoever, for himself or a third party, or accepts a promise of such advantage, to act or to refrain from acting in accordance with his duty or in the exercise of his functions in breach of his official duties in a way which damages or is likely to damage the financial interests of the European Communities.

Article 29 Recovery of funds in case of irregularity or fraud

- (1) Any proven case of irregularity or fraud discovered at any time during the implementation of assistance under IPA or as the result of an audit will lead to the recovery of the funds by the Commission from the Beneficiary.
- (2) The national authorising officer shall recover the Community contribution paid to the Beneficiary from those who committed the irregularity, fraud or

⁷ OJ L 371, 27 December 2006, p. 4

corruption or benefited from it, in accordance with national recovery procedures. The fact that the national authorising officer does not succeed in recovering all or part of the funds shall not prevent the Commission from recovering the funds from the Beneficiary.

Article 30 Financial corrections

- (1) In the case of decentralised management, in order to ensure that the funds are used in accordance with the applicable rules, the Commission shall apply clearance-of-accounts procedures or financial correction mechanisms in accordance with Article 53b(4) and 53c(2) of the Financial Regulation and as detailed in Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- (2) A financial correction may arise following either:
 - identification of a specific irregularity, including fraud;
 - identification of a weakness or deficiency in the management and control systems of the Beneficiary;
- (3) If the Commission finds that expenditure under the programmes covered by IPA has been incurred in a way that has infringed applicable rules, it shall decide what amounts are to be excluded from Community financing.
- (4) The calculation and establishment of any such corrections, as well as the related recoveries, shall be made by the Commission, following the criteria and procedures provided for in Articles 32, 33 and 34 below. Provisions on financial corrections which have been set down in Sectoral Agreements or Financing Agreements shall apply in addition to this Framework Agreement.

Article 31 Financial adjustments

In the case of decentralised management the national authorising officer, who bears in the first instance the responsibility for investigating irregularities, shall make the financial adjustments where irregularities or negligence are detected in operations or operational programmes, by cancelling all or part of the Community contribution to the operations or the operational programmes concerned. The national authorising officer shall take into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the Community contribution.

Article 32 Criteria for financial corrections

- (1) The Commission may make financial corrections, by cancelling all or part of the Community contribution to a programme, in the situations referred to in Article 30(2) above.
- (2) Where individual cases of irregularity are identified, the Commission shall take into account the systemic nature of the irregularity to determine whether flat-rate corrections, punctual corrections or corrections based on an extrapolation of the findings should be applied. For the Rural Development Component, criteria for financial corrections are set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.
- (3) When deciding the amount of a correction, the Commission shall take into account the nature and gravity of the irregularity and/or the extent and financial implications of the weaknesses or the deficiencies found in the management and control system in the programme concerned.

Article 33 Procedure for financial corrections

- (1) Before taking a decision on a financial correction, the Commission shall inform the national authorising officer of its provisional conclusions and request his comments within two months.

Where the Commission proposes a financial correction on the basis of extrapolation or at a flat rate, the Beneficiary shall be given the opportunity to establish the actual extent of the irregularity, through an examination of the documentation concerned. In agreement with the Commission, the Beneficiary may limit the scope of this examination to an appropriate proportion or sample of the documentation concerned. Except in duly justified cases, the time allowed for this examination shall not exceed a period of two months after the two-month period referred to in the first subparagraph.

- (2) The Commission shall take account of any evidence supplied by the Beneficiary within the time limits mentioned in paragraph 1.
- (3) The Commission shall endeavour to take a decision on the financial correction within six months after opening the procedure as set out in paragraph 1.

Article 34 Repayment

- (1) Any repayment to the general budget of the European Union shall be effected before the due date indicated in the recovery order drawn up in accordance with Article 72 of the Financial Regulation. The due date shall be the last day of the second month following the issuing of the order.
- (2) Any delay in repayment shall give rise to interest on account of late payment, starting on the due date and ending on the date of actual payment. The rate of such interest shall be one-and-a-half percentage points above the rate applied by the European Central Bank in its main refinancing operations on the first working day of the month in which the due date falls.

Article 35 Re-use of Community contribution

- (1) The resources from the Community contribution cancelled following financial corrections pursuant to Article 30 shall be paid to the Community Budget, including interest thereon.
- (2) The contribution cancelled or recovered in accordance with Article 31 above may not be re-used for the operation or operations that were the subject of the recovery or the adjustment, nor, where the recovery or adjustment is made for a systemic irregularity, for existing operations within the whole or part of the priority axis in which the systemic irregularity occurred.

Article 36 Monitoring in the case of decentralised management, monitoring committees

- (1) In the case of decentralised management, the Beneficiary shall, within six months after the entry into force of the first financing agreement, set up an IPA monitoring committee, in agreement with the Commission, to ensure coherence and coordination in the implementation of the IPA components.
- (2) The IPA monitoring committee shall be assisted by sectoral monitoring committees set up under the IPA components. They shall be attached to programmes or components. They may include representatives of civil

society, where appropriate. More detailed rules may be provided for in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

- (3) The IPA monitoring committee shall satisfy itself as to the overall effectiveness, quality and coherence of the implementation of all programmes and operations towards meeting the objectives set out in the multi-annual indicative planning documents and the financing agreements.
 - (a) The IPA monitoring committee may make proposals to the Commission, the national IPA co-ordinator and the national authorising officer for any actions to ensure the coherence and co-ordination between the programmes and operations implemented under the different components, as well as for any cross-component corrective measures needed to ensure the achievement of the global objectives of the assistance provided, and to enhance its overall efficiency. It may also make proposals to the relevant sectoral monitoring committee(s) for decisions on any corrective measures to ensure the achievements of programme objectives and enhance the efficiency of assistance provided under the programmes or IPA component(s) concerned;
 - (b) The IPA monitoring committee shall adopt its internal rules of procedure in compliance with a monitoring committee mandate established by the Commission, and within the institutional, legal and financial framework of the Republic of Serbia;
 - (c) Unless otherwise provided in the monitoring committee mandate set out by the Commission, the following provisions shall apply:
 - aa) The IPA monitoring committee shall include among its members representatives of the Commission, the national IPA co-ordinator, the national authorising officer, representatives of the operating structures, and the strategic co-ordinator.
 - bb) A representative of the Commission and the national IPA co-ordinator shall co-chair the IPA monitoring committee meetings;
 - cc) The IPA monitoring committee shall meet at least once a year. Intermediate meetings may also be convened on a thematic basis.

Article 37 Monitoring in the case of centralised and joint management

In the case of centralised and joint management, the Commission may undertake any actions it deems necessary to monitor the programmes concerned. In the case of joint management, these actions may be carried out jointly with the international organisation(s) concerned.

Article 38 Annual and final reports on implementation

- (1) The operating structures shall draw up a sectoral annual report and a sectoral final report on the implementation of the programmes for which they are responsible, in compliance with the procedures defined for each IPA component in Part II of the IPA Implementing Regulation.

The sectoral annual reports on implementation shall cover the financial year. The sectoral final reports on implementation shall cover the whole period of implementation and may include the last sectoral annual report.
- (2) The reports referred to in paragraph 1 shall be sent to the national IPA co-ordinator, the national authorising officer and to the Commission, after examination by the sectoral monitoring committees.

- (3) On the basis of the reports referred to in paragraph 1, the national IPA co-ordinator shall send to the Commission and the national authorising officer, after examination by the IPA monitoring committee, annual and final reports on the implementation of assistance under the IPA Regulation.
- (4) The annual report on implementation referred to in paragraph 3, which shall be sent by 31 August each year and for the first time in 2008, shall synthesise the different sectoral annual reports issued under the different components and shall include information about:
 - a) progress made in implementing Community assistance, in relation to the priorities set up in the multi-annual indicative planning document and the different programmes;
 - b) financial implementation of Community assistance.
- (5) The final report on the implementation as referred to in paragraph 3 shall cover the whole period of implementation and may include the latest annual report mentioned in paragraph 4.

Article 39 Closure of programmes under decentralised management

- (1) After an application for final payment has been received by the Commission from the Beneficiary, a programme is considered closed as soon as one of the following occurs:
 - payment of the final balance due by the Commission;
 - issuance of a recovery order by the Commission;
 - de-commitment of appropriations by the Commission.
- (2) The closure of a programme does not prejudice the right of the Commission to undertake a financial correction at a later stage.
- (3) The closure of a programme does not affect the obligations of the Beneficiary to continue to retain related documents.
- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on the closure of programmes may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

Article 40 Closure of programmes under centralised and joint management

- (1) A programme is closed when all the contracts and grants funded by this programme have been closed.
- (2) After a final payment application has been received, a contract or grant is considered closed as soon as one of the following occurs:
 - payment of the final amount due by the Commission;
 - issuance of a recovery order by the Commission following receipt of the final payment application;
 - de-commitment of appropriations by the Commission.
- (3) The closure of a contract or grant does not prejudice the right of the Commission to undertake a financial correction at a later stage.
- (4) In addition to paragraph 1 to 3 above, more detailed rules on the closure of programmes may be set out in Financing Agreements or Sectoral Agreements.

SECTION VI FINAL PROVISIONS

Article 41 Consultation

- (1) Any question relating to the execution or interpretation of this Framework Agreement shall be the subject of consultation between the Contracting Parties leading, where necessary, to an amendment of this Framework Agreement.
- (2) Where there is a failure to carry out an obligation set out in this Framework Agreement which has not been the subject of remedial measures taken in due time, the Commission may suspend the financing of activities under IPA after consultation with the Beneficiary.
- (3) The Beneficiary may renounce in whole or in part the implementation of activities under IPA. The Contracting Parties shall set out the details of the said renunciation in an exchange of letters.

Article 42 Settlement of differences, arbitration

- (1) Differences arising out of the interpretation, operation and implementation of this Framework Agreement, at any and all levels of participation, will be settled amicably through consultation as provided for under Article 41.
- (2) In default of amicable settlement, either Contracting Party may refer the matter to arbitration in accordance with the Permanent Court of Arbitration Optional Rules for Arbitration Involving International Organisations and States in force at the date of this Framework Agreement.
- (3) The language to be used in the arbitral proceedings shall be English. The appointing authority shall be the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration following a written request submitted by either Contracting Party. The Arbitrator's decision shall be binding on all Parties and there shall be no appeal.

Article 43 Disputes with third parties

- (1) Without prejudice to the jurisdiction of the court designated in a contract as the competent court for disputes arising out of that contract between the parties to it, the European Community shall enjoy in the territory of the Republic of Serbia immunity from suit and legal process with respect to any dispute between the European Community and/or the Beneficiary and a third party, or between third parties, which directly or indirectly relates to the provision of Community Assistance to the Beneficiary under this Framework Agreement, except in so far as in any particular case the European Community has expressly waived its immunity.
- (2) The Beneficiary shall in any legal or administrative proceedings before a court, tribunal or administrative instance in the Republic of Serbia defend this immunity and take a position which takes duly account of the interests of the European Community. Where necessary, the Beneficiary and the European Commission shall proceed with consultations on the position to take.

Article 44 Notices

- (1) Any communication in connection with this Framework Agreement shall be made in writing and in the English language. Each communication must be signed and must be supplied as an original document or by fax.

- (2) Any communication in connection with this Framework Agreement must be sent to the following addresses:

For the Commission:

Directorate-General Enlargement
1049 Brussels
BELGIUM
Fax: +32 2 295.95.40

For the Beneficiary:

Ministry of Finance
Sector for Programming and
Management of EU Funds and
Development Assistance
Kneza Milosa 20
11000 Beograd
SERBIA
Fax: +381 11 3612 230

Article 45 Annexes

The Annexes shall be deemed an integral part of this Framework Agreement.

Article 46 Entry into force

This Framework Agreement shall enter into force on the day on which the Contracting Parties inform each other in writing of its approval in accordance with the existing internal legislation or procedure of each of the Parties.

Article 47 Amendment

Any amendment agreed to by the Contracting Parties will be in writing and will form part of this Agreement. Such amendment shall come into effect on the date determined by the Contracting Parties.

Article 48 Termination

- (1) This Framework Agreement shall continue to be in force for an indefinite period unless terminated by written notification by one of the Contracting Parties.
- (2) On termination of this Framework Agreement, any assistance still in the course of execution shall be carried out to its completion in accordance with this Framework Agreement and any Sectoral Agreement and Financing Agreement.

Article 49 Language

This Framework Agreement is drawn up in duplicate in the English language.

Signed, for and on behalf of the
Commission by

Mr Pierre Mirel
Director

Belgrade
Date: 29.11.2007.

Signed, for and on behalf of the Republic
of Serbia by

Mr Božidar Đelić
Deputy Prime Minister

Belgrade
Date: 29.11.2007.

ANNEX A

Allocation of functions and common responsibilities to the structures, authorities and bodies in accordance with Article 8 of the Framework Agreement between the Commission and the Republic of Serbia

Preliminary remark:

This list shows the main functions and common responsibilities of the structures, authorities and bodies concerned. It is not to be considered exhaustive. It supplements the core part of this Framework Agreement.

1) The Competent Accrediting Officer (CAO):

- a) The CAO shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Republic of Serbia.
- b) The CAO shall be responsible for issuing, monitoring and suspending or withdrawing the accreditation of the national authorising officer (NAO) both
 - as the head of the national fund bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the Republic of Serbia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions;
 - with regard to the NAO's capacity to fulfill the responsibilities for the effective functioning of management and control systems under IPA.

The accreditation of the NAO shall also cover the national fund (NF).

The CAO shall notify the Commission of the accreditation of the NAO and shall inform the Commission of any changes regarding the accreditation of the NAO. This includes the provision of all relevant supporting information required by the Commission.

- c) Prior to accrediting the NAO, the CAO shall satisfy himself that the applicable requirements set out in Article 11 of the IPA Implementing Rules are fulfilled. This includes the verification of the compliance of the management and control system set up by the Beneficiary for effective controls in at least the areas set out in the Annex to the IPA Implementing Regulation (accreditation criteria). This annex provides for the following overall requirements:
 - Control environment (establishment and management of the organisation and the staff) comprising ethics and integrity policies, irregularity management and reporting, staff planning, recruitment, training and appraisal including sensitive post management, sensitive functions and conflicts of interest, establishment of legal bases for bodies and individuals, formal establishment of accountability, responsibility, delegated responsibility and any necessary related authority for all tasks and positions throughout the organisation);
 - Planning and risk management comprising risk identification, assessment and management, objective setting and allocation of resources against objectives, planning of the implementation process;
 - Control activities (implementation of interventions) comprising verification procedures, procedures for supervision by accountable management of tasks delegated to subordinates, including annual statements of assurance from subordinate actors, rules for each type of

procurement and calls for proposals, procedures including checklists for each step of procurement and calls for proposals, rules and procedures on publicity, payment procedures, procedures for monitoring the delivery of co-financing, budgetary procedures to ensure the availability of funds, procedures for continuity of operations, accounting procedures, reconciliation procedures, reporting of exceptions, amongst others exceptions to normal procedures approved at appropriate level, unapproved exceptions and control failures whenever identified, security procedures, archiving procedures, segregation of duties and reporting of internal control weaknesses;

- Monitoring activities (supervision of interventions), comprising internal audit with handling of audit reports and recommendations, evaluations;
- Communication (ensuring all actors receive information necessary to fulfil their role) comprising the regular coordination meetings between different bodies to exchange information on all aspects of planning and implementation and the regular reporting at all appropriate levels on efficiency and effectiveness of internal control.

2) The National IPA Coordinator (NIPAC):

- a) The NIPAC shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Beneficiary.
- b) He shall ensure the overall coordination of assistance under IPA.
- c) The NIPAC shall ensure partnership between the Commission and the Beneficiary and close link between the general accession process and the use of pre-accession assistance under IPA. He shall bear the overall responsibility for
 - the coherence and coordination of the programmes provided under IPA;
 - the annual programming for the Transition Assistance and Institution Building Component at national level;
 - the co-ordination of the participation of the Beneficiary in the relevant cross-border programmes both with Member States and with other Beneficiary countries, as well as the transnational, interregional or sea basins programmes under other Community instruments. The NIPAC may delegate the tasks relating to this co-ordination to a cross-border co-operation co-ordinator.
- d) The NIPAC shall draw up and, after examination by the IPA monitoring committee, submit to the Commission the IPA annual and final reports on implementation as defined in Article 38 of this Framework Agreement and in Article 61(3) of the IPA Implementing Regulation. He shall send a copy of these reports to the NAO.

3) The Strategic Co-ordinator:

- a) A strategic co-ordinator shall be appointed by the Beneficiary to ensure the co-ordination of the Regional Development Component and Human Resources Development Component under the responsibility of the national IPA co-ordinator. The strategic co-ordinator shall be an entity within the state administration of the Beneficiary with no direct involvement in the implementation of components concerned.

- b) The strategic co-ordinator shall in particular:
- co-ordinate assistance granted under the Regional Development Component and the Human Resources Development Component;
 - draft the strategic coherence framework as defined in Article 154 of the IPA Implementing Regulation;
 - ensure co-ordination between sectoral strategies and programmes.

4) The National Authorising Officer (NAO):

The NAO shall be appointed by the Beneficiary. He shall be a high-ranking official in the government or the state administration of the Beneficiary.

The NAO shall fulfil the following functions and assume the following responsibilities:

- a) As the head of the national fund, bearing overall responsibility for the financial management of EU funds in the Republic of Serbia and being responsible for the legality and regularity of the underlying transactions. The NAO shall in particular fulfil the following tasks as regards these responsibilities:
- providing assurance about the regularity and legality of underlying transactions;
 - drawing up and submitting to the Commission certified statements of expenditure and payment applications; he shall bear overall responsibility for the accuracy of the payment application and for the transfer of funds to the operating structures and/or final beneficiaries;
 - verifying the existence and correctness of the co-financing elements;
 - ensuring the identification and immediate communication of any irregularity;
 - making the financial adjustments required in connection with irregularities detected, in accordance with Article 50 of the IPA Implementing Regulation;
 - being the contact point for financial information sent between the Commission and the Beneficiary.
- b) being responsible for the effective functioning of management and control systems under IPA. The NAO shall in particular fulfil the following tasks as regards these responsibilities:
- being responsible for issuing, monitoring and suspending or withdrawing the accreditation of the operating structures;
 - ensuring the existence and effective functioning of systems of management of assistance under IPA;
 - ensuring that the system of internal control concerning the management of funds is effective and efficient;
 - reporting on the management and control system;
 - ensuring that a proper reporting and information system is functioning;
 - following-up the findings of audit reports from the audit authority, in accordance with Article 18 of this Framework Agreement and Article 30(1) of the IPA Implementing Regulation;

- immediately notifying the Commission, with a copy of the notification to the CAO, any significant change concerning the management and control systems.

As corollary to the responsibilities under a) and b) above, the NAO shall establish an Annual Statement of Assurance as defined in Article 17 of this Framework Agreement and following **ANNEX B** to this Agreement, which shall include:

- a) a confirmation of the effective functioning of the management and control systems;
- b) a confirmation regarding the legality and regularity of the underlying transactions;
- c) information concerning any changes in systems and controls, and elements of supporting accounting information.

If the confirmations regarding the effective functioning of the management and control systems and the legality and regularity of underlying transactions (a) and b) above) are not available, the NAO shall inform the Commission, copy to the CAO, of the reasons and potential consequences as well as of the actions being taken to remedy the situation and to protect the interests of the Community.

5) The National Fund (NF):

- a) The NF shall be a body located in a State level Ministry of the Beneficiary and shall have central budgetary competence and act as central treasury entity.
- b) The NF shall be in charge of tasks of financial management of assistance under IPA, under the responsibility of the NAO.
- c) The NF shall in particular be in charge of organising the bank accounts, requesting funds from the Commission, authorising the transfer of funds from the Commission to the operating structures or to the final beneficiaries and the financial reporting to the Commission.

6) The Operating Structures:

- a) An operating structure shall be established for each IPA component or programme to deal with the management and implementation of assistance under IPA. The operating structure shall be a body or a collection of bodies within the administration of the Beneficiary.
- b) The operating structure shall be responsible for managing and implementing the IPA programme or programmes concerned in accordance with the principle of sound financial management. For those purposes, the operating structure shall carry a number of functions that include:
 - drafting the annual or multi-annual programmes;
 - monitoring programme implementation and guiding the work of the sectoral monitoring committee as defined in Article 36(2) of this Framework Agreement and in Article 59 of the IPA Implementing Regulation, notably by providing the documents necessary for monitoring the quality of implementation of the programmes;
 - drawing up the sectoral annual and final implementation reports defined in Article 38(1) and (2) of this Framework Agreement and in

Article 61(1) of the IPA Implementing Regulation and, after their examination by the sectoral monitoring committee, submitting them to the Commission the NIPAC and the NAO;

- ensuring that operations are selected for funding and approved in accordance with the criteria and mechanisms applicable to the programmes, and that they comply with the relevant Community and national rules;
 - setting up procedures to ensure the retention of all documents regarding expenditure and audits required to ensure an adequate audit trail;
 - arranging for tendering procedures, grant award procedures, the ensuing contracting, and making payments to, and recovery from, the final Beneficiary;
 - ensuring that all bodies involved in the implementation of operations maintain a separate accounting system or a separate accounting codification;
 - ensuring that the NF and the NAO receive all necessary information on the procedures and verifications carried out in relation to expenditure;
 - setting up, maintaining and updating the reporting and information system;
 - carrying out verifications to ensure that the expenditure declared has actually been incurred in accordance with the applicable rules, the products or services have been delivered in accordance with the approval decision, and the payment requests by the final Beneficiary are correct: These verifications shall cover administrative, financial, technical and physical aspects of operations, as appropriate;
 - ensuring internal audit of its different constituting bodies;
 - ensuring irregularity reporting;
 - ensuring compliance with the information and publicity requirements.
- c) The heads of the bodies constituting the operating structure shall be clearly designated and shall be responsible for the tasks assigned to their respective bodies, in accordance with Article 8(3) of this Framework Agreement and with Article 11(3) of the IPA Implementing Regulation.

7) The Audit Authority:

- a) The audit authority shall be designated by the Beneficiary and shall be functionally independent from all actors in the management and control system and comply with internationally accepted audit standards.
- b) The audit authority shall be responsible for the verification of the effective and sound functioning of the management and control systems.
- c) The audit authority, under the responsibility of its head, shall in particular fulfil the following functions and assume the following responsibilities:
- During the course of each year, establishing and fulfilling an **annual audit work plan** which encompasses audits aimed at verifying:

- the effective functioning of the management and control systems;
- the reliability of accounting information provided to the Commission.

The audit work shall include audits of an appropriate sample of operations or transactions, and an examination of procedures.

The annual audit work plan shall be submitted to the NAO and the Commission before the start of the year in question.

- submitting reports and opinions as follows:
 - an **annual audit activity report** following the model in **ANNEX C** to this Framework Agreement and setting out the resources used by the audit authority, and a summary of any weaknesses found in the management and control system or in transaction findings from the audits carried out in accordance with the annual audit work plan during the previous 12 month period, ending on 30 September of the year concerned. The annual audit activity report shall be addressed to the Commission, the NAO and the CAO by 31 December each year. The first such report shall cover the period 1 January 2007 - 30 November 2007.
 - an **annual audit opinion** following the model set out in **ANNEX D** to this Framework Agreement as to whether the management and control systems function effectively and conform to the requirements of this Framework Agreement and the IPA Implementing Regulation and/or any other agreements between the Commission and the Beneficiary. This opinion shall be addressed to the Commission, the NAO and the CAO. It shall cover the same period and have the same deadline as the annual audit activity report.
 - an **opinion on any final statement of expenditure** submitted to the Commission by the NAO, for the closure of any programme or of any part thereof. Where appropriate, the final statement of expenditure may include payment applications in the form of accounts submitted annually. This opinion shall address the validity of the final payment application, the accuracy of the financial information, and, where appropriate, be supported by a final audit activity report. It shall follow the model provided in **ANNEX E** to this Framework Agreement. It shall be sent to the Commission and to the CAO at the same time as the relevant final statement of expenditure submitted by the NAO, or at least within three months of the submission of that final statement of expenditure.
- Further specific requirements for the annual audit work plan and/or the reports and opinions mentioned under the previous bullet point may be set out in the Sectoral Agreements or Financing Agreements.
- With regard to the methodology for the audit work, reports and audit opinions, the audit authority must comply with international standards on auditing in particular as regards the areas of risk assessment, audit materiality and sampling. That methodology may be complemented by any further guidance and definitions from the Commission, notably in relation to an appropriate general approach to sampling, confidence levels and materiality.

ANNEX B

to the Framework Agreement between the Commission and the Government of the Republic of Serbia

Statement of Assurance⁸

of the National Authorising Officer of the Republic of Serbia⁹

I, (*name, first name, official title or function*), National Authorising Officer of the Republic of Serbia herewith present to the Commission the [statement of expenditure] [accounts and statement of expenditure]¹⁰ of the Instrument for Pre-accession (IPA) for the Republic of Serbia for the financial year 01/01/20xx to 31/12/20xx.

I declare that I have put in place, and supervised the operation of, a management and internal control system relating to the IPA component [1 to 5] (Annual Management Declaration).

I confirm, based on my own judgment and on the information at my disposal, including, *inter alia*, the results of the work of the internal audit, that:

- The expenditure declared [and the accounts submitted]³ to the Commission during the financial year 01/01/20xx to 31/12/20xx give³[s], to the best of my knowledge, a true, complete and accurate view of the expenditure and receipts related to the IPA component [1 to 5] for the financial year mentioned above;
- The management and control system has functioned effectively to provide reasonable assurance on the legality and regularity of the underlying transactions including, *inter alia*, the adherence to the principles of sound financial management;
- The management and control system in operation for component [1 to 5] was not [significantly]¹¹ changed as compared to the description provided at the moment of submitting the application for conferral of management (taking into account of changes notified to the Commission in previous years);
- All relevant contractual agreements which could have a material effect on the expenditure declared [and the accounts submitted]³ during the reference period in the event of non-compliance have been complied with. There have been no incidences of non-compliance with Community rules that could have a material effect on the expenditure declared [and the accounts submitted]³ in the event of non-compliance.

I confirm that, where necessary, I have taken appropriate actions in respect of the reports and opinions from the audit authority issued to date in accordance with Article 29 of the IPA Implementing Rules.

⁸ per component

⁹ pursuant to Article 27 of the IPA Implementing Regulation

¹⁰ option to be selected for component 5

¹¹ where appropriate

[This assurance is, however, subject to the following reservations *<also describe remedial actions>*:

- ...
- ...].

Furthermore, I confirm that I am not aware of any undisclosed matter which could be damaging to the financial interest of the Community.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the National Authorising Officer)

ANNEX C

to the Framework Agreement between the Commission and the Government of the Republic of Serbia

Annual Audit Activity Report¹²

of the Audit Authority of the Republic of Serbia¹³

addressed to

- the European Commission, Directorate-General ...
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of the Republic of Serbia and
- [copy to]¹⁴ the National Authorising Officer (NAO) of the Republic of Serbia

1. Introduction

- Identify the component/programme of IPA covered by the report
- Indicate the bodies that have been involved in preparing the report, including the Audit Authority itself
- Describe the steps taken for the preparation of the report
- Indicate the scope of the audits (including the expenditure declared to the Commission for the year concerned in respect of the relevant operations)
- Indicate the period which is covered by this annual audit activity report (*previous 12 months ending on 30/09/20xx*)

2. Summary of findings

- Describe the nature and extent of findings arisen from both systems and substantive testing. (Categorise these findings by reference to their level of importance - "major", "intermediate" and "minor". The list of these findings is shown in the annex to this report). Indicate those errors, which are considered systemic in nature and assess the probability of a possible subsequent qualification linked to the errors. Describe and quantify any irregularities encountered.

3. Changes in management and control systems

- Indicate any significant changes in the management and control systems as compared to the description provided for at the moment of submitting the application for conferral of management (decentralised management) and since the last annual audit activity report.
- Confirm whether or not the changes referred to have been communicated by the NAO in accordance with Annex A 4) b) of the Framework Agreement.

4. Changes to the annual audit work plan

- Indicate any changes that have been made to the annual audit work plan or are proposed, giving explanations and reasons.

¹² per component

¹³ pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

¹⁴ option to be selected

- Given the changes listed above, describe the audit approach adopted in response. Outline the implications of the changes and deviations, including an indication of the basis for selection of any additional audits in the context of the revised annual audit work plan.

5. Systems audits

- Indicate the bodies that have carried out systems testing for the purpose of this report, including the Audit Authority itself.
- Attach a summary list of the audits carried out; indicate the materiality and confidence levels applied (%), where appropriate, and the date on which the audit report was forwarded to the Commission.
- Describe the basis for selection of the audits in the context of the annual audit work plan.
- Describe the principal findings and the conclusions drawn from the audit work for the management and control systems, including the adequacy of the audit trail and compliance with Community requirements and policies.
- Indicate any financial impact of findings.
- Provide information on the follow-up of the audit findings and in particular any corrective and preventive measures applied or recommended.

6. Audits of sample of operations

- Indicate the bodies that have carried out substantive testing for the purpose of this report, including the Audit Authority itself.
- Attach a summary list indicating the number of audits carried out, the materiality and confidence levels applied (%), where appropriate, and the amount of expenditure checked, broken down by components, programme priority axis and/or measure if relevant, distinguishing between risk-based and statistical sampling, where appropriate. Provide the percentage of expenditure checked in relation to total eligible expenditure declared to the Commission (both for the period in question and cumulatively).
- Describe the basis for selection of the operations inspected.
- Describe the principal results of the substantive testing, indicating in particular, the overall rate of financial errors in proportion to the total expenditure audited resulting from the sample.
- Provide information on the follow-up of errors the application of any financial adjustments and/or any remedial action plan.
- Indicate any resulting financial corrections.

7. Co-ordination between audit bodies and supervisory work of the audit authority

- Describe the procedure for co-ordination between different national audit bodies and the audit authority itself (if applicable).
- Describe the procedure for supervision applied by the audit authority to other audit bodies (if applicable).

8. Follow-up of previous years' audit activity

- Provide information, where appropriate, on the follow-up to audit recommendations and results of audits of operations from earlier years.

9. Resources used by the Audit Authority

- Describe the resources used in order to establish this Annual Audit Activity Report

ANNEX: Annual audit work plan for the reference year (*previous 12 months ending on 30/09/20xx*)

[List of findings according to point 2 above]

[List of changes according to point 4 above]

[Summary list according to point 5 above following the model enclosed]

[Summary list according to point 6 above following the model enclosed]

[Summary list according to point 5 above] FOR SYSTEMS AUDITS

Date of performance of the systems audit	Programme / system audited	Auditing entity	Expenditure declared in reference year	Total cumulative expenditure declared	Basis of selection of the programme

[Summary list according to point 6 above] FOR DECLARED EXPENDITURE AND SAMPLE AUDITS

Fund	Reference (CCI no)	Programme	Expenditure declared in ref year	Expenditure in ref year audited for the random sample		Amount and percentage (error rate) of irregular expenditure in random sample (3)		Other expenditure audited (4)	Amount of irregular expenditure in other expenditure sample	Total expenditure declared cumulatively	Total expenditure <i>audited</i> cumulatively as a percentage of total expenditure <i>declared</i> cumulatively	Materiality level (%)	Confidence level (%)
				1.	2.	Amount	%						

1. Amount of expenditure audited.
2. Percentage of expenditure audited in relation to expenditure declared to the Commission in the reference year.
3. Where the random sample covers more than one Fund or programme, the information is provided for the whole sample.
4. Expenditure from complementary sample and expenditure for random sample not in reference year.

ANNEX D

to the Framework Agreement between the Commission and the
Government of the Republic of Serbia¹⁵

Annual Audit Opinion

of the Audit Authority of the Republic of Serbia¹⁶ on the management and
control systems

addressed to

- the European Commission, Directorate-General
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of the Republic of Serbia and
- [copy to]¹⁷ the National Authorising Officer (NAO) of the Republic of Serbia

Introduction:

I, (*name, first name, official title or function*), Head of the Audit Authority of the Republic of Serbia, (*name of Audit Authority designated*), have examined the functioning of the management and control systems for the operations under component [1 to 5] of the Instrument for pre-accession (IPA) during the previous 12-month period ended on (*date*), as presented in the description sent to the Commission on (*date*) at the moment of submitting the application for conferral of management (taking into account of changes notified to the Commission in previous years on (*date*) together with the changes identified in the annual audit activity report accompanying this opinion).

The objective of this examination is to issue an opinion on the conformity of the management and control systems with the Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Republic of Serbia in the framework of IPA and as to whether these management and control systems - designed to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]¹⁸ presented to the Commission and therefore to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements - were operated effectively.

Respective responsibilities of the NAO and the auditors:

The NAO is responsible, inter alia, for the preparation and fair presentation of the Statement of Assurance in accordance with Article 25 of the IPA Implementing Regulation (IPA IR). This responsibility includes the expression of a representation as regards the truth, completeness and accuracy of the expenditure declared [and the accounts submitted]³ to the Commission, as well as whether the effective functioning of the management and control systems under IPA provides reasonable assurance as to the legality and regularity of transactions underlying the Statement.

¹⁵ per component

¹⁶ pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

¹⁷ option to be selected

¹⁸ option to be selected depending on the component

The NAO should base his/her assessment upon all information at his/her disposal. This includes the work of the internal audit service.

My responsibility in this report – in accordance with Article 29(2)(b) 2nd indent of the IPA IR - is to **express an opinion** on the effective functioning of the management and control systems established for the operations under the IPA component [1 to 5] during the previous 12-month period ended on (*date*) in all material respects.

Our audits are organised with this objective in mind (together with the objective of also providing opinions on expenditure declared [and annual accounts of Component 5]¹⁹ and final statements of claim). We organise an overall audit work plan to fulfil all our responsibilities under Article 29 IPA IR. We did not plan and perform our audits with a view to be able to express an overall opinion on the reliability of the NAO's Statement of Assurance as such. However, we do state our conclusions whether the results of the audit work that we have carried out give rise to any significant doubts in respect of the Statement of Assurance. In particular we have assessed whether our audit findings are consistent with the presence or absence of reservations by the NAO to the Statement of Assurance. We conducted our audits in accordance with international auditing standards. Those standards require, inter alia, that we comply with ethical requirements, and that we plan and perform the audits to obtain reasonable assurance on which to base our opinion.

I believe that the work carried out provides a sound basis for our opinion.

Scope of the examination:

The audit assignments were carried out in accordance with the annual audit work plan in respect of this component during the 12-month period in question and reported in the annual audit activity report covering the period until ... (*date*).

Our system-based audit included an examination, on a test basis, of the design and operation of the management and control systems put in place by the beneficiary to effectively manage those risks which threaten the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission.

Indicate any limitations on the scope of the examination:

- Explain any limitations

Auditors' Opinion:

[Option 1 - Unqualified opinion

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, functioned effectively and, concerning its design and operation, complied in all material respects with all applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Republic of Serbia in the framework of IPA. Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO did not contain any representations that

¹⁹ option to be selected for component 5

would be materially inconsistent with our audit findings and which would therefore provide any reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation.

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

[Option 2 - Qualified opinion²⁰

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, functioned effectively and, concerning its design and operation, complied in all material respects with all applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Republic of Serbia in the framework of IPA except in the following respects:

- State and explain the qualifications (whether due to disagreement with the NAO or scope limitation); in particular, indicate the bodies concerned
- Indicate whether the qualifications are of a recurring / systemic nature or one-off

As a consequence, [the Republic of Serbia] [the ... authority] [any other actor(s)] has **failed** to comply with the requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Republic of Serbia in the framework of IPA.

I estimate the **impact** of the qualification(s) to be ... EUR [%] of the total expenditure declared, corresponding to ... EUR [%] of the public contribution. The Community contribution affected is thus..... Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance as a whole, I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO contained representation(s) that is / are materially inconsistent with our audit findings and which therefore provide(s) some reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation in this respect. This/These reservation(s) and inconsistency(ies) is / are: <describe reservation>

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

²⁰ applicable due to either disagreement with the NAO or scope limitation.

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

[Option 3 - Adverse opinion

Based on the examination referred to above, it is my opinion that for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1) the management and control systems established for the IPA component [1 to 5] to contribute to the production of reliable [statements of expenditure] [accounts and statements of expenditure]³ presented to the Commission and, therefore, to help to ensure, inter alia, the legality and regularity of the transactions underlying those statements, did **not** function effectively and, concerning its design and operation, **failed** to comply, in significant respects, with applicable requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Republic of Serbia in the framework of IPA.

This adverse opinion is based on the following observation(s):

- Describe the circumstances giving rise to the reservations – together with its significant compliance implications with Community rules - and name in particular the bodies affected, if applicable.

Because of the effects of the matters described in the preceding paragraph [the Republic of Serbia] [the ... authority] [any other actor(s)] has **failed** to comply with the requirements of the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Republic of Serbia in the framework of IPA.

The audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY. A report on my findings is delivered at the same date as the date of this opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

[Option 4 - Disclaimer of opinion

Because of the significance of the matter discussed in the preceding paragraph, **I do not express an opinion** on the effectiveness of the management and control systems under the IPA component [1 to 5] for the period 1 October 20xx until 30 September 20xx+1 and its conformity with the IPA Framework Agreement and/or any other agreements between the Commission and the Republic of Serbia in the framework of IPA. Without expressing an opinion on the overall reliability of the Statement of Assurance as a whole, I conclude that the Statement of Assurance issued by the NAO contained representation(s) that is / are materially inconsistent with our audit findings and which therefore provide(s) some reason to doubt that the Statement of Assurance has been correctly drawn up in accordance with the applicable legislation in this respect. This/These reservation(s) and inconsistency(ies) is / are: <describe reservation>

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

ANNEX E

to the Framework Agreement between the Commission and the
Government of the Republic of Serbia²¹

Audit Opinion

of the Audit Authority of the Republic of Serbia²²

on the final statement of expenditure of the [programme with reference: ...]

[on the accounts and statement of expenditure of component 5]²³

[part ... of the programme with reference: ...]

[as supported by the final Audit Activity Report]²⁴

addressed to

- the European Commission, Directorate-General
- the Competent Accrediting Officer (CAO) of the Republic of Serbia

1. Introduction

I, (*name, first name, official title or function*), Head of the Audit Authority of the Republic of Serbia, (*name of Audit Authority designated*), have examined the results of the audit work carried out on the programme (*indicate programme - title, component, period, reference (CCI) number*) by or under the responsibility of the Audit Authority in accordance with the audit work plan [*and have carried out additional work as I judged necessary*].

2. Respective responsibilities of the National Authorising Officer (NAO) and the auditors

In accordance with Article 25 of the IPA Implementing Regulation (IPA IR) the preparation and fair presentation of the expenditure statements submitted to the Commission, as well as ensuring the legality and regularity of the transactions underlying those statements, rest with the NAO.

[This responsibility includes: designing, implementing and maintaining internal control relevant to the preparation and fair presentation of annual accounts that are free from material misstatement, whether due to fraud or error; selecting and applying appropriate accounting policies; and making accounting estimates that are reasonable in the circumstances]³.

My responsibility in this report – in accordance with Article 29(2)(b) 3rd indent of the IPA IR - is to express an opinion [on the reliability of the final statement of expenditure] [on the reliability of statement of expenditure and annual accounts]³ [and the validity of the

²¹ per component

²² pursuant to Article 29(2)(b) of the IPA Implementing Regulation

²³ option to be selected for component 5

²⁴ where appropriate, in any case not applicable to component 5

final payment application] submitted by the NAO. I conducted the audits in accordance with international auditing standards.

Those standards require that I plan and perform the audits in order to obtain reasonable assurance about whether the statement of expenditure [and the annual accounts]³ [and the payment application for the final balance of the Community contribution to the programme] is [are] free of material misstatement [and the effectiveness of internal control procedures]³.

We organise an overall audit work plan to fulfil all our responsibilities under Article 29 of the IPA IR. The audits included [examination, on a test basis, of evidence supporting the amounts and disclosures in the final statement of expenditure and the payment application for the final balance of the Community contribution to the programme] [examination, on a test basis, of evidence supporting the information in the annual accounts, an examination of procedures and of an appropriate sample of transactions to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in the statement of expenditure and the annual accounts]³. [The audits covered compliance of payments with Community rules only as regards the capability of the accredited administrative structures to ensure that such compliance has been checked before payment is made]²⁵.

I believe that my audits provide a reasonable basis for my opinion.

3. Scope of the examination

I have conducted my examination in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR.

<The scope of our examination was not designed to form an opinion on the legality and regularity of the transactions underlying the final statement of expenditure submitted to the Commission.>²⁶ <There were no limitations on the scope of the examination.>⁵

The scope was further limited by the following factors:

- (a) ...
- (b) ...
- (c) ..., etc.

(Indicate any limitation on the scope of the examination, for example any systemic problems, weaknesses in the management and control system, lack of supporting documentation, cases under legal proceedings, etc., and estimate the amounts of expenditure and the Community contribution affected. If the Audit Authority does not consider that the limitations have an impact on the final expenditure declared, this should be stated.)

4. Errors and irregularities

[The error rates and cases of irregularity found in the audit work are not such as to preclude an unqualified opinion given the satisfactory way they have been dealt with by the NAO and the trend in the level of their occurrence over time.]

Or

[The rate of errors and irregularities found in the audit work and the way, they have been dealt with by the NAO, are such as to preclude an unqualified opinion. A list of these

²⁵ optional for component 5

²⁶ option to be selected

cases is provided in the final audit activity report together with an indication of their possible systemic character and the scale of the problem.]

5. Auditors' opinion on the final statement of expenditure

[Option 1 - Unqualified opinion

(If there have been no limitations on the scope of the examination, and the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO do not preclude an unqualified opinion)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) (in particular, the statement of expenditure) are **presented fairly, in all material respects** <, including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>²⁷ [and the internal control procedures have operated satisfactorily]³.]

Or

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the final statement of expenditure **presents fairly, in all material respects** - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ - the expenditure paid under the operational programme with reference:... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid.]

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

[Option 2 - Qualified opinion

(If there have been limitations on the scope of the examination and/or the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO calls for a qualified opinion but do not justify an unfavourable opinion for all the expenditure concerned)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) are presented fairly in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ [and the internal control procedures have operated satisfactorily]³- **except** in the following respects:

²⁷ to be included optionally for components where applicable (see foot-note 6 above).

- (a) ...
- (b) ...
- (c) ..., etc.

(state the qualifications, in particular the bodies concerned, and explain, e.g. whether they are of a recurring / systemic nature or one-off)

I estimate the impact of the qualification(s) to be [EUR] [%]... of the total expenditure declared, [corresponding to [EUR] [%] of the public contribution]. The Community contribution affected is thus].

Or

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is my opinion that the final statement of expenditure presents fairly, in all material respects -<including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ the expenditure paid under the operational programme with reference:... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is valid **except** with regard to the matters referred to at point 3 above and/or to the observations at point 4 regarding the error rates and cases of irregularity and the way they have been dealt with by the NAO.

I estimate the impact of the qualification(s) to be [EUR] [%]... of the total expenditure declared, [corresponding to [EUR] [%] of the public contribution]. The Community contribution affected is thus].

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

[Option 3 - Adverse opinion

(If the nature and extent of the errors and of the cases of irregularities and the way they have been dealt with by the NAO are so pervasive that a qualification is deemed inadequate to disclose the misleading nature of the final statement of expenditure as a whole)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], and in particular in view of the nature and extent of the errors and of cases of irregularities and the fact that they have not been dealt with satisfactorily by the NAO as disclosed under point 4, it is my opinion that that the accounts submitted to the Commission for the operations under the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date) are **not** presented fairly, in all material respects [and the internal control procedures have not operated satisfactorily]³.]

OR

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], it is

my opinion that the final statement of expenditure does **not** present fairly, in all material respects - <including those pertaining to the legality and regularity of the underlying transactions>⁷ the expenditure paid under the operational programme with reference:... of the IPA component [1 to 5] for the period from (date) to (date), and that the application for payment of the final balance of the Community contribution to this programme is **not** valid.]

My audits were conducted between DD/MM/20YY and DD/MM/20YY.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

[Option 4 - Disclaimer of opinion

(If there have been major limitations on the scope of the examination such that no conclusion can be reached on the reliability of the final statement of expenditure without considerable further work)

[Based on the examination referred to above covering the audit work carried out in accordance with Article 29(2)(b) IPA IR [and the additional work I have performed], and in particular in view of the matters referred to at point 3, I am **unable to express** an opinion.

(Place and date of issue

Signature

Name and official title or function of the Head of the Audit Authority designated)]

- [copy to: National Authorising Officer (NAO) of the Republic of Serbia]⁶

**OKVIRNI SPORAZUM IZMEĐU VLADE REPUBLIKE SRBIJE I KOMISIJE
EVROPSKIH ZAJEDNICA O PRAVILIMA ZA SARADNJU KOJA SE ODOSE
NA FINANSIJSKU POMOĆ EVROPSKE ZAJEDNICE REPUBLICI SRBIJI U
OKVIRU SPROVOĐENJA POMOĆI PREMA PRAVILIMA INSTRUMENTA
PRETPRISTUPNE POMOĆI (IPA)**

Komisija Evropskih zajednica (u daljem tekstu: **Komisija**), postupajući za Evropsku zajednicu i u ime Evropske zajednice (u daljem tekstu: **Zajednica**)

sa jedne strane,

i

Vlada Republike Srbije postupajući u ime Republike Srbije (u daljem tekstu: **Korisnik**)

i zbirno, zajednički: **Ugovorne strane**

S obzirom na to:

- (1) da je dana 1. avgusta 2006. godine Savet Evropske unije usvojio Uredbu (EZ) broj: 1085/2006 od 17. jula 2006. godine ⁽²⁸⁾, kojom se ustanovljava Instrument za pretpristupnu pomoć (u daljem tekstu: Okvirna uredba o IPA). Stupivši na snagu 1. januara 2007. godine, Instrument za pretpristupnu pomoć (u daljem tekstu: IPA) predstavlja jedinstvenu zakonsku osnovu za pružanje finansijske pomoći državam kandidatima i potencijalnim državam kandidatima u njihovim naporima da unaprede političke, ekonomske i institucionalne reforme radi pristupanja Evropskoj uniji;
- (2) da je dana 12. juna 2007. godine Komisija usvojila Uredbu za sprovođenje Okvirne uredbе o IPA, kojom je detaljnije uredila važeće odredbe o upravljanju i kontroli;
- (3) da novi Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) zamenjuje pet prethodno postojećih pretpristupnih instrumenata: Uredbu (EEZ) broj: 3906/1989 o ekonomskoj pomoći određenim državam Centralne i Istočne Evrope, Uredbu (EZ) broj: 1267/1999 o uvođenju instrumenta za strukturne politike pretpristupanja, Uredbu (EZ) broj: 1268/1999 o podršci u sprovođenju pretpristupnih mera za poljoprivredni i ruralni razvoj, Uredbu (EZ) broj: 2666/2000 o finansijskoj pomoći za rekonstrukciju, razvoj i stabilizaciju zemalja Zapadnog Balkana i Uredbu (EZ) broj: 2500/2001 o finansijskoj pomoći Turskoj;
- (4) da Korisnik ispunjava uslove za uključivanje u Pretpristupni instrument pomoći (IPA), kao što je predviđeno u Okvirnoj uredbi o IPA i u Uredbi Komisije (EZ) broj: 718/2007 od 12. juna 2007. godine ⁽²⁹⁾, kojom se sprovodi Okvirna uredba o IPA (u daljem tekstu: Uredba o sprovođenju IPA).

²⁸ Sl. list L 210 od 31. jula 2006, str. 82

²⁹ Sl. list L 179 od 29. juna 2007, str. 1

- (5) da je Korisnik trenutno naveden u Aneksu II Okvirne uredbe o IPA i da bi prema tome trebalo da ima pristup Komponenti pomoći u tranziciji i izgradnji institucija i Komponenti prekogranične saradnje koje su ustanovljene na osnovu pravila IPA i da će, kada Korisnik dobije status države kandidata te, shodno tome, bude uključen u Aneks I navedene uredbe, u principu imati pravo na pristup ostalim komponentama 3, 4, i 5.
- (6) da je stoga neophodno definisati pravila za saradnju koja se odnose na finansijsku pomoć EZ Korisniku na osnovu pravila IPA.

SPORAZUMELE SU SE KAKO SLEDI:

ODELJAK I. OPŠTE ODREDBE

Član 1. Tumačenje

- (1) Termin koji se koriste u ovom sporazumu imaju, osim u slučaju da je u ovom sporazumu izričito drugačije određeno, isto značenje koje im je dodeljeno u Okvirnoj uredbi o IPA i u Uredbi o sprovođenju IPA.
- (2) Pozivanja na ovaj sporazum predstavljaju pozivanja na Sporazum sa izmenama, dopunama ili zamenama njegovih odredbi koje se s vremena na vreme mogu usvojiti, osim u slučaju da je u ovom Sporazumu izričito drugačije određeno.
- (3) Sva pozivanja na uredbe Saveta ili Komisije odnose se na naznačene verzije tih uredbi. Po potrebi, modifikacije tih uredbi će biti ugrađene u ovaj Okvirni sporazum putem izmena i dopuna.
- (4) Naslovi u ovom sporazumu nemaju nikakav pravni značaj i ne utiču na njegovo tumačenje.

Član 2. Nevažeće odredbe i nenamerne praznine

Ukoliko je neka odredba ovog sporazuma nevažeća ili ukoliko postane nevažeća, odnosno ukoliko ovaj sporazum sadrži nenamerne praznine, to nema uticaja na važnost drugih odredbi ovog sporazuma. Ugovorne strane će eventualnu nevažeću odredbu zameniti važećom odredbom koja je najpribližnija svrsi i nameni nevažeće odredbe. Ugovorne strane će popuniti svaku eventualnu nenamernu prazninu odredbom koja u najvećoj meri odgovara svrsi i nameni ovog sporazuma u saglasnosti sa Okvirnom uredbom o IPA i Uredbom o sprovođenju IPA.

Član 3. Svrha

- (1) U cilju unapređenja saradnje između ugovornih strana, kao i u cilju pomoći Korisniku u njegovom progresivnom usklađivanju sa standardima i politikama Evropske unije, uključujući u to, tamo gde za to postoje uslovi, i pravne tekovine EU, s ciljem učlanjenja, ugovorne strane su saglasne da sprovedu aktivnosti u raznim poljima, kao što je to precizirano u dve gore pomenute uredbe, i u onoj meri u kojoj su one primenljive na Korisnika.
- (2) Aktivnosti pružanja pomoći biće finansirane i sprovedene unutar zakonskog, administrativnog i tehničkog okvira utvrđenog ovim sporazumom i detaljnije

uređenog u sektorskim sporazumima i/ili finansijskim sporazumima ukoliko oni postoje.

- (3) Korisnik preuzima sve neophodne mere kako bi obezbedio propisno izvršavanje svih aktivnosti pružanja pomoći i kako bi olakšao sprovođenje odgovarajućih programa.

Član 4. Opšta pravila o finansijskoj pomoći

- (1) Za finansijsku pomoć koju pruža Zajednica na osnovu pravila IPA važe sledeći principi:
- a) pomoć će poštovati principe doslednosti, komplementarnosti, koordinacije, partnerstva i koncentracije;
 - b) pomoć će biti usaglašena sa politikama EZ i podržavati usklađivanje sa pravnim tekovinama EU;
 - v) pomoć će biti saglasna budžetskim principima utvrđenim u Uredbi Saveta (EZ, Euroatom) broj: 1605/2002 od 25. juna 2002. godine⁽³⁰⁾ o Finansijskoj uredbi koja se primenjuje na opšti budžet Evropskih zajednica (u daljem tekstu: Finansijska uredba) i njenim Pravilima za sprovođenje⁽³¹⁾;
 - g) pomoć će biti usaglašena sa potrebama utvrđenim u procesu proširenja i sa apsorpcionim kapacitetima Korisnika; u obzir će biti uzeta iskustva stečena prilikom primene ranijih programa;
 - d) korisniku će biti pružena jaka podrška prilikom preuzimanja odgovornosti za programiranje i sprovođenje pomoći i biće obezbeđena adekvatna vidljivost mera koje preuzima EU;
 - đ) aktivnosti moraju biti kvalitetno pripremane i moraju imati jasne i proverljive ciljeve koje treba ostvariti u datom roku; postignute rezultate treba proceniti primenom jasno merljivih i odgovarajućih pokazatelja;
 - e) bilo kakva diskriminacija zasnovana na polu, rasnom ili etničkom poreklu, religiji ili veri, invaliditetu, starosti ili seksualnoj opredeljenosti mora biti sprečena tokom različitih faza sprovođenja pomoći;
 - ž) ciljevi pretpristupne pomoći treba da budu ostvarivani u kontekstu održivog razvoja i unapređenja cilja zaštite i poboljšanja životne sredine koje vrši Zajednica.
- (2) Pomoć Korisniku zasnivaće se na prioritetima utvrđenim u postojećim dokumentima, tj. u Evropskom partnerstvu, izveštajima i strateškim dokumentima sadržanim u godišnjim paketima proširenja Komisije, kao i u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Kada Korisnik dobije status države kandidata i, shodno tome, bude uključen u Aneks I Okvirne uredbe o IPA, pomoć za Republiku Srbiju se takođe može zasnivati na prioritetima utvrđenim u

³⁰ Sl. list L 248 od 16. septembra 2002. godine, str. 1, izmenjena i dopunjena Uredbom broj: 1995/2006 od 13. decembra 2006. godine (Sl. list L 390 od 30. decembra 2006. godine, str. 1)

³¹ Uredba Komisije (EZ, Euroatom) broj: 2342/2002 od 23. decembra 2002. kojom se utvrđuju detaljna pravila za sprovođenje Uredbe Saveta (EZ, Euroatom) broj: 1605/2002 (Sl. list L 357, od 31. decembra 2002, str. 1), poslednji put izmenjena i dopunjena Uredbom Komisije broj: 478/2007 od 2. aprila 2007. godine (Sl. list broj: L 111 od 28. aprila 2007. godine)

Partnerstvu za pristupanje, nacionalnom programu za usvajanje pravnih tekovina EU, kao i u pregovaračkom okviru.

- (3) Sve aktivnosti za koje je odobrena pomoć u okviru IPA načelno će zahtevati da ih Korisnik i Zajednica kofinansiraju, izuzev ako bude drugačije dogovoreno u sektorskom sporazumu ili finansijskom sporazumu.
- (4) Ukoliko sprovođenje aktivnosti zavisi od preuzetih obaveza prema kojima finansijska sredstva treba obezbediti iz sopstvenih resursa Korisnika ili iz drugih izvora sredstava, finansijska sredstva Zajednice biće stavljena na raspolaganje onda kada na raspolaganje budu stavljena i finansijska sredstva koja se Korisnik obavezao da će obezbediti i/ili sredstva iz drugih izvora.
- (5) Obezbeđivanje finansiranja koje vrši Zajednica na osnovu IPA biće uslovljeno ispunjavanjem obaveza Korisnika prema ovom Sporazumu, odnosno prema sektorskom sporazumu ili prema sporazumu o finansiranju ukoliko oni postoje.

Član 5. Metode sprovođenja

- (1) Za sprovođenje pomoći na osnovu IPA u Republici Srbiji, važiće pravilo decentralizovanog sistema upravljanja, što podrazumeva da Komisija prenosi na Korisnika upravljanje određenim postupcima, ali zadržava ukupnu odgovornost za upravljanje opštim budžetom u skladu sa članom 53v Finansijske uredbe i odgovarajućim odredbama Sporazuma EZ. Decentralizovani sistem upravljanja će obuhvatati javno nadmetanje, dodelu ugovora i plaćanja koja vrši nacionalna uprava Korisnika. Aktivnosti će biti sprovedene u skladu sa odredbama utvrđenim u članu 53v Finansijske uredbe, kao i u skladu sa članovima na koje upućuje ovaj član.
- (2) Međutim, ugovorne strane mogu se saglasiti da bude primenjivano:
 - a) centralizovano upravljanje definisano u članu 53v Finansijske uredbe u okviru Komponente pomoći u tranziciji i izgradnji institucija, posebno za regionalne i horizontalne programe, kao i u okviru Komponente prekogranične saradnje. Ovo, takođe, može važiti za pružanje tehničke pomoći u okviru bilo koje komponente IPA. Aktivnosti će biti sprovedene u skladu sa odredbama utvrđenim u čl. 53. tačka (a), 53a i 54 – 57. Finansijske uredbe;
 - b) zajedničko upravljanje definisano u članu 53g Finansijske uredbe za Komponentu pomoći u tranziciji i izgradnji institucija, posebno za regionalne i horizontalne programe, kao i za programe u koje će biti uključene međunarodne organizacije. Operativne aktivnosti će biti sprovedene u skladu sa odredbama utvrđenim u čl. 53. tačka (v) i 53g Finansijske uredbe;
 - v) deljeno upravljanje definisano u članu 53b Finansijske uredbe u okviru Komponente prekogranične saradnje, za prekogranične programe u koje su uključene države članice Evropske unije. Aktivnosti će biti sprovedene u skladu sa odredbama utvrđenim u čl. 53. tačka (b), 53b i u Naslovu II Drugog dela Finansijske uredbe. Sledeća posebna odredba će biti uzeta u obzir prilikom sprovođenja prekograničnih programa sa državama članicama.

Ako država članica Evropske unije, ili više njih, i Korisnik koji učestvuje u prekograničnom programu još uvek nisu spremni za sprovođenje celog

programa u okviru deljenog upravljanja, deo programa koji se odnosi na državu(e) članicu(e) biće sproveden u skladu sa Naslovom II (Komponenta prekogranične saradnje), Poglavljem III, odeljkom 2. Uredbe o sprovođenju IPA (čl. 101–138), a deo programa koji se odnosi na Korisnika biće sproveden u skladu sa Naslovom II, Poglavljem III, odeljkom 3. Uredbe o sprovođenju IPA (čl. 139–146. Uredbe o sprovođenju IPA, izuzev člana 142; odredbe koje se odnose na zajedničku Komisiju za praćenje iz člana 110. biće primenjivane).

- (3) Ako je to potrebno prema odgovarajućoj Odluci o finansiranju, Komisija i Korisnik zaključice finansijski sporazum u skladu sa članom 8. Uredbe o sprovođenju IPA, koji se odnosi na višegodišnje ili godišnje programe. Finansijski sporazum može da bude zaključen između Komisije i nekoliko država korisnika na osnovu IPA, uključujući u to i Korisnika pomoći za međudržavne programe i horizontalne inicijative.
- (4) Okvirni sporazum će biti primenjivan na sve finansijske sporazume zaključene između Ugovornih strana koji se odnose na finansijsku pomoć u okviru IPA. Tamo gde postoje, sektorski sporazumi koji se odnose na određenu komponentu biće primenjivani na sve finansijske sporazume zaključene na osnovu te komponente. U slučaju da ne postoji finansijski sporazum, pravila obuhvaćena ovim sporazumom biće primenjivana zajedno sa sektorskim sporazumima ukoliko oni postoje.

ODELJAK II. RUKOVODEĆI ORGANI I NADLEŽNA TELA

Član 6. Uspostavljanje i imenovanje organa i nadležnih tela za decentralizovani sistem upravljanja

- (1) U slučaju da se primenjuje decentralizovani sistem upravljanja, Korisnik mora da imenuje sledeće organe i tela:
 - a) nacionalni službenik za akreditaciju (CAO)
 - b) nacionalni IPA koordinator (NIPAC)
 - v) strateški koordinator za Komponentu regionalnog razvoja i Komponentu razvoja ljudskih resursa
 - g) nacionalni službenik za odobravanje (NAO)
 - d) nacionalni fond (NF)
 - đ) operativne strukture u svakoj komponenti ili programu koje će se baviti upravljanjem i sprovođenjem pomoći na osnovu Uredbe o IPA
 - e) revizorsko telo.
- (2) Unutar celokupnog okvira koji definišu navedeni organi i tela, odnosno unutar ili izvan prvobitno ustanovljenih operativnih struktura, mogu biti uspostavljena posebna tela. Korisnik će obezbediti to da krajnja odgovornost za funkcije operativnih struktura bude na prvobitno ustanovljenoj operativnoj strukturi. Takvo restrukturiranje biće ozvaničeno pisanim sporazumima i biće podložno akreditaciji nacionalnog službenika za akreditaciju, a biće potrebno i to da Komisija prenese zaduženja za upravljanje.

- (3) Korisnik će obezbediti da kod organa i tela iz st. 1. i 2. ovog člana bude sprovedeno odgovarajuće razdvajanje dužnosti u skladu sa članom 56. Finansijske uredbe. Dužnosti su razdvojene onda kada su različiti radni zadaci koji se odnose na transakciju dodeljeni različitom osoblju, čime se obezbeđuje da izvršenje svakog pojedinačnog radnog zadatka bude propisno preduzeto.

Član 7. Uspostavljanje i imenovanje struktura i nadležnih tela za centralizovano ili zajedničko upravljanje

- (1) U slučaju da se primenjuje centralizovano ili zajedničko upravljanje, nacionalni IPA koordinator će u odnosima sa Komisijom postupati u svojstvu predstavnika Korisnika. On će obezbediti da bude održavana bliska veza između Komisije i Korisnika kako u pogledu opšteg procesa pristupanja, tako i u pogledu pružanja pretpristupne pomoći EZ na osnovu IPA.
- (2) Nacionalni IPA koordinator će, takođe, biti odgovoran za koordiniranje učestvovanja Korisnika u odgovarajućim prekograničnim programima, kako sa državama članicama tako i sa drugim državama korisnicama, kao i u transnacionalnim i međuregionalnim programima ili programima morskih basena u okviru drugih instrumenata Zajednice. Radne zadatke koji se odnose na ovu drugu odgovornost on može delegirati koordinatoru za prekograničnu saradnju.
- (3) Za primenu Komponente prekogranične saradnje, operativne strukture će imenovati i uspostaviti Korisnik, u skladu sa članom 139. Uredbe o sprovođenju IPA.

Član 8. Funkcije i zajedničke odgovornosti struktura, organa i tela

- (1) Telima i organima iz člana 6. ovog sporazuma biće dodeljene funkcije i zajedničke odgovornosti, koje su definisane u **ANEKSU A** ovog sporazuma.
- (2) Dodeljivanje konkretnih funkcija i odgovornosti koje se odnose na komponente može biti definisano u sektorskim sporazumima ili u finansijskim sporazumima. Dodeljivanje ne sme biti u suprotnosti sa osnovnim pristupom koji se primenjuje prilikom dodeljivanja funkcija i zajedničkih odgovornosti, a koji je definisan u **ANEKSU A**.
- (3) Ako je u okviru decentralizovanog sistema upravljanja konkretnim licima dodeljena odgovornost za određenu aktivnost vezanu za upravljanje, sprovođenje i kontrolu programa, Korisnik će tim licima omogućiti da izvršavaju dužnosti povezane sa tom odgovornošću, uključujući u to i slučajeve gde ne postoji hijerarhijska veza između njih i organa koji učestvuju u toj aktivnosti. Korisnik će posebno tim licima obezbediti ovlašćenje da, putem zvaničnih dogovora o radnim postupcima između njih i dotičnih organa, uspostavljaju:
 - a) odgovarajući sistem razmene informacija, uključujući i ovlašćenje da, po potrebi, zahtevaju informacije i pravo pristupa dokumentima i osoblju na licu mesta;
 - b) standarde koji treba da budu zadovoljeni;
 - v) procedure koje treba slediti.

ODELJAK III. AKREDITACIJA I PRENOŠENJE OVLAŠĆENJA ZA UPRAVLJANJE U DECENTRALIZOVANOM SISTEMU UPRAVLJANJA

Član 9. Zajednički zahtevi

Upravljanje koje se odnosi na komponentu, program ili meru može biti preneto na Republiku Srbiju ako budu i kada budu ispunjeni sledeći zahtevi:

- a) ako Korisnik ispuní uslove postavljene u članu 56. Finansijske uredbe, posebno one u vezi sa sistemima upravljanja i kontrole. Sistemi upravljanja i kontrole uspostavljeni u Republici Srbiji moraju obezbediti delotvornu i efikasnu kontrolu bar u oblastima definisanim u Aneksu Uredbe o sprovođenju IPA kao i u tački 1) podtačka v) **ANEKSA A** ovog sporazuma. Ugovorne strane mogu definisati dodatne odredbe u sektorskim sporazumima ili finansijskim sporazumima;
- b) ako je nacionalni službenik za akreditaciju dao akreditaciju nacionalnom službeniku za odobravanje
 - i kao direktoru nacionalnog fonda koji snosi ukupnu odgovornost za finansijsko upravljanje fondovima EZ u Republici Srbiji i kao licu odgovornom za zakonitost i regularnost osnovnih transakcija;
 - u skladu sa sposobnostima nacionalnog službenika za odobravanje da ispuní odgovornosti za delotvorno funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole u okviru IPA.

Akreditacija nacionalnog službenika za odobravanje će, takođe, obuhvatati nacionalni fond opisan u Aneksu A, tačka 5;

- v) ako nacionalni službenik za odobravanje dodeli akreditaciju relevantnim operativnim strukturama.

Član 10. Postupak akreditacije nacionalnog službenika za odobravanje i nacionalnog fonda, koji sprovodi nacionalni službenik za akreditaciju

- (1) Akreditacija nacionalnog službenika za odobravanje u skladu sa članom 11. Uredbe o sprovođenju IPA zavisi od ispunjavanja odgovarajućih zahteva definisanih u članu 11. navedene Uredbe i dalje definisanih u Aneksu A, tačka 4. Ova akreditacija mora biti podržana mišljenjem revizora, koje sastavlja spoljni revizor funkcionalno nezavisan od svih učesnika u sistemu upravljanja i kontrole. Mišljenje revizora mora se zasnivati na pregledima izvršenim prema međunarodno prihvaćenim standardima revizije.
- (2) Nacionalni službenik za akreditaciju obaveštava Komisiju o akreditaciji nacionalnog službenika za odobravanje, i to ne kasnije od dostavljanja obaveštenja o akreditaciji prve operativne strukture. Nacionalni službenik za akreditaciju obezbeđuje sve relevantne potkrepljujuće informacije koje zahteva Komisija.
- (3) Nacionalni službenik za akreditaciju bez odlaganja obaveštava Komisiju o eventualnim promenama koje se odnose na nacionalnog službenika za odobravanje ili na nacionalni fond. Ako promena utiče na nacionalnog službenika za odobravanje ili na nacionalni fond u odnosu na važeće zahteve definisane u članu 11. Uredbe o sprovođenju IPA, nacionalni službenik za akreditaciju šalje

Komisiji procenu posledica koje takva promena može imati na punovažnost akreditacije. Ako je takva promena značajna, nacionalni službenik za akreditaciju obaveštava Komisiju o svojoj odluci u vezi sa akreditacijom.

Član 11. Postupak akreditacije operativnih struktura, koji obavlja nacionalni službenik za odobravanje

- (1) Akreditacija operativne strukture zavisi od ispunjavanja zahteva definisanih u članu 11. Uredbe o sprovođenju IPA. Ovo uverenje mora biti potkrepljeno mišljenjem revizora, koje sastavlja spoljni revizor funkcionalno nezavisan od svih učesnika u sistemu upravljanja i kontrole. Mišljenje revizora mora se zasnivati na pregledima izvršenim prema međunarodno prihvaćenim standardima revizije.
- (2) Nacionalni službenik za odobravanje obaveštava Komisiju o akreditaciji operativnih struktura i obezbeđuje sve relevantne potkrepljujuće informacije koje zahteva Komisija, uključujući i opis sistema upravljanja i kontrole.

Član 12. Postupak prenošenja ovlašćenja za upravljanje, koji vrši Komisija

- (1) Komisija će ovlašćenja za upravljanje preneti na Korisnika tek nakon što organi i tela pomenuti u članu 6. ovog sporazuma budu imenovani i uspostavljeni, a uslovi utvrđeni ovim članom ispunjeni.
- (2) Pre prenošenja ovlašćenja za upravljanje, Komisija će pregledati akreditacije nacionalnog službenika za odobravanje i operativnih struktura utvrđenih u čl. 10. i 11. ovog sporazuma, kao i postupke i strukture bilo kog od odgovarajućih tela ili organa u okviru Republike Srbije. To može da obuhvati i proveru na licu mesta, koju će vršiti službe Komisije ili revizorske kuće angažovane za taj posao.
- (3) Komisija u svojoj odluci da prenese ovlašćenja za upravljanje može da definiše dodatne uslove kako bi obezbedila ispunjenje zahteva pomenutih u članu 11. Uredbe o sprovođenju IPA. Ovi dodatni uslovi moraju biti ispunjeni u zadatom roku koji će odrediti Komisija kako bi prenošenje ovlašćenja za upravljanje ostalo punovažno.
- (4) U Odluci Komisije o prenošenju ovlašćenja za upravljanje biće utvrđen spisak *ex-ante* kontrola, ukoliko one postoje, koje Komisija treba da izvrši prilikom javnog nadmetanja za dodeljivanje ugovora, odnosno prilikom objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda i prilikom dodeljivanja ugovora i subvencija. Ovaj spisak može biti različit za različite komponente ili programe. *Ex-ante* kontrole će biti primenjivane, u zavisnosti od komponente ili programa, sve dok Komisija ne dozvoli primenu decentralizovanog sistema upravljanja bez *ex-ante* kontrola, kao što je to opisano u članu 16. ovog sporazuma.

Član 13. Povlačenje ili suspenzija akreditacije nacionalnog službenika za odobravanje i akreditacije nacionalnog fonda

- (1) Nakon što Komisija prenese ovlašćenja za upravljanje, nacionalni službenik za akreditaciju će imati odgovornost da prati da li su i dalje ispunjeni svi zahtevi potrebni za zadržavanje ove akreditacije i obavestiće Komisiju o eventualnim značajnim promenama u tom pogledu.
- (2) Ako bilo koji od važećih zahteva definisanih u članu 11. Uredbe o sprovođenju IPA ne bude ispunjen, ili prestane da bude ispunjen, nacionalni službenik za

akreditaciju će ili suspendovati ili povući akreditaciju nacionalnog službenika za odobravanje i odmah obavestiti Komisiju o svojoj odluci i o razlozima za njeno donošenje. Nacionalni službenik za akreditaciju će se lično uveriti u to da su zahtevi ponovo ispunjeni pre nego što bude ponovo izdao akreditaciju. Ta provera mora biti potkrepljena mišljenjem revizora definisanim u članu 10. stav 1. ovog sporazuma.

- (3) Ako je akreditaciju nacionalnog službenika za odobravanje povukao ili suspendovao nacionalni službenik za akreditaciju, biće primenjivane sledeće odredbe:
- Komisija će prestati da vrši transfere novčanih sredstava Korisniku tokom perioda u kome akreditacija nije na snazi;
 - tokom perioda u kome akreditacija nije na snazi, svi evro računi ili evro računi za komponente o kojima je reč biće blokirani i nijedno plaćanje koje Nacionalni fond vrši sa blokiranih evro računa neće biti smatrane prihvatljivim za finansiranje koje vrši Zajednica;
 - Komisija može, bez zadiranja u bilo koje druge finansijske korekcije, vršiti finansijske korekcije utvrđene u članu 30. ovog sporazuma prema Korisniku na osnovu njegovog prethodnog nepoštovanja zahteva vezanih za prenošenje ovlašćenja za upravljanje.

Član 14. Povlačenje ili suspenzija akreditacije operativnih struktura

- (1) Nakon što Komisija prenese ovlašćenja za upravljanje, nacionalni službenik za odobravanje imaće odgovornost da prati to da li su i dalje ispunjeni svi zahtevi potrebni za zadržavanje ove akreditacije i obavestiće Komisiju i nacionalnog službenika za akreditaciju o eventualnim značajnim promenama u tom pogledu.
- (2) Ako bilo koji od zahteva definisanih u članu 11. Uredbe o sprovođenju IPA ne bude ispunjen, ili prestane da bude ispunjen, nacionalni službenik za odobravanje će ili suspendovati ili povući akreditaciju dotične operativne strukture i odmah obavestiti Komisiju i nacionalnog službenika za akreditaciju o svojoj odluci i o razlozima za njeno donošenje.

Nacionalni službenik za odobravanje će se lično uveriti u to da su ti zahtevi ponovo ispunjeni pre nego što ponovo izda dotičnu akreditaciju. Ta provera mora biti potkrepljena mišljenjem revizora definisanim u članu 11. stav 1. ovog sporazuma.

- (3) Ako je akreditaciju neke operativne strukture povukao ili suspendovao nacionalni službenik za odobravanje, biće primenjivane sledeće odredbe:
- Komisija Korisniku neće vršiti nikakve transfere novčanih sredstava, koji se odnose na programe ili operativne aktivnosti koje sprovodi dotična operativna struktura u periodu u kome je akreditacija suspendovana ili povučena;
 - Komisija može, bez zadiranja u bilo koje druge finansijske korekcije, vršiti finansijske korekcije utvrđene u članu 30. ovog sporazuma prema Korisniku na osnovu njegovog prethodnog nepoštovanja zahteva i uslova vezanih za prenošenje ovlašćenja za upravljanje;

- nikakve nove zakonske obaveze koje preuzme dotična operativna struktura neće biti smatrane prihvatljivim tokom perioda u kome akreditacija nije na snazi;
- nacionalni službenik za odobravanje biće odgovoran za preduzimanje odgovarajućih sigurnosnih mera koje se odnose na plaćanje izvršenih ugovora ili na plaćanje ugovora koje je potpisala dotična operativna struktura.

Član 15. Povlačenje ili suspendovanje prenošenja ovlašćenja za upravljanje

- (1) Komisija će pratiti poštovanje zahteva definisanih u članu 11. Uredbe o sprovođenju IPA.
- (2) Nezavisno od odluke nacionalnog službenika za akreditaciju da održava, suspenduje ili povuče akreditaciju nacionalnog službenika za odobravanje, ili od odluke nacionalnog službenika za odobravanje da održava, suspenduje ili povuče akreditaciju operativne strukture, Komisija može u bilo kom trenutku povući ili suspendovati prenošenje ovlašćenja za upravljanje, posebno u slučaju kada bilo koji od zahteva navedenih u članu 11. Uredbe o sprovođenju IPA nisu, ili nisu više, ispunjeni.
- (3) Ako Komisija povuče ili suspenduje prenošenje ovlašćenja za upravljanje, biće primenjivane sledeće odredbe:
 - Komisija će prestati da vrši transfere novčanih sredstava Korisniku;
 - Komisija može, bez zadiranja u bilo koje druge finansijske korekcije, vršiti finansijske korekcije utvrđene u članu 30. ovog sporazuma prema Korisniku po osnovu njegovog prethodnog nepoštovanja zahteva vezanih za prenošenje ovlašćenja za upravljanje.

Komisija može da utvrdi i druge posledice takvog suspendovanja ili povlačenja, i to u posebnoj Odluci Komisije.

- (4) Odlukom Komisije mogu biti utvrđene odredbe koje se odnose na suspendovanje ili povlačenje prenošenja ovlašćenja za upravljanje u odnosu na konkretne organe ili tela.

Član 16. Decentralizovani sistem upravljanja bez ex-ante kontrole koju vrši Komisija

- (1) Decentralizovani sistem upravljanja bez *ex-ante* kontrole koju vrši Komisija biće cilj sprovođenja svih komponenti IPA gde je realizacija pomoći decentralizovana u skladu sa članom 5. ovog sporazuma. Vremenski rok za ostvarenje ovog cilja može se razlikovati u zavisnosti od toga koja je komponenta IPA u pitanju.
- (2) Pre nego što ukine *ex-ante* kontrole utvrđene u odluci Komisije o prenošenju ovlašćenja za upravljanje, Komisija će se uveriti da sistem upravljanja i kontrole funkcioniše delotvorno, u skladu sa relevantnim pravilima Zajednice i sa nacionalnim pravilima. Komisija će posebno pratiti Korisnikovo sprovođenje plana rada koji je dat u finansijskom sporazumu i koji može da se odnosi na postepeno izuzimanje od sprovođenja različitih vrsta *ex-ante* kontrola. Komisija će propisno uzeti u obzir rezultate koje je postigao Korisnik u ovom kontekstu, posebno u obezbeđivanju pomoći i u pregovaračkom procesu.

Član 17. Izjava o usklađenosti, koju daje nacionalni službenik za odobravanje

- (1) Nacionalni službenik za odobravanje će jednom godišnje davati izjavu o upravljanju, koja se odnosi na:
 - njegovu ukupnu odgovornost koju, kao rukovodilac nacionalnog fonda, ima za finansijsko upravljanje fondovima EU u Republici Srbiji i za zakonitost i regularnost osnovnih transakcija;
 - njegovu odgovornost za delotvorno funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole u okviru IPA.

Ova izjava o upravljanju biće napisana u formi izjave o usklađenosti koja se podnosi Komisiji do 28. februara svake godine, a čija se kopija dostavlja nacionalnom službeniku za akreditaciju.
- (2) Izjava o usklađenosti će se zasnivati na stvarnom nadzoru koji nacionalni službenik za odobravanje vrši nad sistemom upravljanja i kontrole tokom cele finansijske godine.
- (3) Izjava o usklađenosti biće sastavljena prema modelu priloženom u **ANEKSU B** ovog sporazuma.
- (4) Ako nije moguće dobiti potvrde delotvornog funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole, kao i zakonitosti i regularnosti osnovnih transakcija, što zahteva Izjava o usklađenosti, nacionalni službenik za odobravanje će obavestiti Komisiju o razlozima i potencijalnim posledicama, kao i o radnjama preduzetim radi rešavanja ove situacije i radi zaštite interesa Zajednice, a kopiju obaveštenja dostaviti nacionalnom službeniku za akreditaciju.

Član 18. Izrada izveštaja i mišljenja revizorskog tela i prpratne aktivnosti nacionalnog službenika za odobravanje i Komisije

- (1) U zavisnosti od funkcija i odgovornosti revizorskog tela detaljno definisanih u **ANEKSU A** ovog sporazuma, revizorsko telo će posebno sastaviti sledeće izveštaje i mišljenja:
 - a) godišnji revizorski izveštaj prema modelu datom u **ANEKSU V** ovog sporazuma;
 - b) godišnje mišljenje revizora o sistemu upravljanja i kontrole prema modelu datom u **ANEKSU G** ovog sporazuma;
 - v) mišljenje revizora o završnom bilansu troškova za zatvaranje programa ili delova programa prema modelu datom u **ANEKSU D** ovog sporazuma.
- (2) Po prijemu godišnjeg revizorskog izveštaja i godišnjeg mišljenja revizora iz stava 1. ovog člana, nacionalni službenik za odobravanje će:
 - a) odlučiti da li su potrebna neka poboljšanja u sistemima upravljanja i kontrole, evidentirati odluke donete o tom pitanju i obezbediti blagovremenu realizaciju tih poboljšanja;
 - b) izvršiti sve potrebne ispravke u zahtevima za plaćanja, koji se podnose Komisiji.
- (3) Komisija može da odluči da sama preduzme prpratne aktivnosti koje će uslediti na osnovu izveštaja i mišljenja (na primer, pokretanje postupka finansijske

korekcije) ili da zahteva da Korisnik preduzme aktivnosti. O svojoj odluci Komisija će obavestiti nacionalnog službenika za odobravanje i nacionalnog službenika za akreditaciju.

ODELJAK IV. OPŠTA PRAVILA FINANSIJSKE POMOĆI ZAJEDNICE

Član 19. Prihvatljivost troškova

- (1) U slučaju da se primenjuje decentralizovani sistem upravljanja, bez obzira na akreditacije koje su izdali nacionalni službenik za akreditaciju i nacionalni službenik za odobravanje, potpisani ugovori i aneksi ugovora, kao i nastali troškovi i plaćanja koja je izvršila nacionalna vlast neće biti prihvatljivi za finansiranje u okviru IPA pre nego što Komisija prenese upravljanje strukturama i organima o kojima je reč. Krajnji datum za priznavanje prihvatljivosti troškova biće utvrđen u finansijskim sporazumima, i to po potrebi.
- (2) Kao izuzetak od stava 1. ovog člana:
 - a) tehnička pomoć kojom se podržava uspostavljanje sistema upravljanja i kontrole može biti prihvatljiva pre inicijalnog prenošenja nadležnosti za upravljanje, za troškove koji nastanu posle 1. januara 2007. godine;
 - b) troškovi koji nastanu posle objavljivanja poziva za podnošenje predloga ili javnih poziva za dostavljanje ponuda takođe mogu biti prihvatljivi ukoliko poziv bude objavljen pre inicijalnog prenošenja nadležnosti za upravljanje, uz uslov da se to inicijalno prenošenje nadležnosti za upravljanje sprovede u vremenskim rokovima definisanim u rezervnoj klauzuli koja treba da bude uneta u operativne aktivnosti ili u pozive o kojima je reč, kao i uz prethodno odobrenje dokumenata o kojima je reč koje će dati Komisija. Dotični pozivi za podnošenje predloga ili pozivi za dostavljanje ponuda mogu biti poništeni ili izmenjeni, u zavisnosti od odluke o prenošenju nadležnosti za upravljanje.
- (3) Izdaci koji se finansiraju u okviru IPA neće biti finansirani iz budžeta Zajednice po bilo kom drugom osnovu.
- (4) Osim gore navedenih st. 1-3. ovog člana, finansijskim ili sektorskim sporazumima mogu biti definisana i detaljnija pravila o prihvatljivosti troškova.

Član 20. Prihod od kamate

Sva kamata pripisana bilo kom evro računu određene komponente pripada Korisniku. Kamata na sredstva kojima Zajednica finansira programe biće knjižena isključivo u vezi sa tim programom, smatraće se nacionalnim javnim doprinosom koji predstavlja izvor sredstava za Korisnika i biće prijavljena Komisiji u vreme konačnog zaključenja programa.

Član 21. Tok revizije

Nacionalni službenik za odobravanje će obezbediti da sve relevantne informacije budu raspoložive kako bi bilo omogućeno da u svakom trenutku bude ostvaren dovoljno detaljan uvid u tok revizije. Te informacije će obuhvatati dokumentovane dokaze o odobravanju zahteva za plaćanje, računovodstvenog prikazivanja i plaćanja takvih zahteva, kao i dokaze o obradi avansa, garancija i dugova.

Član 22. Intenzitet pomoći i stopa doprinosa Zajednice

- (1) Doprinos Zajednice će se obračunavati u odnosu na prihvatljive troškove, kao što je definisano u Delu II Uredbe o sprovođenju IPA za svaku komponentu IPA.
- (2) Odlukama o finansiranju kojima se usvajaju godišnji ili višegodišnji programi za svaku komponentu IPA utvrđivaće se maksimalni indikativni iznos doprinosa Zajednice i naknadna maksimalna stopa za svaku grupu prioriteta.

ODELJAK V. OPŠTA PRAVILA SPROVOĐENJA

Član 23. Pravila o nabavci

- (1) Upravljanje pomoći u okviru svih komponenti IPA biće u skladu sa pravilima o spoljnoj pomoći sadržanim u Finansijskoj uredbi. To neće biti primenjivano na pomoć koja se, na osnovu prelaznih odredbi člana 99. Uredbe o sprovođenju IPA o Komponenti prekogranične saradnje, realizuje u onom delu programa koji se sprovodi na teritoriji država članica, izuzev ako država članica koja učestvuje u programu ne odluči drugačije.
- (2) Rezultati postupaka licitacije biće objavljeni prema pravilima pomenutim u stavu 1. ovog člana i na način koji je detaljnije objašnjen u članu 24. stav 3. ovog sporazuma.
- (3) Pravila učestvovanja i porekla utvrđena u članu 19. Okvirne uredbe o IPA biće primenjivana na sve postupke dodeljivanja ugovora na osnovu IPA.
- (4) Svi ugovori za usluge, nabavke i radove biće dodeljeni i sprovedeni u skladu sa postupcima i standardnim dokumentima koje utvrdi i objavi Komisija za sprovođenje spoljnih operativnih aktivnosti, a koji budu na snazi u vreme pokretanja postupka o kojem je reč, izuzev u slučaju da sektorski sporazumi ili sporazumi o finansiranju predviđaju drugačije.

Član 24. Javnost i vidljivost

- (1) U slučaju da se primenjuje centralizovani i zajednički sistem upravljanja, informacije o programima i operativnim aktivnostima obezbeđivaće Komisija uz pomoć nacionalnog IPA koordinatora, i to u zavisnosti od slučaja. U slučaju da se primenjuje decentralizovani sistem upravljanja i, u svakom slučaju, kod programa ili delova programa u okviru Komponente prekogranične saradnje u čijem se sprovođenju ne primenjuje deljeno upravljanje, Korisnik, a posebno nacionalni IPA koordinator, obezbeđivaće informacije o programima i operativnim aktivnostima i objavljiće ih. U slučaju da se primenjuje deljeno upravljanje, države članice i Korisnik obezbeđivaće informacije o programima i operativnim aktivnostima i objavljiće ih. Ove informacije će biti namenjene građanima i korisnicima kako bi bila istaknuta uloga Zajednice i obezbeđena transparentnost rada.
- (2) U slučaju da se primenjuje decentralizovani sistem upravljanja, operativne strukture biće odgovorne za organizovanje objavljivanja liste krajnjih korisnika, naziva operativnih aktivnosti i iznosa finansijskih sredstava Zajednice koja su dodeljena za sprovođenje operativnih aktivnosti putem dodeljivanja subvencija, i to na sledeći način:

- a) informacije će biti objavljene po modelu standardne prezentacije, na za to određenom i lako pristupačnom mestu na Internet sajtu Korisnika. Ako takvo objavljivanje putem Interneta nije moguće, informacije će biti objavljene putem bilo kog drugog odgovarajućeg sredstva, uključujući i nacionalni službeni list;
 - b) informacije će biti objavljene tokom prve polovine godine nakon zaključivanja budžetske godine u odnosu na koju su finansijska sredstva dodeljena Korisniku;
 - v) Korisnik će Komisiji saopštiti adresu mesta objavljivanja. Ako informacija bude objavljena na neki drugi način, Korisnik će Komisiji dati sve detaljne informacije o korišćenim sredstvima;
 - g) Operativne strukture obezbediće da krajnji korisnik bude informisan o tome da prihvatanje finansiranja predstavlja i prihvatanje toga da bude uključen u ovaj objavljeni spisak korisnika. Svi lični podaci na tom spisku će, međutim, biti obrađeni u skladu sa zahtevima Uredbe (EZ) broj: 45/2001 Evropskog parlamenta i Saveta, od 18. decembra 2000. godine, o zaštiti pojedinaca u vezi sa obradom ličnih podataka koju vrše institucije i organi Zajednice, kao i o slobodnom protoku takvih podataka ⁽³²⁾, a uz dužno poštovanje zahteva bezbednosti.
- (3) U slučaju da se primenjuje decentralizovani sistem upravljanja, odgovarajući organi će pripremiti obaveštenje o dodeli ugovora, onda kada ugovor bude potpisan, i poslati ga Komisiji radi objavljivanja. Obaveštenje o dodeli ugovora može objaviti i Korisnik u odgovarajućim nacionalnim publikacijama.
- (4) Komisija i odgovarajuće nacionalne, regionalne ili lokalne vlasti Korisnika saglasiće se povodom sprovođenja usaglašenog skupa aktivnosti, čija će svrha biti da u Republici Srbiji na raspolaganje budu stavljene i objavljene informacije o pomoći u okviru IPA. Postupci za sprovođenje takvih aktivnosti biće definisani u sektorskim sporazumima ili u finansijskim sporazumima.
- (5) Sprovođenje aktivnosti pomenutih u stavu 4. ovog člana biće odgovornost krajnjih korisnika, a može biti finansirano iz iznosa koji je dodeljen odgovarajućim programima ili operativnim aktivnostima.

Član 25. Dodeljivanje opreme i objekata za sprovođenje programa i izvršenje ugovora

U cilju delotvornog sprovođenja programa na osnovu IPA, Korisnik će preduzeti sve neophodne mere da bi obezbedio:

- a) da, u slučaju postupka licitacije za usluge, nabavke i radove, fizička ili pravna lica koja ispunjavaju uslove za učestvovanje u postupku licitacije u skladu sa članom 23. ovog sporazuma imaju pravo na privremeno uspostavljanje kancelarije i boravak onda kada važnost ugovora to nalaže. Ovo pravo može se steći tek nakon objavljivanja poziva za dostavljanje ponuda, a uživaće ga stručni kadar neophodan za obavljanje studija i drugih pripremnih radnji potrebnih za sastavljanje ponuda. To pravo će isteći mesec dana nakon odluke o dodeljivanju ugovora;

³² Sl. list broj: 8, od 12. januara 2001, str. 1

- b) da osoblju koje učestvuje u aktivnostima koje finansira Zajednica i članovima njihove uže porodice budu dodeljene povlastice, privilegije i izuzeća koja nisu ništa manja od onih koja se obično dodeljuju drugom osoblju međunarodnih organizacija zaposlenom u Republici Srbiji, na osnovu bilo kojih drugih bilateralnih ili multilateralnih ugovora ili sporazuma o pomoći i tehničkoj saradnji;
- v) da se osoblju koje učestvuje u aktivnostima koje finansira Zajednica i članovima njihove uže porodice dozvoli ulazak u Republiku Srbiju, stanovanje u Republici Srbiji, rad u njoj i napuštanje Republike Srbije, na način koji je opravdan prirodom osnovnog ugovora;
- g) da budu izdate sve dozvole neophodne za uvoz robe, prvenstveno profesionalne opreme, potrebne za izvršenje osnovnog ugovora, u zavisnosti od važećih zakona, pravila i uredbi Korisnika;
- d) da uvoz koji se obavlja na osnovu IPA bude izuzet od plaćanja poreza, carinskih dažbina, uvoznih dažbina i drugih fiskalnih troškova;
- đ) da budu izdate sve dozvole neophodne za ponovni izvoz gore pomenutih dobara, kada osnovni ugovor bude u potpunosti izvršen;
- e) da budu izdata ovlašćenja za uvoz ili za kupovinu strane valute neophodne za sprovođenje osnovnog ugovora, kao i da na izvođače posla budu bez diskriminacije primenjivani nacionalni propisi o razmeni stranih sredstava plaćanja, bez obzira na njihovu nacionalnost ili mesto stanovanja;
- ž) da budu izdate sve dozvole neophodne da bi u zemlju porekla bila preneti finansijska sredstva primljena na osnovu aktivnosti koja se finansira na osnovu IPA, a u skladu sa propisima o kontroli prometa stranih sredstava plaćanja koji su na snazi u Republici Srbiji.

Korisnik će obezbediti punu saradnju svih relevantnih tela. On će isto tako obezbediti pristup državnim preduzećima i drugim vladinim institucijama koje su uključene u sprovođenje programa ili izvršenje ugovora, kao i institucijama čije je učestvovanje neophodno.

Član 26. Pravila o porezima, carinskim dažbinama i drugim fiskalnim troškovima

- (1) Izuzev ako nije drugačije predviđeno u sektorskom ili finansijskom sporazumu, porezi, carinske i uvozne dažbine ili drugi troškovi koji imaju istovetno dejstvo nisu prihvatljivi na osnovu IPA.
- (2) Biće primenjivane sledeće detaljne odredbe:
 - a) carinske dažbine, uvozne takse, porezi ili drugi fiskalni troškovi koji imaju istovetno dejstvo u slučaju uvoza robe na osnovu ugovora koji finansira Zajednica nisu prihvatljivi na osnovu IPA. Uvozni poslovi o kojima je reč biće propušteni na mestu ulaska u Republici Srbiji radi isporuke izvođaču, kako zahtevaju odredbe osnovnog ugovora, kao i radi neposrednog korišćenja u skladu sa potrebama redovnog izvršenja ugovora, bez obzira na bilo kakva kašnjenja ili sporove u vezi sa namirivanjem gore pomenutih dažbina, poreza i troškova;

- b) porez na dodatu vrednost, takse za overu dokumenata ili registraciju, kao i fiskalni troškovi koji imaju istovetno dejstvo ili koji tek treba da budu ustanovljeni, ne plaćaju se na promet dobara i usluga koji se vrši na osnovu ugovora zaključenih u cilju realizacije projekata finansiranih od strane Zajednice, a koje izvršavaju izvođači registrovani u Republici Srbiji ili spoljni izvođači. Izvođači iz EZ biće izuzeti od plaćanja PDV za pružene usluge, isporučenu robu i/ili izvedene radove na osnovu ugovora EZ. Pri tome, izvođači će imati pravo na povraćaj ili odbijanje plaćenog PDV u vezi sa pruženim uslugama, isporučenom robom i/ili izvedenim radovima. Ukoliko izvođači iz EZ ne budu u stanju da iskoriste ovu mogućnost, imaće pravo da dobiju povraćaj PDV direktno od poreskih vlasti pošto podnesu pisani zahtev uz koji je priložena dokumentacija potrebna na osnovu nacionalnog/lokalnog zakona koji uređuje povraćaj, kao i uz overenu kopiju osnovnog ugovora EZ.

U ovom sporazumu, izraz „izvođač iz EZ” biće tumačen kao fizičko ili pravno lice koje pruža usluge i/ili isporučuje robu i/ili izvodi radove i/ili realizuje subvenciju na osnovu ugovora EZ. Termin „izvođač iz EZ” će, isto tako, pokrivati i pretpristupne savetnike, poznate i pod nazivom „stalni savetnici za Tvining”, kao i stručnjake uključene u Tvining obaveze ili ugovore. Termin „ugovor EZ” označava bilo koji pravno obavezujući dokument posredstvom kojeg se finansira neka aktivnost na osnovu IPA i koji potpisuje EZ ili Korisnik.

Za te izvođače važiće najmanje iste proceduralne povlastice koje važe i za izvođače na osnovu bilo kojih drugih bilateralnih ili multilateralnih ugovora ili sporazuma o pomoći i tehničkoj saradnji.

- v) Dobit i/ili prihod ostvaren na osnovu ugovora EZ podlegaće oporezivanju u Republici Srbiji, u skladu sa nacionalnim/lokalnim poreskim sistemom. Međutim, fizička i pravna lica, uključujući i strano osoblje, iz država članica Evropske unije ili drugih država prihvatljivih na osnovu IPA, koja izvršavaju ugovore koje finansira Zajednica biće izuzeta od plaćanja tih poreza u Republici Srbiji.
- g) Lične stvari i predmeti za domaćinstvo koje lica (i članovi njihove uže porodice) privremeno uvoze za ličnu upotrebu, izuzev onih lica koja su angažovana lokalno, a koja su angažovana na izvođenju radnih zadataka definisanih u ugovorima o tehničkoj saradnji, biće izuzeti od plaćanja carinskih dažbina, uvoznih taksu, poreza i drugih fiskalnih troškova koji imaju istovetno dejstvo, s tim što će navedene lične stvari i predmeti za domaćinstvo biti ponovo izvezeni ili prodati u državi, u skladu sa propisima koji će biti na snazi u Republici Srbiji nakon isteka ugovora.

Član 27. Nadzor, kontrola i revizija koje vrše Komisija i Evropski sud revizora

- (1) Svi finansijski sporazumi, kao i programi koji iz njih budu usledili i naknadni ugovori, podlećiće nadzoru i finansijskoj kontroli koju vrši Komisija, uključujući u to i kontrolu koju vrši Evropska kancelarija za borbu protiv pronevere (OLAF) i reviziju koju vrši Evropski sud revizora. To obuhvata prava Delegacije EK u Republici Srbiji da preduzme mere kao što su *ex-ante* provera licitacija ili provera ugovora koje zaključuju odgovarajuće operativne strukture, sve dok ne bude usvojeno izuzeće od *ex-ante* kontrole u skladu sa članom 16. ovog sporazuma. Propisno ovlašćeni zastupnici ili predstavnici Komisije i OLAF-a imaće pravo da

- izvrše sve tehničke i finansijske provere koje Komisija i OLAF smatraju neophodnim za praćenje sprovođenja programa, uključujući u to i posete objektima i poslovnim prostorijama gde se sprovode aktivnosti koje finansira Zajednica. Komisija će dotičnim nacionalnim telima unapred dostaviti obaveštenje o takvim specijalnim zadacima.
- (2) Korisnik će dostaviti sve tražene informacije i dokumenta, uključujući u to i bilo koje podatke dostavljene u elektronskoj formi, i preduzeti sve odgovarajuće mere da olakša rad licima kojima je naloženo da izvrše reviziju ili pregled.
 - (3) Korisnik će voditi evidenciju i računovodstvo na način koji je odgovarajući za prikazivanje usluga, isporuka, radova i subvencija finansiranih na osnovu odgovarajućeg finansijskog sporazuma u skladu sa ispravnim računovodstvenim procedurama. Korisnik će, takođe, obezbediti da zastupnici ili predstavnici Komisije, uključujući u to i OLAF, imaju pravo da pregledaju svu relevantnu dokumentaciju i račune vezane za stavke koje se finansiraju na osnovu odgovarajućeg finansijskog sporazuma, kao i da pruže pomoć Evropskom sudu revizora da izvrši reviziju koja se odnosi na korišćenje finansijskih sredstava Zajednice.
 - (4) Da bi obezbedila efikasnu zaštitu finansijskih interesa Zajednice, Komisija, uključujući i OLAF, takođe može obaviti dokumentarne provere i preglede, kao i provere i preglede na licu mesta u skladu sa proceduralnim odredbama Uredbe Saveta (EZ, Euroatom) broj: 2185/1996, od 11. novembra 1996³³). Provore i pregledi biće pripremani i izvođeni u tesnoj saradnji sa nadležnim telima, koja će odrediti Korisnik. Ova tela će na vreme biti obaveštena o predmetu, svrsi i zakonskoj osnovi provera i pregleda, tako da će moći da obezbede svu traženu pomoć. Korisnik će odrediti službu koja će na zahtev OLAF pružati pomoć u izvođenju ispitivanja u skladu sa Uredbom saveta (EZ, Euroatom) broj: 2185/1996. Ukoliko Korisnik želi, provore i pregledi na licu mesta mogu biti izvedeni u njihovom prisustvu i uz njihovu saradnju. U slučaju da se učesnici u aktivnostima koje finansira Zajednica protive proveru ili pregledu na licu mesta, Korisnik će, postupajući u skladu sa nacionalnim pravilima, pružiti inspektorima Komisije/OLAF pomoć koja im je neophodna kako bi im bilo omogućeno da izvrše svoju dužnost.
- Komisija/OLAF će u najkraćem roku izvestiti Korisnika o svim činjenicama ili sumnjama koje se odnose na neku nepravilnost zapaženu tokom obavljanja provera i pregleda na licu mesta. U svakom slučaju, Komisija/OLAF obavezni su da gore pomenuto telo obaveste o rezultatima takvih provera i pregleda.
- (5) Gore opisane kontrole i revizije važe za sve izvođače i podizvođače koji su primili finansijska sredstva Zajednice i odnose se na sve relevantne informacije koje se mogu naći u dokumentima nacionalnog fonda Korisnika, koja se tiču nacionalnog doprinosa.
 - (6) Bez zadiranja u odgovornosti Komisije i Evropskog suda revizora, računovodstvenu evidenciju i operativne aktivnosti Nacionalnog fonda i, gde je to primenljivo, operativne strukture mogu po nahođenju Komisije proveriti sama Komisija ili spoljni revizor kog bude dodelila Komisija.

³³ Sl. list L 292 od 15. novembra 1996, str. 2

Član 28. Sprečavanje nepravilnosti i prevare, mere protiv korupcije

- (1) Korisnik će obezbediti istragu i delotvornu obradu slučajeva sumnje da postoji prevara i nepravilnost, kao i funkcionisanje mehanizma kontrole i izveštavanja istovetnog sa onim koji je predviđen u Uredbi Komisije (EZ) broj: 1828/2006, od 8. decembra 2006⁽³⁴⁾. U slučaju sumnje da postoji prevara ili nepravilnost, Komisija mora biti obaveštena bez odlaganja.
- (2) Osim toga, Korisnik će preduzeti sve odgovarajuće mere da spreči svaku aktivnu ili pasivnu praksu korupcije u bilo kojoj fazi postupka nabavke ili postupka dodeljivanja subvencije, odnosno tokom realizacije odgovarajućih ugovora, kao i da se takvim praksama suprotstavi.
- (3) Korisnik, uključujući i osoblje odgovorno za ispunjavanje zadataka sprovođenja aktivnosti koje finansira Zajednica, obavezuje se da preduzme sve mere opreza neophodne za izbegavanje svih rizika nastanka sukoba interesa, a o svakom takvom sukobu interesa ili o svakoj situaciji koja bi mogla da dovede do takvog sukoba, odmah će obavestiti Komisiju.
- (4) Biće primenjivane sledeće definicije:
 - a) *Nepravilnost* će označavati svako kršenje neke odredbe primenljivih pravila i ugovora, koje je posledica postupka ili propusta ekonomskog službenika, a koje kao posledicu ima, ili bi moglo da ima, to da je generalni budžet Evropske unije zadužen neopravdanom troškovnom stavkom.
 - b) *Prevara* će označavati svaku namernu radnju ili propust koji se odnosi na: upotrebu ili predstavljanje lažnih, netačnih ili nepotpunih tvrdnji ili dokumenata, što kao posledicu ima protivpravno prisvajanje ili protivpravno zadržavanje novčanih sredstava iz generalnog budžeta Evropskih zajednica, odnosno iz budžeta kojima upravljaju Evropske zajednice ili neko drugo telo u njihovo ime; neobjavljivanje informacije suprotno određenoj obavezi koje ima iste posledice; protivpravno korišćenje takvih novčanih sredstava u svrhe različite od onih za koje su prvobitno odobrena.
 - v) *Aktivna korupcija* se definiše kao namerna radnja bilo koga ko direktno ili putem posrednika nekom zvaničniku obećava ili daje preimućstvo bilo koje vrste za samog zvaničnika ili za treće lice da bi taj zvaničnik delovao ili se uzdržao od delovanja koje je u skladu sa njegovom dužnošću, odnosno da bi vršio svoje funkcije suprotno svojim zvaničnim dužnostima na način koji šteti ili na način za koji postoji verovatnoća da će štetiti finansijskim interesima Evropskih zajednica.
 - g) *Pasivna korupcija* se definiše kao namerna radnja nekog zvaničnika koji, direktno ili putem posrednika, zahteva ili prima preimućstva bilo koje vrste, u svoje ili u tuđe ime, ili prihvata obećanje o davanju takvog preimućstva, da bi delovao ili se uzdržao od delovanja koje je u skladu sa njegovom dužnošću, odnosno da bi vršio svoje funkcije suprotno svojim zvaničnim dužnostima na način koji šteti ili na način za koji postoji verovatnoća da će štetiti finansijskim interesima Evropskih zajednica.

³⁴ Sl. list L 371 od 27. decembra 2006, str. 4

Član 29. Nadoknada novčanih sredstava u slučaju nepravilnosti ili prevare

- (1) Svaki dokazani slučaj postojanja nepravilnosti ili prevare, koji bude otkriven u bilo koje vreme tokom realizacije pomoći na osnovu IPA ili prilikom revizije, imaće kao posledicu nadoknadu novčanih sredstava Komisiji koju će morati da izvrši Korisnik.
- (2) Nacionalni službenik za odobravanje nadoknadiće, u skladu sa nacionalnim postupcima za nadoknadu, doprinos Zajednice uplaćen Korisniku, a o trošku onih koji su počinili nepravilnost, prevaru ili korupciju ili o trošku onih koji su od nje imali koristi. Ako nacionalni službenik za odobravanje ne uspe da povрати pun ili delimični iznos novčanih sredstava, to neće sprečiti Komisiju da nadoknadi novčana sredstva uzimajući ih od Korisnika.

Član 30. Finansijske korekcije

- (1) U slučaju da se primenjuje decentralizovani sistem upravljanja, Komisija će, kako bi bilo obezbeđeno da novčana sredstva budu korišćena u skladu sa važećim pravilima, primeniti postupak saldiranja računa ili mehanizme finansijske korekcije u skladu sa članom 53b(4) i članom 53v(2) Finansijske uredbe, kao i u skladu sa detaljnijim pravilima datim u sektorskim sporazumima ili finansijskim sporazumima.
- (2) Finansijska korekcija može da usledi:
 - bilo nakon utvrđivanja konkretne nepravilnosti, uključujući u to i prevaru;
 - bilo nakon utvrđivanja mane ili nedostatka u Korisnikovim sistemima upravljanja i kontrole.
- (3) Ako Komisija nađe da su troškovi u okviru programa koji se finansiraju iz IPA nastali na način koji predstavlja kršenje važećih pravila, ona će odlučiti koji iznosi treba da budu izuzeti iz finansiranja koje vrši Zajednica.
- (4) Obračun i utvrđivanje svake takve korekcije, kao i odgovarajućih nadoknada sredstava, izvršiće Komisija, sledeći kriterijume i procedure predviđene u čl. 32, 33. i 34. ovog sporazuma. Odredbe o finansijskim korekcijama definisane u sektorskim sporazumima ili finansijskim sporazumima biće takođe primenjivane uz primenu ovog sporazuma.

Član 31. Finansijske ispravke

U slučaju da se primenjuje decentralizovani sistem upravljanja, nacionalni službenik za odobravanje, koji u prvoj instanci snosi odgovornost za ispitivanje nepravilnosti, izvršiće finansijske ispravke tamo gde budu otkrivene nepravilnosti, odnosno tamo gde bude otkriven nemar u operativnim aktivnostima ili operativnim programima, i to tako što će poništiti celokupan ili delimičan iznos doprinosa Zajednice namenjen sprovođenju operativnih aktivnosti ili operativnih programa o kojima je reč. Nacionalni službenik za odobravanje uzeće u obzir prirodu i težinu nepravilnosti, kao i prirodu i težinu finansijskog gubitka po doprinos Zajednice.

Član 32. Kriterijumi za finansijske korekcije

- (1) Komisija može vršiti finansijske korekcije poništavanjem celokupnog ili delimičnog iznosa doprinosa Zajednice namenjenog sprovođenju programa, u situacijama pomenutim u članu 30(2) navedenom u prethodnom tekstu.
- (2) Gde budu utvrđeni pojedinačni slučajevi nepravilnosti, Komisija će uzeti u obzir sistemsku prirodu nepravilnosti kako bi utvrdila da li treba primeniti paušalne korekcije, tačne korekcije ili korekcije zasnovane na ekstrapolaciji nalaza. Za Komponentu ruralnog razvoja, kriterijumi za finansijske korekcije definisani su u finansijskim sporazumima ili sektorskim sporazumima.
- (3) Prilikom odlučivanja o iznosu korekcije, Komisija će u obzir uzeti prirodu i težinu nepravilnosti i/ili obim manjkavosti ili nedostataka utvrđenih u sistemu upravljanja i kontrole u programu o kojem je reč, kao i finansijske implikacije tih manjkavosti ili nedostataka.

Član 33. Postupak za finansijske korekcije

- (1) Pre donošenja odluke o finansijskoj korekciji, Komisija će obavestiti nacionalnog službenika za odobravanje o svojim privremenim zaključcima i zatražiće od njega da svoje komentare da u roku od dva meseca.

Tamo gde Komisija bude predlagala finansijsku korekciju na osnovu interpolacije ili paušalnu korekciju, Korisniku će biti data prilika da utvrdi stvarnu meru nepravilnosti pregledom odgovarajuće dokumentacije. U dogovoru sa Komisijom, Korisnik može da ograniči obim tog pregleda na odgovarajući proporcionalni deo ili uzorak dotične dokumentacije. Izuzev u propisno opravdanim slučajevima, vreme dozvoljeno za ovaj pregled neće biti duže od dva meseca nakon završetka dvomesečnog perioda pomenutog u prvom podstavu.

- (2) Komisija će u obzir uzeti svaki dokaz koji Korisnik dostavi u vremenskom roku pomenutom u stavu 1. ovog člana.
- (3) Komisija će nastojati da donese odluku o finansijskoj korekciji u roku od šest meseci nakon otvaranja postupka, kao što je to opisano u stavu 1. ovog člana.

Član 34. Otplata

- (1) Svaka otplata sredstava koja ide u opšti budžet Evropske unije biće izvršena pre datuma dospeća naznačenog u nalogu za nadoknadu, sastavljenom u skladu sa članom 72. Finansijske uredbe. Datum dospeća biće poslednji dan drugog meseca nakon izdavanja naloga.
- (2) Svako kašnjenje u otplati dovešće do obračunavanja kamate na osnovu kašnjenja u plaćanju, počev od datuma dospeća, pa do datuma izvršenja plaćanja. Kamatna stopa biće za jedan i po procentni poen viša od stope koju primenjuje Evropska centralna banka u svojim glavnim poslovima refinansiranja, i to prvog radnog dana meseca u koji pada datum dospeća.

Član 35. Ponovno korišćenje doprinosa Zajednice

- (1) Sredstva iz doprinosa Zajednice koja su poništena posle finansijskih korekcija na osnovu člana 30. ovog sporazuma biće uplaćena u budžet Zajednice, uključujući u to i kamatu.
- (2) Doprinos koji je poništen ili nadoknađen u skladu sa članom 31. ovog sporazuma ne sme biti ponovo upotrebljen za finansiranje operativne aktivnosti ili operativnih aktivnosti za koje je izvršena nadoknada ili ispravka, niti sme, u slučaju da su nadoknada ili ispravka izvršene zbog sistemske nepravilnosti, biti upotrebljen za finansiranje postojeće operativne aktivnosti u okviru iste grupe prioriteta u kojoj se sistemska nepravilnost pojavila, odnosno u okviru jednog njenog dela.

Član 36. Nadzor koji komisija za nadzor vrši prilikom primene decentralizovanog sistema upravljanja

- (1) Prilikom primene decentralizovanog sistema upravljanja, Korisnik će, u roku od šest meseci od stupanja na snagu prvog finansijskog sporazuma, uspostaviti komisiju za nadzor IPA, i to u saglasnosti sa Komisijom, da bi obezbedio doslednost i koordinaciju prilikom sprovođenja komponenti IPA.
- (2) Komisiji za nadzor IPA pomagaće sektorske komisije za nadzor uspostavljene u okviru komponenti IPA. One će biti dodeljene programima ili komponentama. One mogu uključivati predstavnike građanskog društva, tamo gde je to odgovarajuće. U finansijskim sporazumima ili sektorskim sporazumima mogu biti predviđena i detaljnija pravila.
- (3) Komisija za nadzor IPA će se sama uveriti u sveukupnu delotvornost, kvalitet i doslednost sprovođenja svih programa i operativnih aktivnosti u odnosu na ispunjavanje ciljeva postavljenih u višegodišnjim indikativnim planskim dokumentima i finansijskim sporazumima.
 - (a) komisija za nadzor IPA može Komisiji, nacionalnom IPA koordinatorskom službeniku za odobravanje uputiti predloge za preduzimanje eventualnih aktivnosti kojima bi bila obezbeđena doslednost i koordinacija programa i operativnih aktivnosti sprovedenih u okviru različitih komponenti, kao i predloge za sprovođenje bilo kojih korektivnih mera koje bi obuhvatile više komponenti, a koje su neophodne za postizanje globalnih ciljeva pružene pomoći, kao i za povećavanje njene sveukupne efikasnosti. Ona, isto tako, može odgovarajućoj/im sektorskoj/im komisiji/ama za nadzor upućivati predloge za donošenje odluka o sprovođenju eventualnih korektivnih mera kako bi bilo obezbeđeno postizanje programskih ciljeva i povećana efikasnost pomoći obezbeđene u okviru dotičnog programa ili u okviru IPA komponente/i;
 - (b) komisija za nadzor IPA usvojiće svoj interni poslovnik koji će biti u saglasnosti sa mandatom komisije za nadzor koji utvrđuje Komisija, i koji će biti i unutar institucionalnog, zakonskog i finansijskog okvira Republike Srbije;
 - (v) izuzev ako to nije drugačije predviđeno u mandatu komisije za nadzor koji ustanovljava Komisija, biće primenjivane sledeće odredbe:

- aa) među članovima komisije za nadzor IPA nalaziće se predstavnici Komisije, nacionalni IPA koordinator, nacionalni službenik za odobravanje, predstavnici operativnih struktura i strateški koordinator;
- bb) predstavnik Komisije i nacionalni IPA koordinator biće kopredsedavajući na sastancima komisije za nadzor IPA;
- vv) komisija za nadzor IPA sastajće se najmanje jednom godišnje. Takođe, u međuvremenu mogu biti sazivani tematski sastanci.

Član 37. Nadzor prilikom primene centralizovanog ili zajedničkog upravljanja

Prilikom primene centralizovanog ili zajedničkog upravljanja, Komisija može preduzeti bilo koje radnje koje smatra neophodnim da bi pratila programe o kojima je reč. U slučaju da se primenjuje zajedničko upravljanje, ove radnje mogu biti izvršene u saradnji sa međunarodnom/im organizacijom/ama zaduženim za određene programe.

Član 38. Godišnji i završni izveštaji o sprovođenju

- (1) Operativne strukture će sastavljati sektorski godišnji izveštaj i sektorski završni izveštaj o sprovođenju programa za koje su odgovorne, i to u skladu sa postupcima koji su definisani za svaku komponentu IPA u Delu II Uredbe o sprovođenju IPA.
Sektorski godišnji izveštaji o sprovođenju obuhvataće jednu finansijsku godinu. Sektorski završni izveštaji o sprovođenju odnoseće se na ceo period sprovođenja, a mogu obuhvatati i poslednji sektorski godišnji izveštaj.
- (2) Izveštaji pomenuti u stavu 1. ovog člana biće poslani nacionalnom IPA koordinatoru, nacionalnom službeniku za odobravanje i Komisiji, nakon što ih budu pregledale sektorske komisije za nadzor.
- (3) Na osnovu izveštaja pomenutih u stavu 1. ovog člana, nacionalni IPA koordinator će Komisiji i nacionalnom službeniku za odobravanje, nakon pregleda koji će izvršiti komisija za nadzor IPA, poslati godišnje i završne izveštaje o sprovođenju pomoći na osnovu Uredbe o IPA.
- (4) Godišnji izveštaj o sprovođenju pomenut u stavu 3. ovog člana koji će biti slat do 31. avgusta svake godine, a prvi put 2008. godine, objedinjavaće različite sektorske godišnje izveštaje izdate u okviru različitih komponenti i obuhvataće informacije o:
 - a) napretku postignutom u sprovođenju pomoći Zajednice u odnosu na prioritete postavljene u višegodišnjim indikativnim planskim dokumentima i različitim programima;
 - b) finansijskom sprovođenju pomoći Zajednice.
- (5) Konačni izveštaj o sprovođenju pomenut u stavu 3. ovog člana obuhvataće ceo period sprovođenja, a može obuhvatati i poslednji godišnji izveštaj pomenut u stavu 4. ovog člana.

Član 39. Završetak programa kojima se upravlja prema decentralizovanom sistemu upravljanja

- (1) Nakon što Komisija od Korisnika primi zahtev za konačno plaćanje, program se smatra završenim čim:
 - Komisija izvrši isplatu konačnog salda koji dospeva za naplatu, ili
 - Komisija izda nalog za nadoknadu, ili
 - Komisija povuče ovlašćenje za trošenje sredstava.
- (2) Završetak programa ne zadire u prava Komisije da preduzme finansijsku korekciju u kasnijoj fazi.
- (3) Završetak programa ne utiče na obaveze Korisnika da nastavi sa čuvanjem odgovarajućih dokumenata.
- (4) Pored st. 1-3. ovog člana detaljnija pravila o završetku programa mogu biti definisana u finansijskim sporazumima ili u sektorskim sporazumima.

Član 40. Završetak programa kojima se upravlja prema sistemu centralizovanog ili zajedničkog upravljanja

- (1) Program je završen onda kada svi ugovori i subvencije koji se finansiraju tim programom budu okončani.
- (2) Nakon prijema konačnog zahteva za plaćanje, ugovor ili subvencija se smatraju okončanim čim:
 - Komisija izvrši isplatu konačnog salda koji dospeva za naplatu, ili
 - Komisija izda nalog za nadoknadu po prijemu zahteva za konačno plaćanje, ili
 - Komisija povuče ovlašćenje za trošenje sredstava.
- (3) Okončanje ugovora ili subvencije ne zadire u prava Komisije da preduzme finansijsku korekciju u kasnijoj fazi.
- (4) Pored st. 1-3. ovog člana, detaljnija pravila o završetku programa mogu biti definisana u finansijskim sporazumima ili u sektorskim sporazumima.

ODELJAK VI. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 41. Konsultacije

- (1) Svako pitanje koje se odnosi na izvršenje ili tumačenje ovog sporazuma biće predmet konsultacije između ugovornih strana, što će, u slučaju potrebe, kao rezultat imati izmenu i dopunu ovog sporazuma.
- (2) U slučaju neizvršenja obaveze definisane u ovom sporazumu, koje nije bilo predmet blagovremeno preduzetih korektivnih mera, Komisija može, posle obavljanja konsultacije sa Korisnikom, obustaviti finansiranje aktivnosti na osnovu IPA.
- (3) Korisnik se može u celosti ili delimično odreći sprovođenja aktivnosti na osnovu IPA. Ugovorne strane će detaljno urediti navedeno odricanje razmenom pisama.

Član 42. Rešavanje nesuglasica, arbitraža

- (1) Nesuglasice koje nastanu usled tumačenja, operativnih aktivnosti i sprovođenja ovog sporazuma na bilo kom nivou i na svim nivoima učestvovanja biće rešavane sporazumno, obavljanjem konsultacija, kao što je to predviđeno članom 41. ovog sporazuma.
- (2) Ukoliko sporazumno rešenje nije moguće, bilo koja od ugovornih strana problem može uputiti na arbitražu u skladu sa Fakultativnim pravilima Stalnog arbitražnog suda o arbitraži koja obuhvata međunarodne organizacije i države, a koja će biti na snazi datuma kada je zaključen ovaj Okvirni sporazum.
- (3) Jezik koji će se koristiti u arbitražnim postupcima biće engleski. Organ koji će vršiti imenovanje je Generalni sekretar Stalnog arbitražnog suda, i to nakon prijema pisanog zahteva koji podnese bilo koja od ugovornih strana. Odluka arbitra biće obavezujuća za sve strane i neće postojati mogućnost ulaganja žalbe.

Član 43. Sporovi sa trećim licima

- (1) Bez zadiranja u nadležnost suda koji je u ugovoru određen kao nadležni sud za sporove nastale između ugovornih strana u vezi sa tim ugovorom, Evropska zajednica će na teritoriji Republike Srbije uživati imunitet kada su u pitanju parnice i zakonski procesi u vezi sa bilo kojim sporom nastalim između Evropske zajednice i/ili Korisnika i trećeg lica, odnosno između trećih lica, a koji se direktno ili indirektno odnosi na pružanje pomoći Zajednice Korisniku na osnovu ovog sporazuma. Ovo važi u svakom slučaju, osim ako se Evropska zajednica u nekom određenom slučaju izričito odrekla tog imuniteta.
- (2) Korisnik će u bilo kom zakonskom ili upravnom postupku pred sudom, tribunalom ili administrativnom instancom u Republici Srbiji braniti ovaj imunitet i zauzeti stav kojim se uzimaju u obzir interesi Evropske zajednice. Tamo gde je to potrebno, Korisnik i Evropska komisija će nastaviti sa obavljanjem konsultacija o tome koji će stav zauzeti.

Član 44. Obaveštenja

- (1) Svako saopštenje u vezi sa ovim sporazumom biće sastavljeno u pisanoj formi i na engleskom jeziku. Svako saopštenje mora biti potpisano i mora biti dostavljeno kao originalni dokument ili putem faksa.
- (2) Svako saopštenje u vezi sa ovim sporazumom mora biti poslato na sledeće adrese:

Za Komisiju

Generalni direktorat za proširenje
1049 Brisel
Belgija
Faks: +32 2 295.95.40

Za korisnika:

Ministarstvo finansija, Sektor za
programiranje i upravljanje fondovima EU i
razvojnou pomoći
Kneza Miloša 20
11000 Beograd
Srbija
Faks: +381 11 3612 230

Član 45. Aneksi

Aneksi će biti smatrani sastavnim delom ovog sporazuma.

Član 46. Stupanje na snagu

Ovaj Okvirni sporazum stupa na snagu onog dana kada ugovorne strane u pisanoj formi obaveste jedna drugu o njegovom odobravanju u skladu sa postojećim unutrašnjim zakonodavstvom ili u skladu sa postupkom svake od strana.

Član 47. Izmene i dopune

Sve izmene i dopune sa kojima se saglase ugovorne strane biće u pisanoj formi i sačinjavaće deo ovog sporazuma. Takve izmene i dopune stupiće na snagu onog dana koji budu odredile ugovorne strane.

Član 48. Prestanak važenja

- (1) Ovaj sporazum će ostati na snazi neodređeno vreme, izuzev ako bude raskinut pisanim obaveštenjem jedne od ugovornih strana.
- (2) Nakon raskida ovog sporazuma, svaka pomoć čije izvršenje još uvek bude u toku izvođiće se sve do svog završetka u skladu sa ovim sporazumom i eventualnim sektorskim ugovorom ili finansijskim ugovorom.

Član 49. Jezik

Ovaj sporazum sastavljen je u duplikatu na engleskom jeziku.

Potpisan, za Vladu i u ime Vlade
Republike Srbije

Božidar Đelić
potpredsednik Vlade

U Beogradu
29. novembra.2007. godine

Potpisan, za Komisiju i u ime Komisije

Pjer Mirel
direktor

U Beogradu
29. novembra.2007. godine

ANEKS A

Okvirnog sporazuma zaključenog između Vlade Republike Srbije i Komisije Funkcije i opšte odgovornosti struktura, organa i tela u skladu sa članom 8. Sporazuma zaključenog između Komisije i Korisnika

Preliminarna primedba:

Na ovoj listi prikazane su glavne funkcije i opšte odgovornosti odgovarajućih struktura, organa i tela. Ne treba je smatrati iscrpnom. Ona predstavlja dopunu osnovnom delu ovog sporazuma.

1) Nacionalni službenik za akreditaciju (CAO)

- a) Nacionalnog službenika za akreditaciju (CAO) imenovaće Korisnik. On će biti službenik visokog ranga u vladi ili državnoj upravi Republike Srbije.
- b) Nacionalni službenik za akreditaciju (CAO) biće odgovoran za izdavanje, nadzor i suspenziju ili za povlačenje akreditacije nacionalnog službenika za odobravanje (NAO) i
 - kao rukovodioca nacionalnog fonda koji snosi ukupnu odgovornost za finansijsko upravljanje novčanim sredstvima EU u Republici Srbiji i kao lica odgovornog za zakonitost i regularnost osnovnih transakcija;
 - u odnosu na sposobnost NAO da ispunji odgovornosti za delotvorno funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole u okviru IPA.

Akreditacija NAO će, takođe, obuhvatati nacionalni fond (NF).

Nacionalni službenik za akreditaciju (CAO) obavestiće Komisiju o akreditaciji NAO i informisati Komisiju o svim promenama koje se tiču akreditacije NAO. To obuhvata obezbeđivanje svih relevantnih potkrepljujućih informacija koje zahteva Komisija.

- v) Pre izdavanja akreditacije NAO, CAO će se lično uveriti u ispunjenost važećih zahteva definisanih u članu 11. Uredbe o sprovođenju IPA. To obuhvata proveru toga da li sistem upravljanja i kontrole koji je uspostavio Korisnik ispunjava zahteve u pogledu delotvorne kontrole, i to najmanje u oblastima koje su definisane u aneksu Uredbe o sprovođenju IPA (kriterijumi za akreditaciju). Ovaj aneks predviđa sledeće opšte zahteve:
 - okruženje kontrole (osnivanje i upravljanje organizacijom i osobljem) koja obuhvata etičke politike i politike integriteta; upravljanje nepravilnostima i izveštavanje; planiranje, regrutovanje, obučavanje i ocenjivanje osoblja, uključujući u to i upravljanje osetljivim položajima, osetljivim funkcijama i sukobima interesa, uspostavljanje zakonskih osnova za tela i pojedince; formalno uspostavljanje mehanizama polaganja računa za svoj rad; odgovornosti delegirane odgovornosti i svakog neophodnog odgovarajućeg ovlašćenja za sve zadatke i pozicije u okviru cele organizacije;
 - planiranje i upravljanje rizikom, što obuhvata utvrđivanje i procenu rizika, upravljanje rizikom, postavljanje ciljeva i raspodelu resursa prema ciljevima, planiranje procesa sprovođenja;

- aktivnosti kontrole (sprovođenje intervencija), što obuhvata postupke provere; postupke nadzora putem odgovornog upravljanja zadacima koji su preneti na podređene, uključujući u to i godišnje izjave o usklađenosti koje daju podređeni akteri; pravila za svaki tip nabavke i poziva za dostavljanje ponuda; postupke koji obuhvataju kontrolne liste za svaki korak nabavke i poziva za dostavljanje ponuda; pravila i postupke o javnosti; postupke plaćanja; postupke nadzora nad realizacijom kofinansiranja; budžetske postupke radi obezbeđivanja raspoloživosti novčanih sredstava; postupke za neprekidnost sprovođenja operativnih aktivnosti; računovodstvene postupke; postupke svođenja računa; izveštavanje o izuzećima, između ostalog i o izuzećima od sprovođenja redovnih postupaka odobrenih na odgovarajućem nivou; izveštavanje o neodobrenim izuzećima i propustima u kontroli kad god budu utvrđeni, bezbednosne postupke; postupke arhiviranja; razdvajanje dužnosti i izveštavanje o manjkavostima interne kontrole;
- aktivnosti nadzora (nadzor nad intervencijama), što obuhvata internu reviziju uz obradu revizorskih izveštaja i preporuka, evaluacija;
- komunikaciju (kojom se obezbeđuje da svi akteri prime informacije neophodne za ispunjenje njihovih uloga), što obuhvata redovne koordinacione sastanke različitih tela radi razmene informacija o svim aspektima planiranja i sprovođenja, kao i redovno izveštavanje na svim odgovarajućim nivoima o efikasnosti i delotvornosti interne kontrole.

2) Nacionalni IPA koordinator (NIPAC):

- a) Nacionalnog IPA koordinatora (NIPAC) imenovaće Korisnik. On će biti službenik visokog ranga u vladi ili državnoj upravi Korisnika.
- b) On će obezbediti sveobuhvatnu koordinaciju pomoći na osnovu IPA.
- v) Nacionalni IPA koordinator (NIPAC) obezbediće partnerske odnose između Komisije i Korisnika i blisku vezu između opšteg procesa pristupanja i korišćenja pretpristupne pomoći na osnovu IPA. On će snositi ukupnu odgovornost za:
 - doslednost i koordinaciju programa obezbeđenih na osnovu IPA;
 - godišnje programiranje za Komponentu pomoći u tranziciji i izgradnji institucija na nacionalnom nivou;
 - koordinaciju učestvovanja Korisnika u relevantnim prekograničnim programima i sa državama članicama i sa drugim državama korisnicama, kao i učestvovanja u transnacionalnim i međuregionalnim programima ili u programima morskih basena na osnovu drugih instrumenata Zajednice. Nacionalni IPA koordinator može delegirati zadatke koji se odnose na ovu koordinaciju na koordinatora prekogranične saradnje.
- g) Nacionalni IPA koordinator (NIPAC) će sastaviti i, nakon pregleda koji će izvršiti komisija za nadzor IPA, dostaviti Komisiji godišnje i konačne izveštaje o sprovođenju IPA definisane u članu 38. ovog sporazuma i u članu 61(3) Uredbe o sprovođenju IPA. Primerak ovih izveštaja biće poslat nacionalnom službeniku za odobravanje.

3) Strateški koordinator:

- a) Strateškog koordinatora će imenovati Korisnik kako bi obezbedio koordinaciju Komponente regionalnog razvoja i Komponente razvoja ljudskih resursa, koje su pod odgovornošću nacionalnog IPA koordinatora. Strateški koordinator biće lice u okviru državne uprave Korisnika koje nije neposredno uključeno u sprovođenje dotičnih komponenti.
- b) Strateški koordinator će posebno:
 - koordinirati pomoć koja je odobrena u okviru Komponente regionalnog razvoja i Komponente razvoja ljudskih resursa;
 - sačiniti nacrt okvira strateške doslednosti definisanog u članu 154. Uredbe o sprovođenju IPA;
 - obezbediti koordinaciju između sektorskih strategija i programa.

4) Nacionalni službenik za odobravanje (NAO)

Nacionalnog službenika za odobravanje (NAO) imenovaće Korisnik. On će biti službenik visokog ranga u vladi ili državnoj upravi Korisnika.

Nacionalni službenik za odobravanje (NAO) ispunjavaće sledeće funkcije i preuzeti sledeće odgovornosti:

- a) kao rukovodilac nacionalnog fonda koji snosi ukupnu odgovornost za finansijsko upravljanje novčanim sredstvima EU u Republici Srbiji i kao lice odgovorno za zakonitost i regularnost osnovnih transakcija. Nacionalni službenik za odobravanje (NAO) posebno će ispunjavati sledeće zadatke vezane za ove odgovornosti:
 - obezbeđivanje uverenja o regularnosti i zakonitosti osnovnih transakcija;
 - sastavljanje i podnošenje Komisiji overenih bilansa troškova i zahteva za plaćanje; snosiće ukupnu odgovornost za tačnost zahteva za plaćanje i za transfer novčanih sredstava poslovnim strukturama i/ili krajnjim korisnicima;
 - potvrđivanje postojanja i tačnosti stavki kofinansiranja;
 - obezbeđivanje utvrđivanja svake nepravilnosti i neodložnog obaveštavanja o toj nepravilnosti;
 - izvršavanje finansijskih ispravki potrebnih u vezi sa otkrivenim nepravilnostima, u skladu sa članom 50. Uredbe o sprovođenju IPA;
 - vršenje funkcije kontakt osobe za finansijske informacije koje razmenjuju Komisija i Korisnik;
- b) kao lice odgovorno za delotvorno funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole u okviru IPA, NAO će posebno izvršavati sledeće zadatke u vezi sa ovim odgovornostima:
 - preuzimanje odgovornosti za izdavanje, nadzor i suspenziju ili za povlačenje akreditacije operativnih struktura;
 - obezbeđivanje postojanja i delotvornog funkcionisanja sistema upravljanja pomoći na osnovu IPA;

- obezbeđivanje toga da sistem interne kontrole koji se odnosi na upravljanje novčanim sredstvima bude delotvoran i efikasan;
- izveštavanje o sistemu upravljanja i kontrole;
- obezbeđivanje funkcionisanja propisnog sistema izveštavanja i informisanja;
- praćenje nalaza revizorskih izveštaja koje daju revizorska tela, u skladu sa članom 18. ovog sporazuma i članom 30 (1) Uredbe o sprovođenju IPA;
- neodložno obaveštavanje Komisije o svim značajnim promenama koje se odnose na sistem upravljanja i kontrole, uz dostavljanje primerka obaveštenja nacionalnom službeniku za akreditaciju.

Nakon što ispuni odgovornosti navedene pod a) i b) u prethodnom tekstu, NAO će sastaviti Godišnju izjavu o usklađenosti, kao što je to definisano u članu 17. ovog sporazuma, a prema **ANEKSU B** ovog sporazuma. Godišnja izjava će obuhvatati:

- a) potvrdu o delotvornom funkcionisanju sistema upravljanja i kontrole;
- b) potvrdu koja se odnosi na zakonitost i regularnost osnovnih transakcija;
- v) informacije o svim promenama u sistemima i kontrolama, kao i elemente potkrepljujućih računovodstvenih informacija.

Ako nije moguće dobiti potvrde koje se odnose na delotvorno funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole i zakonitosti i regularnosti osnovnih transakcija navedenim pod (a) i (b) u prethodnom tekstu, NAO će obavestiti Komisiju o razlozima i potencijalnim posledicama, kao i o radnjama koje se preduzimaju kako bi bila ispravljena situacija i kako bi se zaštitili interesi Zajednice. Kopiju obaveštenja poslaće nacionalnom službeniku za akreditaciju.

5) Nacionalni fond (NF)

- a) Nacionalni fond (NF) biće telo smešteno u ministarstvu Korisnika, imaće centralnu nadležnost za budžet i postupaće kao telo u sastavu centralne državne blagajne.
- b) Nacionalni fond (NF) biće zadužen za izvršavanje zadataka finansijskog upravljanja pomoći na osnovu IPA, pod odgovornošću NAO.
- v) Nacionalni fond (NF) će posebno biti zadužen za organizaciju bankovnih računa, podnošenje zahteva Komisiji za izdavanje novčanih sredstava, odobravanje transfera novčanih sredstava od Komisije do operativnih struktura ili do krajnjih korisnika i finansijsko izveštavanje Komisiji.

6) Operativne strukture:

- a) Operativna struktura će biti uspostavljena za svaku komponentu ili program IPA kako bi se bavila upravljanjem i sprovođenjem pomoći u okviru IPA. Operativna struktura biće telo ili skup tela u okviru državne uprave Korisnika.
- b) Operativne strukture će biti odgovorne za upravljanje i sprovođenje odgovarajućeg/ih programa IPA u skladu sa principima odgovornog finansijskog upravljanja. U te svrhe, operativne strukture će izvršavati više funkcija koje obuhvataju:

- pripremu predloga godišnjih ili višegodišnjih programa;
 - nadzor nad sprovođenjem programa i vođenje rada sektorske komisije za nadzor, definisane u članu 36(2) ovog sporazuma i u članu 59. Uredbe o sprovođenju IPA, posebno putem obezbeđivanja dokumenata neophodnih za praćenje kvaliteta sprovođenja programa;
 - sastavljanje sektorskih godišnjih i završnih izveštaja o sprovođenju, definisanih u članu 38(1) i (2) ovog sporazuma i u članu 61(1) Uredbe o sprovođenju IPA. Nakon što izveštaje pregleda sektorska komisija za nadzor, biće zadužene za njihovo dostavljanje Komisiji, NIPAC i NAO;
 - obezbeđivanje toga da operativne aktivnosti budu odabrane za finansiranje i odobrene u skladu sa kriterijumima i mehanizmima koji se primenjuju na programe, kao i toga da budu u saglasnosti sa relevantnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;
 - uspostavljanje postupka za obezbeđivanje čuvanja svih dokumenata koji se tiču izdataka i revizorskih poslova potrebnih da se obezbedi adekvatan tok revizije;
 - organizovanje postupaka licitacije, postupaka dodeljivanja subvencija, zaključivanja ugovora koji uslede nakon ovih postupaka, kao i izvršavanje plaćanja krajnjem Korisniku i nadoknada sredstava od krajnjeg Korisnika;
 - obezbeđivanje toga da svi organi uključeni u sprovođenje operativnih aktivnosti održavaju posebne računovodstvene sisteme ili posebnu računovodstvenu kodifikaciju;
 - obezbeđivanje toga da NF i NAO prime sve neophodne informacije o postupcima i proverama izvršenim u vezi sa izdacima;
 - uspostavljanje, održavanje i ažuriranje sistema izveštavanja i informisanja;
 - obavljanje provera kako bi bilo utvrđeno to da su prijavljeni troškovi zaista nastali u skladu sa važećim pravilima, da su proizvodi isporučeni i usluge pružene u skladu sa odlukom o odobrenju, kao i da su zahtevi krajnjeg korisnika za plaćanje ispravni: te provere će obuhvatati administrativne, finansijske, tehničke i fizičke aspekte operativnih aktivnosti, prema potrebi;
 - obezbeđivanje interne revizije različitih organa u svom sastavu;
 - obezbeđivanje izveštavanja o nepravilnostima;
 - obezbeđivanje usklađenosti sa zahtevima u pogledu informisanja i javnosti u radu.
- v) Rukovodioci organa u sastavu operativne strukture biće jasno određeni i biće odgovorni za zadatke dodeljene njihovim organima, u skladu sa članom 8(3) ovog sporazuma i članom 11(3) Uredbe o sprovođenju IPA.

7) Revizorsko telo

- a) Revizorsko telo odrediće Korisnik. Biće funkcionalno nezavisno od svih aktera u sistemu upravljanja i kontrole i postupaće u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije.

- b) Revizorsko telo biće odgovorno za proveru delotvornog i stabilnog funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole.
- v) Revizorsko telo će, u okviru odgovornosti svog rukovodioca, posebno ispunjavati sledeće funkcije i preuzeti sledeće odgovornosti:

- izrada i ispunjavanje, u toku svake godine, **godišnjeg plana revizije** koji obuhvata revizije čiji je cilj provera:
 - delotvornog funkcionisanja sistema upravljanja i kontrole;
 - pouzdanosti računovodstvenih informacija koje se dostavljaju Komisiji.

Revizorski rad će obuhvatati sprovođenje revizije odgovarajućih uzoraka operativnih aktivnosti ili transakcija, kao i sprovođenje pregleda postupaka.

Godišnji plan revizije biće dostavljen NAO i Komisiji pre početka godine na koju se odnosi.

- dostavljanje izveštaja i mišljenja kako sledi:
 - **godišnji revizorski izveštaj** izrađen prema modelu datom u **ANEKSU V** ovog sporazuma i definisanje sredstava koja koristi revizorsko telo, kao i pregled eventualnih nedostataka utvrđenih u sistemu upravljanja i kontrole ili u nalazima u vezi sa transakcijama iz revizije izvršene u skladu sa godišnjim planom revizije tokom prethodnog dvanaestomesečnog perioda, koji se završava 30. septembra odgovarajuće godine. Godišnji revizorski izveštaj biće upućen Komisiji, NAO i CAO do 31. decembra svake godine. Prvi takav izveštaj će obuhvatati period od 1. januara 2007. do 30. novembra 2007. godine,
 - **godišnje mišljenje revizora** izrađeno prema modelu definisanom u **ANEKSU G** ovog sporazuma u vezi sa tim da li sistemi upravljanja i kontrole funkcionišu delotvorno i da li su usklađeni sa zahtevima ovog sporazuma i Uredbe o sprovođenju IPA i/ili bilo kojih drugih sporazuma zaključenih između Komisije i Korisnika. Ovaj izveštaj će biti upućen Komisiji, NAO i CAO. Obuhvataće isti period i imaće isti krajnji rok kao i godišnji revizorski izveštaj,
 - **mišljenje o bilo kom završnom bilansu troškova**, koji će Komisiji dostaviti NAO, potrebnog za zaključivanje bilo kog programa ili bilo kog njegovog dela. Tamo gde to odgovara, završni bilans troškova može da obuhvata zahteve za plaćanje u formi godišnjeg bilansa. Ovo mišljenje će se odnositi na važnost zahteva za konačno plaćanje, tačnost finansijskih informacija i, tamo gde je to moguće, biće potkrepljeno završnim revizorskim izveštajem. Mišljenje će biti pripremljeno prema modelu datom u **ANEKSU D** ovog sporazuma. Biće poslato Komisiji i CAO istovremeno sa odgovarajućim završnim bilansom troškova koji podnosi NAO ili najkasnije u roku od tri meseca od dostavljanja tog završnog bilansa troškova.

- preduzimanje daljih konkretnih zahteva u pogledu godišnjeg plana revizije i/ili izveštaja i mišljenja navedenih pod prethodnom tačkom može biti definisano u sektorskim sporazumima ili u finansijskim sporazumima.
- postupanje u skladu sa međunarodnim standardima revizije, posebno u oblasti procene rizika, materijalnosti revizije i uzorkovanja, onda kada je u pitanju metodologija revizorskog rada, izveštaja i mišljenja revizora. Tu metodologiju mogu dopuniti bilo koje dodatne smernice i definicije Komisije, naročito one koje su u vezi sa odgovarajućim opštim pristupom uzorkovanju, nivoima poverljivosti i materijalnosti.

ANEKS B

Okvirnog sporazuma zaključenog između Vlade Republike Srbije i Komisije

Izjava o usklađenosti³⁵

nacionalnog službenika za odobravanje Republike Srbije³⁶

Ja, (*prezime, ime, zvanje ili funkcija*), nacionalni službenik za odobravanje Republike Srbije ovim Komisiji podnosim [bilans troškova] [računovodstvene izveštaje i bilans troškova]³⁷ Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) za Republiku Srbiju za finansijsku godinu od 1. 1. 20xx. do 31. 12. 20xx. godine.

Izjavljujem da sam uspostavio sistem upravljanja i interne kontrole u vezi sa komponentom IPA [1-5] (godišnja izjava o upravljanju) i nadzirao njegov rad.

Potvrđujem, na osnovu sopstvene procene i informacija koje imam na raspolaganju, uključujući u to, između ostalog, i rezultate rada interne revizije:

- da troškovi prijavljeni [i računovodstveni izveštaji dostavljeni]³ Komisiji u toku finansijske godine od 1. 1. 20hh. do 31. 12. 20hh. godine predstavljaju³, po mom znanju, istinit, potpun i tačan prikaz utroška i prijema sredstava u vezi sa komponentom IPA [1-5] za gore navedenu finansijsku godinu;
- da sistem upravljanja i kontrole delotvorno funkcioniše i time u prihvatljivoj meri obezbeđuje zakonitost i ispravnost osnovnih transakcija, uključujući u to, između ostalog, i poštovanje načela odgovornog i stabilnog finansijskog upravljanja;
- da sistem upravljanja i kontrole koji se primenjuje za komponentu [1-5] nije [značajno]³⁸ izmenjen u poređenju sa opisom datim u trenutku podnošenja prijave za prenošenje upravljanja (uzimajući u obzir promene prijavljene Komisiji prethodnih godina);
- da su se poštovali svi relevantni ugovori čije bi nepoštovanje moglo imati značajnog uticaja na prijavljene troškove [i dostavljene računovodstvene izveštaje]³ u predmetnom periodu. Nije bilo slučajeva nepridržavanja propisa Komisije čije bi nepridržavanje moglo imati značajnog uticaja na prijavljene troškove [i dostavljene računovodstvene izveštaje]³.

³⁵ po komponenti

³⁶ U skladu sa članom 27 Uredbe o sprovođenju IPA

³⁷ Izabрати opciju za komponentu 5

³⁸ u zavisnosti od slučaja

Potvrđujem da sam, gde je bilo potrebno, preduzeo odgovarajuće mere u vezi sa izveštajima i mišljenjima revizorskog tela izdatim do danas u skladu sa članom 29. Uredbe o sprovođenju IPA.

[Ova izjava, međutim, podleže sledećim rezervama <*takođe opisati korektivne mere*>:

- ...
- ...].

Štaviše, potvrđujem da mi nije poznato da postoji neobjavljeno pitanje koje bi moglo štetiti finansijskom interesu Zajednice.

(mesto i datum izdavanja

potpis

ime i zvanje ili funkcija nacionalnog službenika za odobravanje)

ANEKS V

Okvirnog sporazuma zaključenog između Vlade Republike Srbije i Komisije

Godišnji revizorski izveštaj³⁹

revizorskog tela Republike Srbije⁴⁰

Upućen

- Evropskoj komisiji, Generalnom direktoratu ...
- nacionalnom službeniku za akreditaciju (SAO) Republike Srbije i
- [primerak]⁴¹ nacionalnom službeniku za odobravanje (NAO) Republike Srbije

1. UVOD

- Naznačiti komponentu/program IPA koje izveštaj obuhvata.
- Naznačiti tela uključena u pripremu izveštaja, uključujući u to i samo revizorsko telo.
- Opisati korake preduzete za pripremanje izveštaja.
- Naznačiti oblast revizija (uključujući troškove prijavljene Komisiji za odgovarajuću godinu u vezi sa relevantnim aktivnostima).
- Naznačiti period koji obuhvata ovaj godišnji revizorski izveštaj (*prethodni dvanaestomesečni period koji se završava dana 30. 9. 20hh. godine*).

2. KRATAK PREGLED NALAZA

- Opisati prirodu i obim nalaza koji su proistekli i iz ispitivanja sistema i iz materijalnog ispitivanja. (Ove nalaze razvrstati u kategorije po nivou važnosti – „značajni”, „srednje značajni” i „malog značaja”. Spisak ovih nalaza prikazan je u aneksu ovog izveštaja). Navesti greške za koje se smatra da su sistemske prirode i proceniti verovatnoću da bude data naknadna kvalifikacija u vezi sa greškama. Opisati i kvantifikovati sve uočene nepravilnosti.

3. IZMENE U SISTEMIMA UPRAVLJANJA I KONTROLE

- Navesti sve značajne izmene u sistemima upravljanja i kontrole u odnosu na opis dat u trenutku podnošenja prijave za prenošenje nadležnosti za upravljanje (decentralizovani sistem upravljanja), kao i u odnosu na poslednji godišnji revizorski izveštaj.
- Proveriti da li je nacionalni službenik za odobravanje dostavio obaveštenje o pomenutim izmenama u skladu sa Aneksom A 4) b) Okvirnog sporazuma.

³⁹ po komponenti

⁴⁰ po članu 29(2)(b) Propisa o sprovođenju IPA

⁴¹ izabrati opciju

4. IZMENE U GODIŠNJEM PLANU REVIZIJE

- Naznačiti sve izmene unete u godišnji plan revizije ili predložene izmene, uz davanje objašnjenja i razloga.
- S obzirom na gore navedene izmene, opisati revizorski pristup usvojen usled tih izmena. Navesti posledice izmena i odstupanja, uključujući u to naznaku osnova za izbor aktivnosti za eventualnu dodatnu reviziju u kontekstu revidiranog godišnjeg plana revizije.

5. REVIZIJE SISTEMA

- Naznačiti organe koji su obavili ispitivanje sistema za potrebe ovog izveštaja, uključujući u to i samo revizorsko telo.
- Priložiti kratak pregled obavljenih revizija; navesti primenjene nivoe za merenje materijalnosti i pouzdanosti (u %), u zavisnosti od slučaja, kao i datum kada je revizorski izveštaj prosleđen Komisiji.
- Opisati osnov za izbor aktivnosti za reviziju u kontekstu godišnjeg plana revizije.
- Opisati najvažnije nalaze i zaključke o sistemima upravljanja i kontrole izvedene iz revizorskog rada, uključujući u to i adekvatnost toka revizije i usklađenost sa zahtevima i politikama Komisije.
- Naznačiti eventualne finansijske posledice nalaza.
- Obezbediti informacije o propratnim aktivnostima u vezi sa revizorskim nalazima, posebno o svim sprovedenim ili preporučenim korektivnim i preventivnim merama.

6. REVIZIJE UZORKA OPERATIVNIH AKTIVNOSTI

- Navesti tela koja su obavila materijalno ispitivanje za potrebe ovog izveštaja, uključujući u to i samo revizorsko telo.
- Priložiti kratak pregled revizija i naznačiti broj obavljenih revizija, primenjene nivoe za merenje materijalnosti i pouzdanosti (u %), u zavisnosti od slučaja, kao i iznos proverenih troškova, razvrstanih po komponentama, grupama prioriteta programa i/ili meri ako je relevantna, praveći pri tome razliku između uzoraka na bazi rizika i statističkih uzoraka, u zavisnosti od slučaja. Naznačiti procenat proverenih troškova u odnosu na ukupne prihvatljive troškove prijavljene Komisiji (i za dotični period i kumulativno).
- Opisati osnov za izbor operativnih aktivnosti za obavljanje pregleda.
- Opisati najvažnije rezultate materijalnog ispitivanja, naznačivši posebno ukupnu stopu finansijskih grešaka, koja je utvrđena na osnovu uzorka, u odnosu na ukupne pregledane troškove.
- Obezbediti informacije o propratnim aktivnostima u vezi sa greškama, kao i o vršenju eventualnih finansijskih ispravki i/ili o planu korektivnih aktivnosti.
- Naznačiti sve finansijske korekcije koje uslede nakon revizije.

7. KOORDINACIJA IZMEĐU REVIZORSKIH ORGANA I NADZORNOG RADA REVIZORSKOG TELA

- Opisati postupak koordinacije između različitih nacionalnih revizorskih organa i samog revizorskog tela (u zavisnosti od slučaja).
- Opisati postupak vršenja nadzora koji primenjuje revizorsko telo na druge revizorske organe (u zavisnosti od slučaja).

8. PROPRATNE AKTIVNOSTI POSLE REVIZIJE IZVRŠENE U PRETHODNIM GODINAMA

- Obezbediti informacije, u zavisnosti od slučaja, o propratnim aktivnostima nakon revizorskih preporuka i rezultate revizije operativnih aktivnosti sprovedenih ranijih godina.

9. SREDSTVA KOJA JE KORISTILO REVIZORSKO TELO

- Opisati sredstva upotrebljena za pripremanje ovog godišnjeg revizorskog izveštaja.

ANEKS: Godišnji plan revizije za referentnu godinu (*prethodni dvanaestomesečni period koji se završava 30. 9. 20hh. godine*)

[Spisak nalaza prema gore navedenoj tački 2]

[Spisak izmena prema gore navedenoj tački 4]

[Kratak pregled prema gore navedenoj tački 5. po priloženom modelu]

[Kratak pregled prema gore navedenoj tački 6. po priloženom modelu]

[Kratak pregled prema gore navedenoj tački 5] ZA REVIZIJE SISTEMA

Datum obavljanja revizije sistema	Revidirani program/sistem	Revizorsko telo	Troškovi prijavljeni u referentnoj godini	Ukupni kumulativni prijavljeni troškovi	Osnova za izbor programa

[Kratak pregled prema gore navedenoj tački] ZA REVIZIJE PRIJAVLJENIH TROŠKOVA I UZORAKA

Fond	Referenca (CCI br.)	Program	Troškovi prijavljeni u referentnoj godini	Troškovi u referentnoj godini revidirani na osnovu proizvoljnog uzorka		Iznos i procenat (stopa greške) neispravnih troškova u proizvoljnom uzorku (3)		Ostali revidirani troškovi (4)	Iznos neispravnih troškova u drugom uzorku troškova	Ukupni kumulativni prijavljeni troškovi	Ukupni kumulativni revidirani troškovi kao procenat ukupnih kumulativnih prijavljenih troškova	Nivo materijalnosti (%)	Nivo pouzdanosti (%)
				1.	2.	Iznos	%						

1. Iznos revidiranih troškova
2. Procenat revidiranih troškova u odnosu na troškove prijavljene Komisiji u referentnoj godini
3. Tamo gde proizvoljan uzorak obuhvata više od jednog Fonda ili programa, informacije se daju za ceo uzorak
4. Troškovi iz dopunskog uzorka i troškovi iz proizvoljnog uzorka koji nisu u referentnoj godini

ANEKS G

Okvirnog sporazuma zaključenog između Vlade Republike Srbije⁴² i Komisije

Godišnje revizorsko mišljenje

revizorskog tela Republike Srbije⁴³ o sistemima upravljanja i kontrole

Upućeno

- Evropskoj komisiji, Generalnom direktoratu
- nacionalnom službeniku za akreditaciju (CAO) Republike Srbije i
- [primerak]⁴⁴ nacionalnom službeniku za odobravanje (NAO) Republike Srbije

Uvod:

Ja, (*prezime, ime, zvanje ili funkcija*), rukovodilac revizorskog tela Republike Srbije, (*naziv određenog revizorskog tela*), razmotrio sam funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole za operativne aktivnosti u okviru komponente [1-5] Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) u prethodnom dvanaestomesečnom periodu koji se završio dana (), kao što je prikazano u opisu dostavljenom Komisiji dana (*uneti datum*) u trenutku podnošenja zahteva za prenošenje nadležnosti za upravljanje (uzimajući u obzir izmene u prethodnim godinama o kojima je Komisija obavestena dana () zajedno sa izmenama utvrđenim u godišnjem revizorskom izveštaju priloženom uz ovo mišljenje).

Cilj vršenja ovog pregleda je izdavanje mišljenja o usklađenosti sistema upravljanja i kontrole sa Okvirnim sporazumom i/ili drugim sporazumima zaključenim između Komisije i Republike Srbije u okviru IPA, kao i mišljenja o delotvornosti sprovođenja tih sistema upravljanja i kontrole, koji su osmišljeni tako da doprinesu izradi pouzdanih [bilansa troškova] [računovodstvenih izveštaja i bilansa troškova]⁹ koji se podnose Komisiji. Time treba da bude olakšano obezbeđivanje, između ostalog, zakonitosti i regularnosti transakcija na kojima se ti izveštaji i bilansi zasnivaju.

Obaveze NAO i revizora:

Nacionalni službenik za odobravanje (NAO) odgovoran je, između ostalog, za pripremanje i verodostojno prikazivanje Izjave o usklađenosti u skladu sa članom 25. Uredbe o sprovođenju IPA (Uredba o IPA). Ova odgovornost obuhvata izjavu Komisiji o istinitosti, potpunosti i tačnosti prijavljenih troškova [i dostavljenih računovodstvenih izveštaja]⁹, kao i o tome da li delotvorno funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole u okviru programa IPA obezbeđuje dovoljnu garanciju zakonitosti i regularnosti transakcija na kojima se ta Izjava i zasniva.

Nacionalni službenik za odobravanje (NAO) treba svoju procenu da zasniva na svim informacijama koje su mu na raspolaganju. To uključuje i rad interne revizorske službe.

⁴² po komponenti

⁴³ po članu 29(2)(b) Uredbe o sprovođenju IPA programa

⁴⁴ izabrati opciju

Moja odgovornost u ovom izveštaju – u skladu sa članom 29. stav 2. tačka b drugi pasus Uredbe o IPA – jeste da **iznesem mišljenje** o delotvornom funkcionisanju sistema upravljanja i kontrole, uspostavljenih radi sprovođenja aktivnosti u okviru komponente [1–5] IPA u prethodnom dvanaestomesečnom periodu koji se završio dana (), po svim značajnim pitanjima.

Prilikom organizovanja svojih revizija na umu smo imali ovaj cilj (kao i cilj da budu data i mišljenja o prijavljenim troškovima [i godišnjim računovodstvenim izveštajima za komponentu 5]⁴⁵ i o završnim bilansima potraživanja). Mi organizujemo sveobuhvatni plan revizorskog rada kako bismo ispunili sve svoje obaveze po članu 29. Uredbe o IPA. Nismo isplanirali i sproveli svoje revizije da bismo mogli da iznesemo opšte mišljenje o pouzdanosti Izjave o usklađenosti koju daje NAO. Međutim, iznosimo svoje zaključke o tome da li rezultati obavljenog revizorskog rada daju osnov za bilo kakve značajne sumnje u vezi sa Izjavom o usklađenosti. Posebno smo procenili to da li su nalazi naše revizije u saglasnosti sa rezervama koje je NAO uneo u Izjavu o usklađenosti, odnosno sa nepostojanjem takvih rezervi. Sproveli smo revizije u skladu sa međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi zahtevaju, između ostalog, i to da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i sprovodimo revizije kako bismo obezbedili dovoljne garancije na kojima će se zasnivati naše mišljenje.

Verujem da obavljeni posao obezbeđuje čvrstu osnovu našem mišljenju.

Obim pregleda:

Revizorski zadaci obavljeni su u skladu sa godišnjim planom revizije u vezi sa ovom komponentom u toku predmetnog dvanaestomesečnog perioda i o njima je izveštaj dat u godišnjem revizorskom izveštaju koji obuhvata period do ... (.).

Naša sistemski zasnovana revizija obuhvatila je preglede zasnovane na ispitivanju ustrojstva i rada sistema upravljanja i kontrole koje je uspostavio korisnik radi delotvornog upravljanja onim rizicima koji ugrožavaju izradu pouzdanih [bilansa troškova] [računovodstvenih izveštaja i bilansa troškova]³, koji se podnose Komisiji.

Naznačiti eventualna ograničenja pregleda:

- Objasniti ograničenja

Mišljenja revizora:

[Opcija 1 – Mišljenje bez kvalifikacije]

Na osnovu prethodno pomenutog pregleda, moje je mišljenje da u periodu od 1. oktobra 20hh. godine do 30. septembra 20hh+1 godine sistemi upravljanja i kontrole uspostavljeni za komponentu [1–5] kako bi doprineli izradi pouzdanih [bilansa troškova] [računovodstvenih izveštaja i bilansa troškova]³ koji se podnose Komisiji i na taj način olakšali obezbeđivanje, između ostalog, zakonitosti i regularnosti transakcija na kojima se zasnivaju ovi izveštaji, jesu funkcionisali delotvorno i da jesu, što se tiče njihovog ustrojstva i rada, u svim značajnim pitanjima zadovoljavali sve važeće zahteve Okvirnog sporazuma o IPA i/ili drugih sporazuma zaključenih između Komisije i Republike Srbije u okviru IPA. Bez iznošenja mišljenja o opštoj pouzdanosti Izjave o usklađenosti, zaključujem da Izjava o usklađenosti koju je izdao NAO nije sadržala nikakvu predstavku koja bi bila u značajnoj meri nesaglasna sa nalazima revizije i koja bi zbog toga dala bilo kakav povod za sumnju da Izjava o usklađenosti nije sastavljena ispravno i u skladu sa važećim zakonodavstvom.

⁴⁵ Izabrali opciju za komponentu 5

Revizije su sprovedene u periodu između DAN/MESEC/20HH. godine i DAN/MESEC/20HH. godine. Izveštaj o mojim nalazima dostavljen je istog dana kada i ovo mišljenje.

(mesto i datum izdavanja)

potpis

ime i zvanje ili funkcija rukovodioca određenog revizorskog tela)

[Opcija 2 – Mišljenje sa kvalifikacijom⁴⁶

Na osnovu prethodno pomenutog pregleda, moje je mišljenje da u periodu od 1. oktobra 20hh. godine do 30. septembra 20hh+1 godine sistemi upravljanja i kontrole uspostavljeni za komponentu [1-5] kako bi doprineli izradi pouzdanih [bilansa troškova] [računovodstvenih izveštaja i bilansa troškova]⁹ koji se podnose Komisiji i na taj način olakšali obezbeđivanje, između ostalog, zakonitosti i regularnosti transakcija na kojima se zasnivaju ovi izveštaji, jesu funkcionisali delotvorno i da jesu, što se tiče njihovog ustrojstva i rada, u svim značajnim pitanjima zadovoljavali sve važeće zahteve Okvirnog sporazuma o IPA i/ili drugih sporazuma zaključenih između Komisije i Republike Srbije u okviru IPA, izuzev u sledećim pitanjima:

- navesti i objasniti ograde (bilo da proističu iz neslaganja sa NAO ili iz ograničenja obima); posebno navesti tela o kojima je reč;
- naznačiti to da li su ograde po prirodi takve da se ponavljaju, da li su systemske ili jednokratne.

Usled toga, [Republika Srbija][...telo][bilo koji drugi akter(i)] **nije ispunio/la**, odnosno **nisu ispunili/e** zahteve Okvirnog sporazuma o IPA i/ili drugih sporazuma zaključenih između Komisije i Republike Srbije u okviru IPA.

Procenjujem da **uticaj** kvalifikacije(a) iznosi ... EVRO [%] ukupnih prijavljenih troškova, što odgovara ... EVRO [%] javnog doprinosa. Stoga doprinos Zajednice na koji ova kvalifikacija utiče iznosi Bez iznošenja mišljenja o opštoj pouzdanosti Izjave o usklađenosti u celini, zaključujem da je Izjava o usklađenosti koju je izdao NAO sadržala predstavku/e koja/e je/su u značajnoj meri nesaglasna/e sa nalazima revizije i koja/e zbog toga daje/u povod za sumnju da Izjava o usklađenosti nije sastavljena ispravno i u skladu sa važećim zakonodavstvom u ovom pogledu. Ova/e rezerva/e i nedoslednost/i je/su sledeća/e: <opisati rezervu>

Revizije su sprovedene u periodu između DAN/MESEC/20HH. godine i DAN/MESEC/20HH. godine. Izveštaj o mojim nalazima dostavljen je istog dana kada i ovo mišljenje.

(mesto i datum izdavanja)

potpis

ime i zvanje ili funkcija rukovodioca određenog revizorskog tela)

⁴⁶ Primenjuje se bilo zbog neslaganja sa NAO, bilo zbog ograničenja obima

[Opcija 3 – Negativno mišljenje]

Na osnovu prethodno pomenutog pregleda, moje je mišljenje da u periodu od 1. oktobra 20hh. godine do 30. septembra 20hh+1 godine sistemi upravljanja i kontrole uspostavljeni za komponentu [1-5] IPA kako bi doprineli izradi pouzdanih [bilansa troškova] [računovodstvenih izveštaja i bilansa troškova]³ koji se podnose Komisiji i na taj način olakšali obezbeđivanje, između ostalog, zakonitosti i regularnosti transakcija na kojima se zasnivaju ovi izveštaji, **nisu** delotvorno funkcionisali i da, što se tiče njihovog ustrojstva i rada, u značajnim pitanjima **nisu** zadovoljavali važeće zahteve Okvirnog sporazuma o IPA i/ili drugih sporazuma zaključenih između Komisije i Republike Srbije u okviru IPA.

Ovo negativno mišljenje zasniva se na sledećim primedbama:

- opisati okolnosti usled kojih su iznete rezerve – zajedno sa značajnim posledicama po ispunjenost pravila Zajednice – i posebno navesti tela na koja te okolnosti utiču, u zavisnosti od slučaja;

Usled pitanja opisanih u prethodnom stavu i njihovih posledica, [Republika Srbija][...telo][bilo koji drugi akter(i)] **nije ispunio/la**, odnosno **nisu ispunili/e** zahteve Okvirnog sporazuma o IPA i/ili drugih sporazuma zaključenih između Komisije i Republike Srbije u okviru IPA.

Revizije su sprovedene u periodu između DAN/MESEC/20HH. godine i DAN/MESEC/20HH. godine. Izveštaj o mojim nalazima dostavljen je istog dana kada i ovo mišljenje.

(mesto i datum izdavanja)

potpis

ime i zvanje ili funkcija rukovodioca određenog revizorskog tela)

[Opcija 4 – Neizražavanje mišljenja]

Zbog značaja pitanja razmotrenog u prethodnom stavu, **ne izražavam nikakvo mišljenje** o delotvornosti sistema upravljanja i kontrole u okviru komponente [1-5] IPA u periodu od 1. oktobra 20hh. godine do 30. septembra 20hh+1 godine i o njihovoj usaglašenosti sa Okvirnim sporazumom o IPA i/ili drugim sporazumima zaključenim između Komisije i Republike Srbije u okviru IPA. Bez iznošenja mišljenja o opštoj pouzdanosti Izjave o usklađenosti u celini, zaključujem da je Izjava o usklađenosti koju je izdao NAO sadržala predstavku/e koja/e su u značajnoj meri nesaglasna/e sa nalazima revizije i koja/e zbog toga daje/u povoda za sumnju da Izjava o usklađenosti nije sastavljena ispravno i u skladu sa važećim zakonodavstvom u ovom pogledu. Ova/e rezerva/e i nedoslednost/i je/su sledeća/e: <opisati rezervu>

(mesto i datum izdavanja)

potpis

ime i zvanje ili funkcija rukovodioca određenog revizorskog tela)

ANEKS D

Okvirnog sporazuma zaključenog između Vlade Republike Srbije⁴⁷ i Komisije

Revizorsko mišljenje

revizorskog organa Republike Srbije⁴⁸

o završnom bilansu troškova [program pod brojem: ...]

[o računovodstvenim izveštajima i bilansima troškova komponente 5]⁴⁹

[za deo ... programa pod brojem: ...]

[potkrepljenom/im završnim revizorskim izveštajem]⁵⁰

Upućeno

- Evropskoj komisiji, Generalnom direktoratu..... ,
- nacionalnom službeniku za akreditaciju (CAO) Republike Srbije.

1. Uvod

Ja, (*prezime, ime, zvanje ili funkcija*), rukovodilac revizorskog tela Republike Srbije, (*naziv određenog revizorskog organa*), razmotrio sam rezultate revizorskog rada koji je na programu (navesti program – naslov, komponentu, period, referentni (CCI) broj) obavilo revizorsko telo ili koji je obavljen pod njegovom odgovornošću u skladu sa planom revizije [i izvršio dodatni rad za koji sam procenio da je potreban].

2. Obaveze nacionalnog službenika za odobravanje (NAO) i revizora

U skladu sa članom 25. Uredbe o sprovođenju IPA (Uredba o IPA), priprema i verodostojno prikazivanje bilansa troškova koji se podnose Komisiji, kao i obezbeđivanje zakonitosti i regularnosti transakcija na kojima se ti bilansi zasnivaju, spadaju u nadležnosti NAO.

[Ova odgovornost obuhvata: planiranje, vršenje i održavanje interne kontrole relevantne za pripremu i verodostojno prikazivanje godišnjih obračuna u kojima nema značajnih pogrešno predstavljenih podataka, bilo da je to rezultat prevare bilo da je rezultat greške; izbor i primenu odgovarajućih računovodstvenih politika; izradu računovodstvenih procena koje su opravdane u datim okolnostima.]³

Moja obaveza u ovom izveštaju – u skladu sa članom 29. stav 2. tačka b treći pasus Uredbe o IPA – jeste da iznesem mišljenje [o pouzdanosti završnog bilansa troškova] [o pouzdanosti bilansa troškova i godišnjih obračuna]³ [i o valjanosti zahteva za konačno

⁴⁷ po komponenti

⁴⁸ po članu 29(2)(b) Uredbe o sprovođenju IPA

⁴⁹ izabrati opciju za komponentu 5

⁵⁰ U zavisnosti od slučaja; u svakom slučaju, ne primenjuje se na komponentu 5

plaćanje] koje je podneo NAO. Revizije sam sproveo u skladu sa međunarodnim standardima revizije.

Ovi standardi zahtevaju to da planiram i sprovodim revizije kako bih dobio zadovoljavajuće garancije o tome da bilans troškova [i godišnji obračuni]³ [i zahtev za isplatu konačnog salda doprinosa Komisije programu] ne sadrži [ne sadrže] značajne pogrešno prikazane podatke [i garancije delotvornosti postupaka interne kontrole]³.

Mi pripremamo sveobuhvatni plan revizorskog rada kako bismo ispunili sve svoje obaveze u skladu sa članom 29. Uredbe o IPA. Revizije su obuhvatale [pregled izvršen ispitivanjem podataka koji potkrepljuju iznose i informacije objavljene u završnom bilansu troškova i zahtevu za isplatu konačnog salda doprinosa Komisije programu] [pregled izvršen ispitivanjem podataka koji potkrepljuju informacije u godišnjim obračunima, pregled postupaka i odgovarajućeg uzorka transakcija radi obezbeđivanja dokaza za reviziju o iznosima i informacijama objavljenim u bilansu troškova i u godišnjim obračunima]³. [Revizije su obuhvatale poštovanje propisa Zajednice o plaćanjima samo u pogledu sposobnosti akreditovanih upravnih struktura da obezbede proveru poštovanja propisa pre izvršenja samog plaćanja]⁵¹.

Verujem da sprovedene revizije pružaju prihvatljivu osnovu za moje mišljenje.

3. Obim pregleda

Izvršio sam pregled u skladu sa članom 29. stav 2. tačka b Uredbe o IPA.

<Obim pregleda nije predviđen tako da se na osnovu njega formira mišljenje o zakonitosti i regularnosti transakcija na kojima se zasniva završni bilans troškova dostavljen Komisiji.>⁵² <Nije bilo ograničenja koja se odnose na obim pregleda.>⁵

Obim je bio dodatno ograničen sledećim faktorima:

- a) ...
- b) ...
- v) ... itd.

(Navesti sva ograničenja koja se odnose na obim pregleda, na primer, sistemske probleme, nedostatke sistema upravljanja i kontrole, nedostatak prateće dokumentacije, slučajeve koji su predmet sudskih sporova, itd.; proceniti iznose troškova i doprinosa Zajednice na koje ova ograničenja imaju uticaja. Ako revizorsko telo ne smatra da ograničenja utiču na konačni iznos prijavljenih troškova, to treba navesti.)

4. Greške i nepravilnosti

[Učestalost grešaka i slučajevi nepravilnosti utvrđeni u revizorskom radu nisu takvi da isključuju mogućnost da revizor da mišljenje bez kvalifikacije, budući da ih je NAO rešio na zadovoljavajući način i s obzirom na trend njihovog pojavljivanja tokom vremena.]

III

[Učestalost grešaka i nepravilnosti utvrđene u revizorskom radu i način na koji ih je rešavao NAO takvi su da isključuju mogućnost da revizor da mišljenje bez kvalifikacije. Spisak ovih slučajeva dat je u završnom revizorskom izveštaju zajedno sa naznakom njihovog eventualnog sistemskog karaktera i razmera problema.]

⁵¹ fakultativno za komponentu 5

⁵² izabrati opciju

5. Mišljenje revizora o završnom bilansu troškova

[Opcija 1 – Mišljenje bez kvalifikacije]

(Ako nije bilo nikakvih ograničenja koja se odnose na obim pregleda, i ako učestalost grešaka i slučajevi nepravilnosti i način na koji ih je rešavao NAO ne isključuju mogućnost da revizor da mišljenje bez kvalifikacije.)

[Na osnovu prethodno pomenutog pregleda koji obuhvata revizorski rad izvršen u skladu sa članom 29(2)(b) Uredbe o IPA [i dodatnog rada koji sam izvršio], moje je mišljenje da su obračuni dostavljeni Komisiji za operativne aktivnosti u okviru komponente [1-5] IPA za period od (uneti datum) do (uneti datum) (posebno bilans troškova) **predstavljani verodostojno u svim značajnim aspektima** <uključujući u to i aspekte koji se odnose na zakonitost i regularnost osnovnih transakcija>⁵³ [i da su postupci interne kontrole funkcionisali na zadovoljavajući način].]

///

[Na osnovu prethodno pomenutog pregleda koji obuhvata revizorski rad izvršen u skladu sa članom 29. stav 2. tačka b Uredbe o IPA [i dodatnog rada koji sam izvršio], moje je mišljenje da završni bilans troškova **u svim značajnim aspektima** – <uključujući u to i aspekte koji se odnose na zakonitost i regularnost osnovnih transakcija>⁷ – **verodostojno predstavlja** troškove plaćene u okviru operativnog programa pod brojem: ... komponente [1 do 5] IPA za period od () do (), i da je zahtev za isplaćivanje konačnog salda doprinosa Zajednice ovom programu valjan.]

Revizije su sprovedene u periodu između DAN/MESEC/20HH. godine i DAN/MESEC/20HH. godine.

(mesto i datum izdavanja)

potpis

(ime i zvanje ili funkcija rukovodioca određenog revizorskog tela)]

[Opcija 2 – Mišljenje sa kvalifikacijom]

(Ako je bilo ograničenja koja se odnose na obim pregleda, odnosno ako učestalost grešaka i slučajevi nepravilnosti, kao i način na koji se njima bavio NAO, zahtevaju mišljenje sa kvalifikacijom, ali ne opravdavaju nepovoljno mišljenje za sve troškove o kojima je reč.)

[Na osnovu prethodno pomenutog pregleda koji obuhvata revizorski rad izvršen u skladu sa članom 29(2)(b) Uredbe o IPA [i dodatnog rada koji sam izvršio], moje je mišljenje da su obračuni dostavljeni Komisiji za operativne aktivnosti u okviru komponente [1-5] IPA za period od (uneti datum) do (uneti datum) predstavljani verodostojno u svim značajnim aspektima – <uključujući u to i aspekte koji se odnose na zakonitost i regularnost osnovnih transakcija>⁷ [i da su postupci interne kontrole funkcionisali na zadovoljavajući način]³ – **izuzev** u sledećem:

a) ...

⁵³ Uključiti fakultativno za komponente gde je primenljivo (videti fusnotu 6 u prethodnom tekstu)

- b) ...
- v) ... itd.

(Navesti ograde, posebno tela o kojima je reč, i objasniti, na primer, da li su po prirodi takve da se ponavljaju, da li su sistemske ili su jednokratne.)

Procenjujem da **uticaj** ograde/a iznosi [EVRO] [%] ukupnih prijavljenih troškova, [što odgovara iznosu od [EVRO] [%] javnog doprinosa]. Stoga doprinos Zajednice na koji ova ograda utiče iznosi].

III

[Na osnovu prethodno pomenutog pregleda koji obuhvata revizorski rad izvršen u skladu sa članom 29. stav 2. tačka b Uredbe o IPA [i dodatnog rada koji sam izvršio], moje je mišljenje da završni bilans troškova u svim značajnim aspektima – <uključujući u to i aspekte koji se odnose na zakonitost i regularnost osnovnih transakcija>⁷ verodostojno predstavlja troškove plaćene u okviru operativnog programa pod brojem: ... komponente [1-5] IPA za period od (uneti datum) do (uneti datum), kao i da je zahtev za isplatu konačnog salda doprinosa Zajednice ovom programu valjan, **izuzev** u pitanjima pomenutim u tački 3. navedenoj u prethodnom tekstu i/ili u vezi sa zapažanjima iznetim u tački 4. o učestalosti grešaka i slučajevima nepravilnosti, kao i načinu na koji ih je rešavao NAO.

Procenjujem da uticaj ograde/a iznosi [EVRO] [%]... ukupnih prijavljenih troškova, [što odgovara iznosu od [EVRO] [%] javnog doprinosa]. Stoga doprinos Zajednice na koji ova ograda utiče iznosi].

Revizije su sprovedene u periodu između DAN/MESEC/20HH. godine i DAN/MESEC/20HH. godine.

(mesto i datum izdavanja)

potpis

ime i zvanje ili funkcija rukovodioca određenog revizorskog tela)]

[Opcija 3 – Negativno mišljenje

(Ako su priroda i obim grešaka i slučajeva nepravilnosti, kao i način na koji ih je rešavao NAO, takvi da se smatra da mišljenje sa kvalifikacijom ne bi adekvatno predstavilo obmanjujuću prirodu završnog bilansa troškova u celini.)

[Na osnovu prethodno pomenutog pregleda koji obuhvata revizorski rad izvršen u skladu sa članom 29(2)(b) Uredbe o IPA [i dodatnog rada koji sam izvršio], a posebno s obzirom na prirodu i obim grešaka i slučajeva nepravilnosti, kao i na činjenicu da ih NAO nije rešio na zadovoljavajući način, što je izneto u tački 4. ovog aneksa, moje je mišljenje da obračuni dostavljeni Komisiji za operativne aktivnosti u okviru komponente [1-5] IPA za period od (uneti datum) do (uneti datum) **nisu** verodostojno predstavljeni u svim značajnim aspektima [a postupci interne kontrole nisu funkcionisali na zadovoljavajući način]⁸.]

III

[Na osnovu prethodno pomenutog pregleda koji obuhvata revizorski rad izvršen u skladu sa članom 29(2)(b) Uredbe o IPA [i dodatnog rada koji sam izvršio], moje je mišljenje da završni bilans troškova **ne** predstavlja verodostojno u svim značajnim aspektima <uključujući u to i aspekte koji se odnose na zakonitost i regularnost osnovnih transakcija>⁷ troškove plaćene u okviru operativnog programa pod brojem: ... komponente [1–5] IPA za period od (uneti datum) do (uneti datum), kao i da zahtev za isplatu konačnog salda doprinosa Zajednice ovom programu **nije** valjan.]

Revizije su obavljene u periodu između DAN/MESEC/20HH. godine i DAN/MESEC/20HH. godine.

(mesto i datum izdavanja)

potpis

ime i zvanje ili funkcija rukovodioca određenog revizorskog tela)

[Opcija 4 – Neizražavanje mišljenja

(Ako je bilo većih ograničenja koja se odnose na obim pregleda, tako da se bez značajnog dodatnog rada ne može izvesti nikakav zaključak o pouzdanosti završnog bilansa troškova.)

[Na osnovu prethodno pomenutog pregleda koji obuhvata revizorski rad izvršen u skladu sa članom 29(2)(b) Uredbe o IPA [i dodatnog rada koji sam izvršio], a posebno s obzirom na pitanja pomenuta u tački 3, **nisam u mogućnosti da iznesem mišljenje.**

(mesto i datum izdavanja)

potpis

ime i zvanje ili funkcija rukovodioca određenog revizorskog tela)

- [kopiju dostaviti: nacionalnom službeniku za odobravanje (NAO) Republike Srbije]⁶

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.